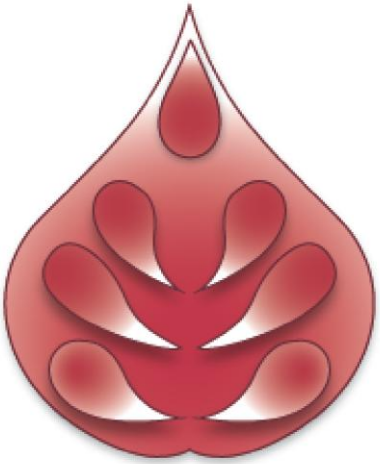
Maglódi Hétszínvirág Művészeti Óvoda

(2234 Maglód, Rákóczi u. 1-3.)

OM azonosító:033021

Pedagógiai Program

2026.10.22.

Legitimáció

Az intézmény OM azonosítója: **033021**	**Készítette:** Mészárosné Ádám Andrea ..... **Mészárosné Ádám Andrea** **óvodaigazgató** **Ph** **a nevelőtestület bevonásával** (Nkt. 26. § (1)
Az Nkt. 26.§ (1) bek. alapján a nevelőtestület ...3... /2026. jegyzőkönyvi határozattal *elfogadta.* NEVELŐTESTÜLETI SZAVAZÁS EREDMÉNYE: Igen: ....15.... fő Nem: ..... fő Tartózkodott: ..... fő Támogató szavazatok száma....15...fő Nevelőtestület létszáma: ...15..... fő	
Legitimációs eljárás	
További **A <u>nevelőmunkát segítő alkalmazottak</u>** a Pedagógiai Program tartalmáról a **<u>tájékoztatást megkapták</u>** Lázár Edina ..... Nevelőmunkát segítő alkalmazottak nevében **Lázár Edina**	
A dokumentum jellege: <u>Nyilvános</u> a 20/2021. EMMI rendelet 82. § (3)* és az Nkt. 26. § (1) Az Pedagógiai Programot, a nevelési-oktatási intézmény honlapján nyilvánosságra kell hozni. (Nkt. 25. § (1) **Megtalálható az óvoda honlapján**: *www.maglodovoda.hu*	
Hatályos: a kihirdetés napjától	**Érvényes: A kihirdetés napjától visszavonásig**
Verziószám: 1/2026.	**Készült: 3 példány** **Iktatószám: 346 /2026.**

Tartalomjegyzék

Tartalomjegyzék 3

Az óvoda jogi státusza, adatai: 6

Bevezető 7

1. Helyzetkép az óvodánkról 8

1.1. Szülői közösségünk igényei 8

1.2. Intézményünk bemutatása 8

1.3. Az óvoda jelenlegi személyi feltételei 9

1.4. A program által megkívánt személyi, tárgyi feltételek 9

1.4.1. Személyi feltételek 9

1.4.2. Tárgyi feltételek 10

2. Programunk 11

2.1. Programunk alapelve 11

2.2. Jövőképünk 11

2.3. Küldetésnyilatkozat 12

2.4. Gyermekképünk 12

2.5. Programunk globális célrendszere 12

2.5.1. Alapvető céljaink: 12

2.5.2. Általános nevelési feladataink: 13

2.5.3. A programunk rendszerábrája 15

2.6. A nevelés kerete 15

2.6.1. Egészséges életmód alakítása, Egészségfejlesztési program 15

2.6.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés 20

2.6.3. Ajánlott napirend 24

2.7. A program tartalmi kerete 26

2.7.1. Hagyományőrzés, népszokások 26

2.7.2. Az óvodában ünnepelhető jeles napok időrendi sorrendben: 26

2.7.3. A néphagyományőrzés tartalmai: 26

2.8. A program tevékenységformái 28

2.8.1. Játék 28

2.8.2. A tevékenységben megvalósuló tanulás 31

2.8.3. Verselés, mesélés 34

2.8.4. Ének, zene, énekes játékok, gyermektánc 37

2.8.5. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka 41

2.8.6. A mozgás, mozgásos játékok 44

2.8.7. A külső világ tevékeny megismerése 46

2.8.8. Munkajellegű tevékenységek, a tevékenységekben megvalósuló tanulás 49

3. Gyermekvédelem 52

3.1. Gyermekvédelmi feladatok óvodánkban 52

4. Speciális feladataink 55

4.1. A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelése 55

4.2.Multikulturális nevelés 56

4.3. A tehetséges gyermekek fejlesztése 59

Tehetséggondozó műhelyfoglalkozásaink területei 60

1. „Eszterlánc" – néptánc és népi játékok tehetségműhely 61

2. „Fabrika" – kézműves-kreatív tehetségműhely 62

3. „Fürkészek" – környezetismereti tehetségműhely 62

4. „Tücsök" – zenei tehetségműhely / Zeneovi 64

5. „Zengő Szellő" – furulyás zenei tehetségműhely 65

4.4. Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése 66

A beszédfogyatékos gyermek 66

Gyakorlati teendők a pedagógiai program megvalósítása során 71

Beiskolázással kapcsolatos teendők: 73

4.6. Óvodába visszamaradó, korcsoportjukat ismétlő, tanköteles gyermekek ellátása 75

4.7. A differenciált bánásmód és az egyéni fejlesztés elvei az óvodában 76

5. Az óvodánk kapcsolatrendszere 78

5.1. Az óvoda és a család 78

5.2. Óvoda – Önkormányzat 79

5.3. Az óvoda és az iskola 79

5.4. Óvodánk kapcsolatai egyéb intézményekkel: 80

5.4.1. A nevelési-oktatási intézmények közötti új horizontális kapcsolatok és azok ápolása 80

5.4.2. Az óvoda és a művészeti iskolák, egyesületek 81

5.4.3. Az óvoda és a közművelési intézmények 81

6. Az óvodába lépés feltételei, az óvoda felvételi rendszere 82

A beiratkozáshoz szükséges feltételek: 82

Az óvodai felvételek helyi menete: 82

7. A programhoz kapcsolódó óvodai dokumentumok 83

8. Legitimációs záradék 85

9. Érvényességi rendelkezések 86

10. Felhasznált irodalom 87

Mellékletek 88

Boldogságórák az óvodában 89

GYERMEKEK EGYÉNI FEJLESZTÉSÉNEK, ÉRTÉKELÉSÉNEK FOLYAMATSZABÁLYOZÁSA 91

Az óvoda programjához szükséges helyiségek, eszközök felszerelések: 100

„Eszterlánc" – néptánc és népi játékok tehetségműhely 106

FABRIKA TEHETSÉGGONDOZÓ MŰHELY ÉVES TERVE 114

Fürkészek környezeti és természetismereti tehetséggondozó műhely 122

„Tücsök" – zenei tehetségműhely / zeneovi 138

Zengő Szellő furulyás zenei tehetségműhely 144

ZÖLD és ÖRÖKÖS ZÖLD ÓVODA PROGRAM 153

ÁLLATBARÁT ÓVODA PROGRAM 164

Az óvoda jogi státusza, adatai:

Az óvoda neve:	**MAGLÓDI HÉTSZÍNVIRÁG MŰVÉSZETI ÓVODA**
Székhelye, telefonszáma:	2234 Maglód Rákóczi u.1-3 Telefon: 06-29/ 326-125 Telefon: 06-29/ 325-189
Az intézmény típusa:	Óvoda
Az óvoda alapító okiratának száma:	3/2008. (I.10.) Kt. határozatokkal
Alaptevékenysége:	Óvodai nevelés, iskolai életmódra felkészítés Integrált nevelési igényű gyermekek foglalkoztatása
Az intézmény gazdálkodási jogköre:	részben önállóan gazdálkodó
Az óvoda befogadóképessége:	175 fő
Az óvoda felügyeleti szerve:	Városi Önkormányzat Képviselőtestülete
Fenntartója:	Városi Önkormányzat Képviselőtestülete
Címe:	2234 Maglód Fő utca 12.
Telefonszáma:	06-29/ 326-125
Az óvodai csoportok száma:	7

Bevezető

Óvodánk két telephelyen működött 2009 áprilisáig, amikor egy új a XXI. század igényeit kielégítő épületbe költözött a fenntartó sikeres EU-s pályázatának köszönhetően.
Az óvoda **személyi ellátottsága** megfelel a törvényben előírtaknak:

- 1 fő függetlenített vezető,
- 14 fő óvodapedagógus,
- 1 fő logopédus (megbízási szerződéssel foglalkoztatva),
- 1 fő gyógypedagógus (megbízási szerződéssel foglalkoztatva),
- 1 fő óvodatitkár
- 7 fő dajka néni
- 2 fő pedagógiai asszisztens
- 1 fő pedagógiai asszisztens (engedéllyel foglalkoztatva és megváltozott munkaképességű)
- 1 fő konyhai dolgozó
- 1 fő konyhai kisegítő (megváltozott munkaképességű foglalkoztatott - engedéllyel foglalkoztatva)
- 1 fő takarító
- 1 fő karbantartó dolgozik az óvodában

Az óvoda férőhelyeinek száma: 175 fő.
Óvodánk nyitvatartási ideje igazodik a szülők igényeihez, 6- 17.30-ig van nyitva.
Óvodánk nem rendelkezik saját konyhával, az ételt, ételszállító autóval, megfelelő edényzetben hozzák az intézményünkbe.
A 2002-es év szervezeti és szemléletbeli változást hozott óvodánk életében.
Az óvoda nevelőtestülete egyhangúlag úgy döntött, hogy nevet változtatunk, és az 1.számú Napközi Otthonos Óvoda helyett, a gyermekekhez közelálló és emblémával is megjeleníthető **HÉTSZÍNVIRÁG MŰVÉSZETI ÓVODA** nevet vettük fel.
Óvodánk nevelőtestülete mérlegelte személyi és tárgyi feltételeinket és úgy döntött, hogy 2002-es nevelési évtől a Tevékenységközpontú helyi nevelési program helyett Nagy Jenőné: **ÓVODAI NEVELÉS A MŰVÉSZETEK ESZKÖZEIVEL** című programot választja.

1. Helyzetkép az óvodánkról

1.1. Szülői közösségünk igényei

A program választása előtt közvélemény kutatást végeztünk a szülők körében. Igényeik elvárásaik elemzése alapján a következők fogalmazódtak meg, melyeket be is építettünk az óvoda nevelésünkbe

- egészséges életmódra nevelés
- úszásoktatás lehetősége
- zenés mozgás-tánc
- környezetvédelem
- hagyományok ápolása / születésnapok megtartása, Mikulás, Karácsonyi Betlehemes játékok megtekintése, Farsang, Húsvét, Anyák napja, gyermeknapi kerti parti, majális, .../
- népi kultúrával való ismerkedés
- igény szerinti szolgáltatás
- kulturális programok szervezése /könyvtár, színház, bábelőadás, múzeum látogatás /
- vallásoktatás lehetősége
- állatasszisztált terápia lehetősége

1.2. Intézményünk bemutatása

Intézményünk 2010. április 19-től a Rákóczi utca 1-3. szám alatt működik, egy EU-s pályázat eredményeként, 7 csoporttal. Az új épület két igen régi és elavult épületet váltott ki. Minden csoportszobához külön öltöző és mosdó tartozik, a folyosókon tájékozódást segítő táblácskák vannak elhelyezve. Rendelkezünk külön tornaszobával, egyéni fejlesztőkkel, ahol a logopédus és a gyógypedagógus zavartalanul elláthatja feladatait. A rendezvények megtartásához, illetve a gyermekeknek szervezett tevékenységek (ovi-klub, játszóház) külön művészeti nagyterem áll a rendelkezésünkre.
A belső udvarban található egy színpad is. Udvarunk négy részre osztható, így a különböző korcsoportú gyermekek fejlettségüknek és mozgásigényüknek megfelelően vehetik igénybe az udvari játékokat. Rendelkezünk füves területtel, illetve futópályával is, ahol a mindennapos kocogó futást elvégezhetik a gyermekek.
Büszkék vagyunk arra, hogy gyermekeink egy igen jól felszerelt, minden igényt kielégítő épületben, gyermekszerető pedagógusok között tölthetik napjaikat.

1.3. Az óvoda jelenlegi személyi feltételei

Az intézmény teljes feladatát 30 + 1 fő látja el. A munkakör szerinti létszámmegosztás a következő:
1 fő függetlenített igazgató, 14 fő óvodapedagógus, ebből 1 fő igazgatóhelyettes
1 fő óvodatitkár, 2 fő pedagógiai asszisztens, 7 fő óvodai dajka, 1 fő konyhai dolgozó, 1 fő takarító, 1 fő karbantartó, 2 fő megváltozott munkaképességgel rendelkező dolgozó engedéllyel (pedagógiai asszisztens és konyhai kisegítő)
Logopédus és a gyógypedagógus rászoruló gyermekek ellátását megbízási szerződéssel látja el.

1.4. A program által megkívánt személyi, tárgyi feltételek

1.4.1. Személyi feltételek

A nevelőmunkát az óvoda teljes nyitvatartása alatt az óvodapedagógus, kivételes esetekben pedagógiai asszisztens végzi. Személyük minta a nevelésben. Értékfelfogásuk erősen hat a gyermekekre. Éppen ezért nem mindegy, hogy milyen értékeket közvetít, s azokat milyen tudatosan képviseli. Gyakran előfordulnak értékellentétek a szülők és az óvoda között. Óvónőink felvállalják a tapintatos meggyőzést, ha azzal a gyermekek érdekeit védik. Közvetítik a művészetek tradicionális értékeit. Vállalják az ízlésformálást az óvoda tágabb környezetében is. Mesemondással, bábozással, alkotásaikkal esztétikai élményhez juttatják a gyermekeket. Egyéni fejlesztési módszereket, egyéni fejlesztési programot alkalmaznak - hogy a gyermekek pozitív énképe és önbizalma kialakulhasson. Óvónőinkre jellemző az önművelésre, a szakmai továbbfejlődésre való igény. Alapvető személyiségvonásuk a humanizmus, a pedagógiai optimizmus, tetteikben érezhető a hitelesség, a tapintat és az empátia. Egy-egy gyermekcsoport életét két óvónő irányítja. Az óvónői párok együtt terveznek, összehangoltan, feladatokat megosztva dolgoznak, pedagógiai elveiket, nevelési gyakorlatukat egyeztetik. (Mindezt naponta két óra átfedési idő biztosítja.)

Nevelőmunkát segítők

A **dajká**kat is bevonjuk a közösségi élet és az egészséges életmód szokásainak megtervezésébe, elemzésébe, értékelésébe. Szakmai teameket, munkaközösségeket alakítunk egy-egy tevékenységforma, nevelési terület elemzése, értékelése, fejlesztése céljából, valamint a társas, szakmai kapcsolat karbantartására. A közösség tagjaként valamennyien felelősséget vállalunk a közösen kitűzött célok és feladatok megvalósításáért. A szakmai munkában, munkatársi kapcsolatban döntéshozatal előtt őszinte, nyílt véleménnyel próbáljuk segíteni a gyermekek érdekét legjobban szolgáló megoldás megszületését. **Pedagógiai asszisztens** az óvodapedagógusok munkájának segítője, velük együtt a rábízott gyermekcsoport életében tevékenyen részt vesz, a nevelő-oktatómunkában használatos eszközök; felszerelések készítésében, előkészítése, esetleg beszerzése segíti az óvodapedagógusokat, illetve adminisztrációs feladatokat lát el.
Az óvodában folyó munkát az igazgató koordinálja, irányítja pedagógiai, tanügy-igazgatási, munkáltatói, gazdálkodási, műszaki, közéleti, menedzselési feladatainak ellátása során. A vezető pontosan, a lehetőségek optimális felhasználásával biztosítsa a jól megszervezett munkát, a fejlesztéshez szükséges feltételeket. Mint egy jó karmester, csak ott segít, ahol “döcögve, hamisan szólalnak meg a szólamok, nem simulnak bele az összharmóniába”.

1.4.2. Tárgyi feltételek

E program a művészetek eszközeivel kíván erősebben hatni a gyermekek személyiségére, ezért a következő eszközök, játékok, tárgyak egészítik ki a készletet:

- Esztétikus meseszoba (kuckó), puha párnák, meleg szőnyegek, meseszék, kincsesláda, bábok, könyvek, gyertyák, magnó, albumok a tanult mondókákról, versekről és a mesékről stb.
- Hangszerek: furulya, metalofon, dob, ritmusbot, csörgő, triangulum, cintányér, kisebb-nagyobb csengő, népi hangszerek, gyermekek-óvónők által barkácsolt ritmushangszerek, hangsíp vagy hangvilla, szimbólumok a tanult dalokról.
- Képalakításhoz különböző méretű rajzlapok, színes papírok, festékek, színes ceruzák, zsírkréták, pasztellkréták, filctollak, viaszkréták, fonalak, anyagok, madzagok, esztétikus eszköztároló lehetőségek, a rajzos csoportszoba részben a gyermeki munkáknak kialakított polc és egy táblaszerűség, melyre a gyermekek kitűzhetik rajzaikat.
- Plasztikai munkához anyag, gyurma, fadarabok, termések, magok, kavicsok, szövőkeretek, fonalak, korongozó.
- Esztétikus ovi-galéria, ahol maximum hét alkotás állítható ki.
- Videó- és magnófelvételek lejátszási lehetőséggel: a gyermekek önmegismeréséhez, zenei élményközvetítéshez, vadállatok életének megismertetéséhez, az óvoda ünnepeinek, hangversenyeinek, ovi-galériai eseményeinek rögzítéséhez, a felvételek többszöri megtekintéséhez.
- Esztétikus élősarok a természet kincseinek gyűjteményével, a gyermekek által készített egyes évszakokat tartalmazó albumaival, flóráriummal.
- Az erdei sétákhoz hátizsák, nagyítók, kulacsok stb.
- Az udvaron a zajtól védettebb részen egy pódiumszerű rész kialakítása, ahol énekes játékokat, dramatikus játékokat, bábjátékokat játszhatnak a gyermekek.
- Kijelölt futópálya, ahol a gyermekek a napi kocogó-futó edzéseiket megtarthatják.
- Különböző kézi szerek a zenés-mozgásos percekhez, pl. labda, babzsák, kisebb-nagyobb karika, rövidebb-hosszabb szalag, bot, különböző színű kendők, zászlók.
- Szakkönyvek közül elsősorban a programhoz felhasznált irodalomjegyzék amit még számos módszertani kiadvány gazdagít.
- Az óvoda színvilágának megkomponálásához szükséges festékek, textíliák, díszek, anyagok.

2. Programunk

2.1. Programunk alapelve

Szeretetteljes, biztonságérzetet adó, érzelem gazdag óvodai élet megteremtése, ahol a gyermekközpontúság úgy jelenik meg, hogy tartást, önállóságot, boldogságot ad a gyermeknek.

Minden gyermek a saját képességrendszerének figyelembevételével nevelhető, fejleszthető a társas kapcsolatokban.

Fontos, hogy tetteink sugározzák a feltétel nélküli szeretetet, s azt a mottónkat: **"Tisztellek Téged, fontos vagy nekem, csakis Rád figyelek, és segítek Neked, ha szükséged van a segítségemre".**

Minden gyermek ismerje és tudja meg értékeit, de azt is érzékelje, hogy mik a hiányosságai. Ezt fogja fel természetesen, minden lelki feszültség nélkül.

Ez a program magába foglalja a hazai óvodai gyakorlat legjobb tapasztalatait azért, hogy a tradicionális értékeket megőrizze. Ugyanakkor arra késztet minket, hogy az egész napi óvodai életet még differenciáltabban, az egyéni szükségleteket, képességeket, *hovatartozásukat* figyelembe véve szervezzük meg.

Mindennapjainkban eredményesen tudunk a művészek eszközeivel dolgozni. Munkánk során felhasználjuk a verset, a mesét, a dramatikus játékokat, az éneket és az énekes játékokat, zenehallgatást, a rajzot - mintázást, a kézimunka léleknemesítő erejét, és gyakran eljuttatjuk a gyermekeket az “ah” élményig. A természet, s az ember tárgyi környezetének megismertetését úgy irányítjuk, hogy a gyermekek közvetlen környezetükben szerezzenek tapasztalatokat, jussanak “Aha!”- élményhez. E lehetőségeket gazdagítják erdei séta programjaink. Ismeretes, hogy az óvodás korosztályra “mozgáséhség” jellemző. Ezért e program a mindennapi szabad mozgáson túl beiktat szervezett mozgásokat is, hogy a gyermekeknek életkoruknak megfelelően fejlődjön keringési, mozgató- és légzési rendszerük, valamint csont- és az izomrendszerük teherbíró képessége.

A népművészet formanyelvén fogant vers, mese, énekes játék, vizuális- és tárgyi környezetet kiemelő program tevékenységi keretként építi be a hagyományőrzést, népszokásokat, hogy az évszakokhoz és a jeles napokhoz csoportosítva tervezzük meg az óvodai nevelés tartalmát.

E program olyan művészetek iránt érdeklődő szakembereket kíván, akik legalább egy művészeti ágban képesek magas szinten, kellő kreativitással és beleélő képességgel közvetíteni az esztétikai értékeket.

2.2. Jövőképünk

Óvodánk a XXI. század óvodája szeretne lenni.

Gyermekközpontúság a fő elveink egyike.

Célunk, hogy a differenciált nevelés által minden gyermek a képességeinek megfelelően fejlődjön. Nevelési céljainkat a művészetek eszközeivel az önállóságra és az életre nevelés elvei alapján játékos módszerekkel kívánjuk elérni.

Óvodánknak minden tagja (gyermek és felnőtt egyaránt) ugyanolyan fontos és értékes tagja a közösségnek

Munkatársaink viselkedése, erkölcsi normája követendő példaként szerepel a gyermek előtt.

Jövőnk célkitűzése, hogy intézményünkben a sikerorientáltság. Az önképzés értéke, a jól végzett munka, ahol a kitűzött céljainkat közösen, egymást segítve érjük el.

Célunk, hogy olyan gyermekeket neveljünk, akik a társadalmunk hasznos és értékes tagjaivá válnak. Az észszerűség határain belül, a nevelési elveinket ás a programunk alapelveit figyelembe véve igyekszünk megfelelni a partnereink igényeinek.
Szeretnénk, ha a fenntartó és a szülők úgy éreznék, gyermekük második otthona az óvoda.

2.3. Küldetésnyilatkozat

Óvodánkban olyan nevelés folyik, amelyben a gyermek sokoldalúan fejlődik, érzelem gazdag, társas kapcsolatok kialakítására képes.
Nevelőtestületünk a művészetekhez való pozitív kapcsolat kialakítását *és a hagyományok őrzését* is szem előtt tartja.
Garantáljuk, hogy a nevelés gyermekközpontú, családias légkörű.
Teljes személyiségünkkel azonosulunk a program alapelvével, kiindulási pontjaival, céljaival!
Mindenekelőtt megteremtjük a gyermekek *szeretetteljes* és biztonságos környezetét.
Megkülönböztetett érzékenységgel foglalkozunk a szülőkkel.
Nevelésfilozófiánkat érvényesítjük: **tudunk nevetni, felfedezni csodálkozni.**
Hirdetjük, cselekedjük a **„Csak tiszta forrásból”** elvet.
Mindezt, egymást segítve, pozitív példával eljárva érjük el.
Óvodánkban, biztonságban, megfelelően szakképzett óvodapedagógusok között harmonikusan szép és gondozott környezetben folyik a pedagógiai munka.
Célunk a szülőkkel történő együtt nevelés.

2.4. Gyermekképünk

Feltételezzük, hogy minden gyermek vonzódik az élményekhez, a meséhez, zenéhez, alkotó tevékenységhez. Ha mindezt megkapja az óvodában, kialakult az óvodás tartása, önálló nyugodt és kiegyensúlyozott. Tud nevetni, felfedezni, csodálkozni.
Ez a program befogad mindent, ami “csak tiszta forrásból” fakad, és nem idegen az életkortól, hogy a gyermekek a művészet sokszínű hatásával éljék át a vissza nem térő óvodás éveiket.

2.5. Programunk globális célrendszere

2.5.1. Alapvető céljaink:

- Az óvodások nyugodt, élmény gazdag, harmonikus fejlődésének elősegítése a magasabb rendű érzelmek kibontakoztatásával, az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével.
- Sokoldalú képességfejlesztés segítségével a gyermeki személyiség egészére irányuló fejlődés biztosítása, elősegítése.
- Komplex élmények biztosításával, segítségével erős érzelmi kötődés kialakítása a gyermekek és a művészetek között.
- A gyermekei kreativitás, motiváltság kíváncsiság ébrentartása és kielégítése változatos, szabadon választható tevékenységek által.
- Az *óvodai nevelés sajátos eszközeivel törekszünk az esélyegyenlőség biztosításra, a hozott hátrányok kompenzálására.*

- *Az óvoda kialakult pedagógiai értékeinek megőrzésére törekvés*
- *A gyermekek környezettudatos szemléletének és magatartásának megalapozása.*
- *Alapozzuk az egész életen át tartó tanulás kialakulását segítő alap és kulcskompetenciákat, - melyek a tudás alapú társadalomban mindenki számára nélkülözhetetlenek.*
- *A sajátos nevelési igényű gyermekek integrálásával esélyegyenlőségük biztosítása.*

2.5.2. Általános nevelési feladataink:

Az óvodások testi, lelki szükségleteinek kielégítése az erkölcsi-szociális, az esztétikai, és az intellektuális érzelmek differenciálódásával valósul meg.

Az erkölcsi - szociális érzelmek alakításának feladatai

- Érzelmi biztonságot nyújtó, bizalmas, szeretetteljes, nyugodt, családias légkör megteremtése.
- Olyan óvodai élet szervezése, melyben sok a közös élmény, a közös tevékenység. A közös együttlétek, a szimbólumok, jelek megerősítenek olyan erkölcsi tulajdonságokat, mint az együttérzés, figyelmesség, segítőkészség, önállóság, önfegyelem, pontosság, szorgalom, kitartás, állhatatosság, szabálytartás, a közösen végzett munka öröme, önzetlenség.
- A mindennapi testi-lelki edzés lehetősége fejleszti a gyermekek erőnlétét, alkalmazkodó képességét, testi harmóniájuk kialakulását.
- A gyermek-gyermek, felnőtt - gyermek viszonyában megmutatkozó pozitív érzelmi töltés segíti a konstruktívan együttműködő, társas kapcsolatok kialakulását, az egészséges önérvényesítést önértékelést. Cél, hogy a gyermek képessé váljon a környezetében lévő emberi kapcsolatokban észrevenni a jót és a rosszat.
- Önmaguk és mások szeretetére, tiszteletére, megbecsülésére nevelés.
- A szociális érzékenység kialakulása segíti a másság elfogadását.
- Az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő képességek megerősítése segíti a barátkozást, lehetővé teszi, hogy minden gyermek megtalálja helyét, szerepét a csoportban.

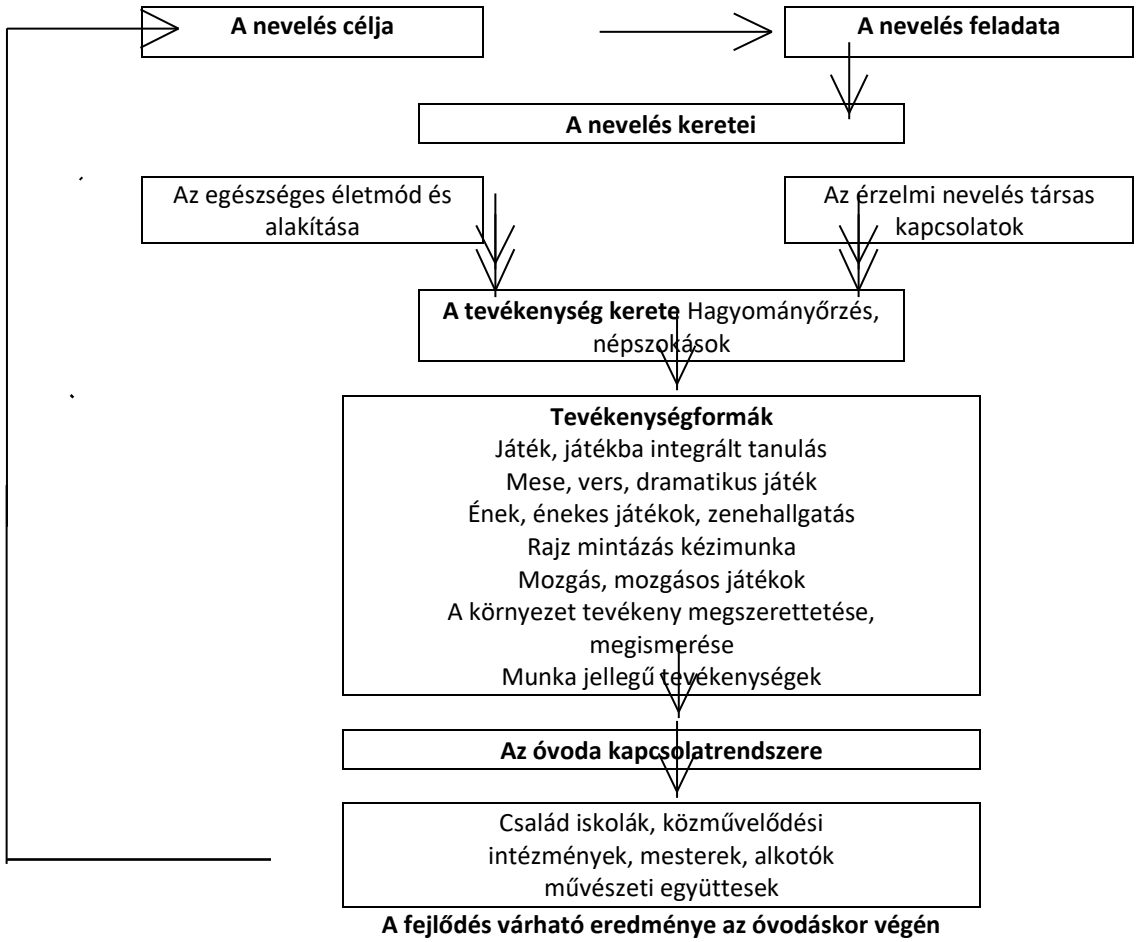
Esztétikai érzelmek alakításának feladatai

- Egyéni igények figyelembevételével esztétikus, higiénikus gondozást kell biztosítanunk.
- Feladatunk a harmonikus, esztétikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- Egészséges, esztétikus környezet biztosításával kell segítenünk a szépérzék kialakulását. Fontos, hogy az ízlésformálás áthassa az óvoda mindennapjait, természeti, tárgyi-, társadalmi környezetét egyaránt.
- Törekednünk kell arra, hogy a művészeti tevékenységekhez tapadjanak rácsodálkozási élmények, s ezáltal a gyermekekben erősödjön az élmény-befogadó képesség.
- Gyermekeink képesek legyenek a tárgyi - emberi - természeti környezetben észrevenni a szépet és a csúnyát.
- Az esztétikai élmények legyenek alkotói és formálói a gyermekek esztétikai ítéletének.

Az intellektuális érzelmek alakításának feladatai

- Az intellektuális érzelmek megjelenése segítse az érdeklődés felkeltését, a tanulási vágy kialakulását, a szűkebb - tágabb környezet nyitott, érzékeny befogadását.
- A gyermekek kíváncsisága, utánzási kedve fejlessze az értelmi képességeket - az érzékelést, észlelést, emlékezetet, figyelmet, képzeletet, gondolkodást, - különös tekintettel a kreativitásra.
- A kíváncsiságot felkeltő tevékenységek során szerzett tapasztalatok folyamatos feldolgozása fejlessze az egyszerű gondolkodási műveletek alkalmazását, ismeretek emlékezetben tartását.
- A meghitt beszélgetések erősítsék a gyermekek kommunikációs aktivitását, beszélőkedvét.
- Az érzelmi alapigények biztosításával – biztonságérzetet, szeretetérzetet, védettségérzetet adjunk gyermekeinknek, hogy érzéseiket, gondolataikat szóval, mozgással vagy vizuális eszközök segítségével szabadon kifejezhessék.

2.5.3. A programunk rendszerábrája

2.6. A nevelés kerete

2.6.1. Egészséges életmód alakítása, Egészségfejlesztési program

Cél: Teljes körű egészségfejlesztés, mely áthatja az óvodai élet egészét

- minden gyermek részt vesz benne
- a teljes nevelőtestület aktív, összehangolt munkájának eredménye
- megvalósul a felvilágosító tevékenység
- bevonja a szülőket valamint az óvoda társadalmi környezetét

Az egészséges életmódra nevelés célja **a gyermekek egészséges életviteligényének alakítása, testi fejlődésének elősegítése.**

Feladataink:

- A gyermekek gondozása, testi szükségleteik, mozgásigényük kielégítése
- A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése
- A gyermeki testi képességek fejlődésének segítése.

- Az egészséges életmód, a testápolás , a tisztálkodás, az étkezés különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogöblítés, az öltözködés, a pihenés, a betegség megelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- A gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- A gyermekek fejlődéséhez és fejlesztéséhez, szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtése.
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- Megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.
- Egészségmegőrzés és védelem megalapozása

A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése

Az óvodai felvételi után anamnézist készítünk a gyermekekről. Ezzel elindítjuk az ismerkedés folyamatát. Elsősorban a gyermekek testi szükségleteinek feltárására helyezünk hangsúlyt. A testi szükségletek kielégítése megalapozza a gyermekek jó közérzetét, ami minden egyéb tevékenységhez szükséges.
Különös fegyelmet fordítunk, arra, hogy az ételallergiás, légzőszervi megbetegedésben szenvedő gyermekek számára a rendelkezésünkre álló tárgyi feltételek igénybevételének biztosítása megoldott legyen (só szoba rendje, ételallergiás gyermekek étkeztetése).
A növekedés, fejlődés üteme minden egyes gyermeknél másképpen alakul. Ezért folyamatos megfigyeléssel pl. testsúly, testmagasság, láb-kéz, stb. összehasonlító mérésekkel segítjük az egyéni jellemzők, sajátosságok feltárását.
A gyermekek gondozásának feltétele az óvónő és a gyermekek közötti meghitt, megértő viszony, a természetes testközelség megléte. A gyermekek attól fogadnak el gondoskodást, akik őszinte, hiteles viselkedéssel, bizalomkeltő metajelzésekkel közelednek feléjük, és tapintatot, elfogadást közvetítenek. Ilyen feltételek mellett megismerhetők a gyermekek igényei, családból hozott szokásai.
Az önálló testápolás, étkezés, öltözködés szervezettségét az óvodába lépés pillanatától kezdve biztosítjuk.
A gyermekek a napi háromszori **étkezéssel** tápanyagszükségletük 3/4 részét az óvodában kapják. Ezért figyelemmel kísérjük a gyermekek étrendjét, hogy kellően változatos és megfelelő tápanyag-összetételű legyen. Az étkezési szokásokat úgy alakítjuk ki, hogy minél kevesebb várakozási idő maradjon, jól szervezetten, a folyamatosság módszerével élve.
A gyermekeknek különböző táplálkozási szokásai vannak. A szülők segítségével megismerjük ezeket, és kellő toleranciával nézzük el a kezdeti étvágytalanságot, válogatást. Később próbáljuk ösztönözni - természetesen kényszer nélkül - a gyermekeket az ételek elfogyasztására. Biztosítjuk, hogy a nap bármely szakában ihassanak.
Óvodánkban a tízórai-uzsonna folyamatos, a másik étkezés (ebéd) az egész csoport számára egy időben kezdődik. A tízórai időszakában a dajka feladata a kézmosás, tisztálkodás figyelemmel kísérése.
A szülők aktív bevonásával gyümölcs és zöldségnapokat tartunk, csoportonként előre egyeztetett időpontokban. Erre a napra a gyümölcsöt - zöldséget a szülők biztosítják gyermekeik

részére. A gyümölcsösöket - zöldségeket a konyhában a dadusnénik készítik elő a fogyasztáshoz. A csoportokba csak megmosott, feldarabolt zöldég-gyümölcs kerülhet be.
Szülői értekezletek alkalmával beszélgetünk az egészséges táplálkozás fontosságáról. Felhívjuk a szülők figyelmét az óvoda területén elhelyezett szelektív hulladékgyűjtők használatára.
A gyermekekkel célzott tevékenységek során megismertetjük a szelektívhulladékgyűjtés fontosságát, és a hulladékgyűjtők használatát.
A **testápolás** a gyermekek tisztaságigényének kialakítását szolgálja. Az testápolás közben beszélgetünk a gyermekkel, hogy annak kívánsága, kérése alapján tudjunk segíteni. Ezen a téren is nagy különbségek mutatkoznak a gyermekek között. Az óvodai és a családi gondozási szokások összehangolása segít az azonos elvek betartásában. Különös gonddal kell védenünk a gyermekek érzékszerveit. Bőrápoláshoz, fogmosáshoz, hajápoláshoz, az orr tisztán tartásához, a WC- használathoz intim feltételeket teremtünk, úgy, hogy a gyermekek fokozatosan egyre önállóbban végezhessék ezeket a teendőket.

A mosdók intimitását a WC-K függönyözésével biztosítjuk. A tisztálkodási szerek a mosdóban vannak elhelyezve (fésű, törölköző, szappan, fogkrém, fogöblítéshez pohár stb.).
Kiscsoportban már szeptembertől fokozatosan ismertetjük meg a gyerekeket a mosdó helyiségével, az ott végzendő tevékenységekkel. Mindenben tevőleges segítséget nyújtunk, közben felmérjük a tudás és képesség- részképesség szintjüket.
Fogápolás kis-középső és nagycsoportban:
Külső világ tevékeny megismerése környezeti tartalommal tevékenység keretén belül szemléltetjük, majd bemutatjuk a fogmosás, öblítés helyes technikáját. Szülői értekezleten beszélünk a fogápolási szokások fontosságáról, felhívjuk a figyelmet arra, hogy az óvodai nevelés kiegészíti a családi nevelést, így a szülők és az általunk bemutatott technikát alkalmazva a gyermek el tudja sajátítani a helyes fogmosási szokásokat. A szülőknek tájékoztatást adunk a következőkről: Az óvodás gyermek fogkeféje kisfejű (max. 2.5 cm hosszú). Fogkrémje a gyermekfogkrém, melyet csak akkor használjon a gyermek, ha már tud öblíteni, akkor is csak akkora adagot nyomjon a fogkeféjére, mint amekkora a kisujja körmének a nagysága. A fogkefét fogja marokra. A rágófelszíneket a fogkefe előre- hátra mozgatásával, a külső felszínt összezárt fogsoron körkörös mozgással tisztítjuk, belülről ínytől söprögető mozdulatokkal. Hagyjuk a gyermeket kibontakozni, ha kedve van, önállóan fogat mosni, de ez után mindig szülő fejezze be, gondosan lemosva a fogak minden oldalát!
A reggeli és az esti fogmosás a legfontosabb, soha ne maradjon el! Ezután a gyerek ne egyen, legfeljebb vizet igyon.
Az óvodában megszervezzük a csoportos fogorvosi vizsgálatot, továbbítjuk az orvos kérését, amennyiben kezelésre van szükség, és felhívjuk a szülők figyelmét a fogak védelmének fontosságára.
A testápolási tevékenységekhez segítő képeket is kitesszük jól látható helyre.
Középső csoportban egyre nagyobb teret engedünk az önállóságnak. Tisztálkodó szereket tisztán tartják, a wc-t húzzák le, stb.
Nagycsoportban már a tevőleges segítség egyre kevesebb.
A mosdó esztétikus, higiénikus, intim légkörének megteremtése és megtartása az óvónők és a dajkák közös feladata.
Az időjárásnak megfelelő **öltözködés** védi a gyermeket. Következetesen kérjük a szülőket, hogy többrétegűen öltöztessék gyermekeiket. Fontos meggyőzni a szülőket a praktikus, ízléses öltözködés előnyéről, türelmes meggyőző munkával a szülők jó partnereik lesznek ebben.
Az öltözködés során különféle erkölcsi tulajdonságokat erősítünk meg, például, figyelmesség, segítőkészség, önfegyelem, pontosság, kitartás. Alakul a szociális érzékenységük, ami segíti az

esetleges másság elfogadását. Az esztétikus megjelenés igényének kialakítása fontos feladat. Az öltözők ízléses berendezésére nagy gondot fordítunk.
A kiscsoportosok ismerjék meg ruhájuk helyét. Ismerjék fel jelüket és saját ruhájukat. Év végére alakuljon ki rend iránti igényük. Felsőruhájukat segítséggel vegyék le és fel. Ruhájuk ujját önállóan tűrjék fel. Erősödjön biztonságérzetük, gyakorolják a már kialakult szokásokat.
Középső csoportosok segítsenek egymásnak és a kisebbeknek. Igyekezzenek összehajtani ruháikat. Kis segítséggel le és felvegyék felsőruháikat. Cipőjüket húzzák le és fel, próbálkozzanak a cipőkötéssel. Felsőruháikat igyekezzenek begombolni, a cipzárat húzzák fel.

Nagycsoportosok ruháikat gondosa hajtsák össze. Önállóan öltöznek, vetkőznek, cipőjüket önállóan megkötik- csomó, masni. Érzékelik az öltözködési folyamat sorrendjét, az időjárásnak megfelelően változtatják öltözéküket. Ügyelnek az öltöző rendjére. Igény szerint segítenek a kisebbeknek az öltözködésben.
A mindennapi szabad **mozgás** nélkülözhetetlen eleme az óvodai életnek. Biztosítanunk kell, hogy a gyermekek a természetes **nagymozgásokat,** mozgáselemeket egyénileg, szabadon ismételhessék a sokféle mozgásfejlesztő eszközökön. Emellett a néhány percig tartó szervezett mozgásos tevékenységek jól szolgálják a gyermekek mozgáskoordinációjának fejlesztését.
A gyermekek **alvásigényének** egy részét az óvoda elégíti ki. A nyugodt pihenés feltétele a csend, a biztonság. Az elalvás előtti mesélés, és azt követő altatódalok dúdolása kondicionáló reflexként hat. Ha lehet, minden alkalommal éljék át a gyermekek az altatódalok hatására kialakult szendergés állapotát.
Egészségfejlesztési programunk tartalmaz:

- minden gyermekről bemeneti- kimeneti mérést (testi fejtettség, értelmi fejlettség) melyet a három év során figyelemmel kísérünk.
- készítünk a gyermekekről anamnézist, és egyéni fejlődési naplót, amit a szülők félévenként megtekinthetnek. Egyéni beszélgetés keretében ismertetjük a szülőkkel.
- kiemelt feladatunknak tartjuk a mozgás prevenciós hatását, célunk a mozgás megszerettetése, a közös mozgás által kiváltott öröm átélése
- a prevenciós programok megvalósítása érdekében folyamatos kapcsolatot tartunk fent a védőnői szolgálattal, a házi gyermekorvosokkal, a családsegítő szolgálattal, ill. a rendőrséggel és más ifjúságvédő szervezettel.

Mentális egészség
A gyermek testi-lelki egészségének fejlesztése és megóvása érdekében a pedagógusaink minden tőlük telhető erőfeszítést (felvilágosítás, balesetvédelmi erőírások betartása, veszélyes helyzetek feltárása és elhárítása) a szülők és szükség esetén más szakember bevonásával megtesznek.
Nagy gondot fordítunk a hátrányos helyzetű családok megsegítésére, megteremtjük a lehetőségét annak, hogy az itt gyermekeiknek ugyanolyan lehetőségei legyenek, mint társaiknak. Fontos feladatunk a családon belüli erőszak feltárása, a gyermeket veszélyeztető bántalmazások megszüntetése. Az ifjúságvédelmi szervezetek segítségével felhívjuk a figyelmet a szenvedélybetegségek kialakulásához vezető szerek fogyasztásának hatásaira már óvodás korban.
Az egészségesebb óvodákért egyesület tagjaként az aktuális információkat mindig igyekszünk beépíteni az óvodai életünkbe.

A gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása

Az óvodában megbetegedett gyermeket fokozott gondoskodással, elkülönítve gondozzuk mindaddig, míg szülei meg nem érkeznek. Ez feltétlenül fontos láz, hányás, kiütés, hasmenés, bőrpír, erős köhögés esetén. A fertőzések terjedését gyakori szellőztetéssel, edzéssel, megfelelő öltözködéssel, külön törölköző használatával igyekszünk gátolni.
Három-négy éves gyermekeknél gyakran előfordul, hogy alvás alatt bevizelnek. Ennek oka általában pszichés eredetű, ezért a leszoktató eljárások zömmel eredménytelenek. Tartózkodunk ilyen esetben a gyermekek megszégyenítésétől. Csakis a tapintatos, szeretetteljes bánásmód, és a szülőkkel való partneri, jó emberi kapcsolat szüntetheti meg az okokat.
A négy-öt éves korban kialakuló alakváltozás, a hirtelen növekedés gyakran okoz hanyag testtartást. A szervezett mozgásos tevékenységek, különösen a napi prevenciós fejlesztő tornák, a mozgási igény kielégítése segít a gerinc deformitások megelőzésében. A lábboltozatot erősítő, fejlesztő mozgással a lúdtalpas gyermek lábboltozata javítható.
Óvodánk rendelkezik sószobával, ahol a légzőszervi megbetegedésben szenvedő gyermekeken kívül minden óvodásunknak biztosítjuk a prevenciós lehetőséget.
A gyermekek egészséges életmódját úgy lehet biztosítani, ha minden nap edzési lehetőségük van. Erre legtöbb lehetőséget a szabadban tartózkodás biztosít, mely növeli a gyermekek ellenálló képességét. Mozgásszükségletük kielégítése érdekében napi kocogó-futó lehetőségeket szervezünk. A gyermekek meghatározott futópályán önmaguk döntik el, mennyit futnak. A felnőttekkel együtt végzett rendszeres kocogások, futások ösztönzően hatnak rájuk, és fokozzák a szív jó vérellátását, a rugalmasságot, állóképességet.

A gyermekek fejlődéséhez szükséges az egészséges és balesetmentes környezet megteremtése

Feladatunk olyan környezet megteremtése, amely alkalmas a balesetbiztonsággal kapcsolatos szokások, magatartási formák kialakítására, és fejleszti a gyermek biztonságra törekvő viselkedését.
Az óvoda feltételrendszere befolyásolja a gyermekek egészséges életmódjának szintjét. A tárgyi környezet, ha megfelel az egészségügyi és balesetvédelmi előírásoknak, esztétikus, nyugtató hatású színharmóniát áraszt, akkor is megfelelő alapot ad az óvodai nevelőmunkához, ha szerényebb.
Az óvoda legfontosabb fejlesztési tere az óvodaudvar.
Az óvodaudvaron található eszközök, téri elrendezések megfelelnek a balesetvédelmi előírásoknak. Ezzel biztosítva a gyermekek biztonságos játékát, udvaron tartózkodását.
Az **udvar** esztétikai szépségét adja a sok szép virág, cserje, ízlésesen kialakított virágos, vagy veteményeskert, magaságyás. A labdás játékokhoz megfelelő nagyságú terület áll a gyermekek rendelkezésére. Az óvoda udvarán van olyan zártabb udvarrész, “pódium-szerű” lehetőség, ahol énekes játékokat játszhatnak a gyermekek, vagy bábozásra, dramatikus játékra nyílik lehetőség.
Az óvoda **épületét** a nevelési, fejlesztési feladatok megvalósítása érdekében esztétikusan, ízlésesen rendezzük be. A több funkciót betöltő csoportszobát alkalmassá tesszük a szabad játékra, a tevékenységek végzésére, az étkezésre, az alvásra és a pihenésre.

A **csoportszoba** barátságossá, otthonossá, esztétikussá tétele biztosítja a gyermekek jó közérzetét, s egyben jó mintát is ad. A természetes világítás felhasználása céljából az ablakot szabadon hagyjuk, csak olyan függönyt használunk, ami nem veszi el a fényt.
A többféle játéktevékenységhez elkülönített részeket alakítunk ki a csoportszobában. Egy esztétikus, igazi **mesebirodalmat**, ami a személyes perceknek, napi mesélésnek, drámajátékoknak, bábozásnak a színtere.
Van olyan sarok, vagy rész, ahol a gyermekek nyugodtan rajzolhatnak, barkácsolhatnak, mintázhatnak, festhetnek és minden megtalálnak, ami a **vizuális** téri alkotáshoz szükséges. Kialakítottunk olyan helyet is, ahol minden eszköz együtt van a **zenei készségfejlesztéshez**. Helye van a mikro csoportos séták alkalmával talált "kincseknek" is, és **nagymozgásos** játékeszköz is van a teremben.
Az **öltözők** ízléses berendezése, világítása, fűtése, szellőzöttsége biztosít minden feltételt a nyugodt vetkőzéshez, öltözéshez. Az öltözőben a szülők részére érdeklődést felkeltő esztétikus tájékoztatótábla van, ahol az évszakhoz, jeles napokhoz rendeleten részletes tájékoztatást kapnak a csoport nevelési-fejlesztési elképzeléseiről.
A mosdóban megfelelő méretű eszközök segítik a szükségletek kielégítését. A fürdőszobai tevékenységek szokásait képi formában is megjelenítjük a berögzítés elősegítésére.
A programhoz egy olyan kisméretű helység is szükséges, ahol az **ovi-galéria** megrendezhető. A gyermekek szemmagasságában kiállított alkotások - megfelelő megvilágításban - a műalkotásokkal történő állandó kapcsolat meglétét, a gyönyörködést, rácsodálkozást egyaránt szolgálják.
A gyermekek önmegismerését, én-formálását, az élményközvetítést, az együtt átélt élmények minél többszöri megnézését, a szülők szemléletformálását segíti a videó-sarok, ahol a gyermekek mikro-csoportban élvezhetik a rövid videofelvételeket.
A gyermekek által használt helyiségekben vizuális jelek segítik az ott betartandó szokások beidegződését.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek.
- A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, helyére teszik azokat. Zsebkendőjüket önállóan használják.
- Önállóan eldöntik, hogy mennyi ételt fogyasztanak, önállóan töltenek vizet a kancsóból.
- Esztétikusan terítenek, higiénikusan étkeznek. Biztonságosan használják a kanalat, villát, kést. Étkezés közben halkan beszélgetnek.
- Teljesen önállóan öltöznek, a ruhájukat ki-be gombolják, cipőjüket befűzik, bekötik.
- A ruhájukat esztétikusan, összehajtva helyére teszik.
- A környezetükben igyekeznek rendet tartani.
- Ügyelnek saját külsejükre, melyben megjelenik a szépre, ízlésesre törekvés.

2.6.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, szeretetteljes légkör vegye körül. **A szociális és egyéni nevelés célja a gyermekek egyéni**

érdekeinek, tulajdonságainak, képességének kibontakoztatása a közösség által, a közösség normáinak érvényesítésével.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes, családias légkör megteremtése a beszoktatástól az óvodáskor végéig
- A gyermek-gyermek, a felnőtt-gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása. Az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése, a társas kapcsolatok létrehozása érdekében
- A gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének együttes fejlődésének, éntudatának kialakulásának és az önkifejező törekvéseinek segítése.
- A másság elfogadására, megértésére nevelés.
- A közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlásának biztosítása.
- A gyermek erkölcsi tulajdonságainak (pl. együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség) és akaratának (önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat), szokás- és normarendszerének megalapozása.
- Együttműködni a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében a speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.
- *A dajka felelős bevonása*
- *A szülőföldhöz és a családhoz való erős érzelmi kötődés kialakítása*
- *Mindazon viselkedési formák megalapozása, melyek támogatják az állampolgári kompetenciák alakulását, az együttélési, érdekérvényesítési képességek személyes és közösségi kommunikáció fejlődését*

Érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, családias légkör megteremtése a befogadástól az óvodáskor végéig

Az óvodáskorú gyermekek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. A személyiségében az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy a gyermekeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, szeretetteljes, derűs, kiegyensúlyozott légkör vegye körül. Családias légkörben a gyermekeknek kialakul az érzelmi kötődése társaihoz és a felnőttekhez egyaránt. Ez olyan alaphangulatot ad, ami kapcsolatteremtésre, cselekvésre, tevékenységre ösztönöz.

Fontos, hogy a gyermekek szabadon mozoghassanak a csoportszobában, mosdóban, ezzel is fokozható az otthonosság érzése

Minden óvodai csoportnak van hagyománya, szokásrendszere, jelképrendszere, szimbóluma, ami sajátos, egyéni színezetet biztosít, s mélyíti a gyermekek összetartozását, együttérzését.

Az otthonosság érzését segíti elő az is, hogy minden gyermeknek tároló helyet biztosítunk, ahová saját eszközeit, játékait, a mikro-csoportos tapasztalatgyűjtésen talált “értékeit” beteheti, önállóan gondozhatja, kezelheti.

A gyermekek érkezésekor az óvoda öltözőiben, folyosóján halk zene a nyugalmat árasztó miliő megteremtését segíti, s egyben jó érzést kelt a gyermekekben. Mindezért szükséges, hogy a gyermeket már óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érjék.

A partneri viszony kialakításának és a gyermekek optimális személyiségfejlesztésének elengedhetetlen feltétele *a család megismerése* Jó alkalom erre a családlátogatás, amely a program szerint is kötelező ugyanakkor a szülő választhat, hogy bejön az óvodába ismerkedni, vagy az óvodapedagógusok a gyermek óvodába kerülése előtt vagy közvetlenül utána

ellátogatnak a családi házba. Családlátogatásainkhoz kérjük a szülők belelegyezését. Erről feljegyzést kell készíteni az OviKrétában.
A **befogadás** időszaka meghatározza a gyermek kialakuló érzelmi kötődését. Az óvónő a szülőkkel együtt megteremti a lehető legnyugodtabb feltételeket a gyermek közösségbe történő beilleszkedéséhez. Ezért lehetőséget adunk arra, hogy a gyermekek szüleikkel együtt ismerkedjenek az óvodával.
A gyermeknek a szülő jelenléte biztonságot ad az új környezete elfogadásához, ugyanakkor a szülő megismeri az óvoda belső életét a gyermek napirendjét, tevékenységeit, szokásait.

A befogadás időszakában a két óvónő és a dajka az egész nap folyamán együtt dolgozik, közösen alakítják ki a szokásrendszer alapjait, és ismertetik meg a gyermekekkel a vizuális jeleket, ami alapján könnyebbé válik a szokások elsajátítása.
A gyermekeket ajándékkal várjuk, a jelüket kapják meg, amit a nyakukban hordanak az első hetekben, ezt haza is vihetik, és másnap hozzák magukkal az óvodába.
Középső és nagycsoportban az újonnan érkező gyermeket szeretettel fogadja az egész csoport. Társaikkal együtt képzik a szokásokat és tanulják a szokásrendszert, ebben segítségükre vannak az óvó nénik, dadus nénik. A nevelőtestület kidolgozott és jól bevált befogadási gyakorlattal rendelkezik. Az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze, kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű szerepet töltsön be.

A gyermek-gyermek, a felnőtt-gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása, az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése

A gyermekek pozitív kapcsolata csak akkor alakul ki, ha a gyermekek jól érzik magukat a csoportban. Bizalmuk, biztonságuk kialakulását elősegíti az óvoda felnőtt közössége, gyermekközössége. Ebben kiemelkedő szerepe van az óvónőnek, aki irányítója, s egyben társa a gyermeknek. A jó nevelés alapja a feltétel nélküli szeretet, korlátokkal együtt. A korlátokat úgy szükséges megszabni, hogy az adott korosztály meg tudjon felelni az elvárásoknak. Az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának kialakulását és engedjen teret önkifejező törekvéseinek. Az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.
A nevelés akkor lesz hatékony, ha az egész csoport előtt álló feladatokat minden gyermek számára - egyéni sajátosságait figyelembe véve - érthetővé, vonzóvá tudjuk tenni. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

A felnőtt-gyermek kapcsolatában megjelenő elvek:

- Próbáljuk megérteni - elsősorban érzelmileg - a gyermeket.
- Parancsolás helyett igyekezzünk kérdezni. (Ezzel a gyermekek igénye, akarata, energiája nincs visszafogva, hanem más irányba terelhetővé válik.)
- A gyermekek mágikus képzeletét vonjuk be a pozitív szociális kapcsolatok, szokások kialakításába.
- Magyarázatainkban jelenjen meg a dolgok pozitív oldala.
- A gyermekek tevékenységéhez biztosítsunk nagy szabadságot a határok pontos megjelölésével. Többszöri “határátlépésnél” vezessünk be konzekvenciákat.

- Alakítsuk ki a közösségi élet szabályait. Legyünk képesek nevelési taktikát váltani, ha egymást követően eredménytelennek érezzük a befolyásolását.
- Segítsük a gyermekbarátságok kialakulását, formáljuk úgy, hogy a közösség többi tagjaihoz is kapcsolódjanak.
- Neveljük a gyermekek érzésvilágát a kialakult konfliktusok feldolgozása során. A konfliktust feloldó megbeszéléseket kellő figyelemmel, kivárással hallgassuk meg, hogy véleményt tudjunk mondani a történtekről úgy, hogy a gyermekek felelősségérzete erősödjön.
- Bátorítsunk minden gyermeket, hogy a belső elégedettsége, pozitív énképe kialakuljon. A bátortalan gyermekek nevelésekor minél többször örüljünk a legkisebb elmozdulásnak, fejlődésnek is.
- Az agresszív gyermek lehetőleg ne kapjon figyelmet agresszivitásán keresztül. A negatív viselkedési módot szándékosan mellőzni szükséges.
- A felnőtt-gyermek kommunikációjában világos, egyértelmű, konstruktív megfogalmazás jelenjen meg, a kívánság megnevezésével, az ok kiemelésével. A kapcsolatok erősítését szolgálja a beszédpartner megbecsülése, megértése, a kompromisszumkeresés. Mellőzendő a megbántás, hibáztatás, kritizálás, kioktatás, kiabálás, panaszkodás, prédikálás. (A személyes perceket biztosítsuk minden gyermeknek, hogy a kapcsolatfelvevő képességüket megerősítsük. Ezekben a beszélgetésekben a mások és a saját érzés elfogadása és megfogalmazása is kapjon hangot.)
- A gyermekek viselkedéskultúráját fejlessze a felnőttek példája, bátorítása, türelme, bizalomelőlege és az a szemlélete, ami a sikert észre véteti és a sikertelenséget segít elviselni.
- Tilalom helyett adjunk választási lehetőséget a gyermekeknek, hogy önálló döntéseket hozhassanak, és képessé váljanak a változásra. Örömünkkel jelezzük dicséretét, s csak félelemkeltés nélkül jelöljük meg a veszélyeket, problémákat.
- Használjuk fel a humort a szeretetkapcsolat kialakításához. A humor a feszültséget feloldhatja, a görcsösséget megszünteti.
- Elemezzük, vizsgáljuk a gyermekek társas viselkedését, kapcsolatát. Használjunk minél több játékos eszközt az egyéni jellemzők kimutatásához.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- Ragaszkodnak óvodájukhoz, a kisebb gyermekekhez, felnőttekhez. Ezt érzelmekben, szavakban, tettekben hozzák nyilvánosságra.
- A gyermekeknek igényévé válik a viselkedés és helyes cselekvés szokásszabályainak betartása. Egymást megkérik a szabályok betartására.
- A felnőtt kérése nélkül is segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival. A közösségért szívesen dolgoznak, bíznak önmaguk képességeiben.
- Konfliktusos helyzetben társaikkal egyezkednek.
- Érdeklődnek társaik, barátaik iránt. A csoportba érkező vendégeket szeretettel fogadják. Óvodán kívül, ha találkoznak, szeretettel köszöntik egymást.
- Szavak nélkül is értik környezetük jelzéseit, érzéseit.
- Ismerik saját képességüket, tudják értékeiket, de azt is meg tudják fogalmazni, mik a hiányosságaik.
- Érvényesítik kezdeményezőkészségüket, kinyilvánítják tartósabb érdeklődésüket.
- Igyekeznek legyőzni a felmerülő akadályokat. Éretté válnak az iskolába lépésre.

2.6.3. Ajánlott napirend

A napi életritmus kialakítása alapvető feltétele a testi-lelki harmónia megteremtésének. Ezért a családdal közösen alakítjuk ki a gyermekek napirendjét.
Tervezésnél figyelembe vesszük a gyermekek szükségleteire, esztétikus, higiénikus gondozására fordítható időszükségletet. Az egész nap során érvényesül a folyamatosság, a rugalmasság.
Teljesítjük a gyermekeknek azt az alapvető igényét, hogy személyes kapcsolatot tudjanak felvenni velünk, elegendő figyelmet szentelünk minden gyermekre.
A napirendjavaslat tájékoztatást nyújt arról, hogyan épülnek egymásra a különböző tevékenységek. A modellként bemutatott példa korcsoportonként, az egyes évszakok által meghatározott feltételek szerint módosítható.

Javaslat a gyermekek napirendjének elkészítéséhez

Időtartam	Tevékenység	
6:00 - 10:30	JÁTÉK A CSOPORTSZOBÁBAN Személyes percek Játékba integrált egyéni és mikro csoportos tevékenységek: ● Rajz, mintázás, kézimunka ● Ének-zenei készségek fejlesztése ● Környezetben szerzett élmények, tapasztalatok rendszerezése ● Részképességek fejlesztése egyéni formában ● Testápolási teendők ● Tízórai ● Vers-mese- dramatikus játékok ● Zenés, mozgásos percek	J Á T É K
10:30-12:00	Tehetség gondozás és JÁTÉK A SZABADBAN Tehetséggondozás Mikro csoportos séta Énekes játékok az udvaron Edzés: kocogás, futás	J Á T É K
12:-13	Ebéd Testápolási teendők	
13 -15	Pihenés, alvás mesével, altatódalokkal	
15-15:30	Testápolási tevékenységek Uzsonna	
15:30-16:00 16-17 illetve 16-18.00	JÁTÉK A CSOPORTSZOBÁBAN/ JÁTÉK A SZABADBAN Részképességek fej. egyéni formában Tehetséggondozás Szabadon választható szolgáltatások: Összevont csoportban játék Énekes játékok az udvaron Edzés: kocogás, futás	J Á T É K

2.7. A program tartalmi kerete

2.7.1. Hagyományőrzés, népszokások

Programunk a hagyományőrzést, a népi kultúra ápolását az óvónők feladatának tekinti. Beépítjük a kisgyermek nevelésébe mindazon értékeket, amelyeket a környezet megőrzött vagy a folklór az óvodások számára megőrzésére érdemesnek tart. Megteremtjük azt a miliőt, amelyben az óvodába lépés első pillanatától a nevelés szerves részeként van jelen a hagyományápolás. Így a modern világgal ötvöződve tovább él népünk nemzeti gyökere, s a mai gyerekek is megismerhetik szépségét, értékét. A program olyan óvónőt igényel, aki ragaszkodik népünk múltjához, képes azonosulni azzal. Tudja a népszokások eredetét, ismeri azok lényegét, hiedelemvilágát, jelképeit. Jártasságra tett szert a kézművességben, számos népi játékot, népmesét, népdalt ismer. Nagyon fontos, hogy lakóhelyünk hagyománya szerint tervezzük meg a feladatokat. A hagyományőrzés úgy marad fent, ha családtól családig, gyermektől gyermekig, óvónőtől óvónőig, szájról szájra hagyományozódik.

2.7.2. Az óvodában ünnepelhető jeles napok időrendi sorrendben:

Az ősz jeles napjai:

- Mihály nap(szeptember 29.)
- Szüret (október 15-től)

A tél jeles napjai:

- Advent (november 30. utáni első vasárnaptól a negyedik vasárnapig)
- Mikulás (december 6.)
- Karácsony (december 24-25-26.)
- Farsang (vízkereszttől hamvazószerdáig)

A tavasz jeles napjai:

- Húsvét (az első tavaszi napéjegyenlőség utáni holdtöltére következő vasárnap)
- Anyák napja
- Május elseje
- Gyermeknap
- Pünkösd

2.7.3. A néphagyományőrzés tartalmai:

Minden jeles napot egy hosszabb előkészület vezet be, amelyhez a gyerekek kíváncsiságát kielégítve folyamatosan biztosítunk változatos tevékenységet. A hagyományápolás tartalmát minden esetben a helyi tradícióknak megfelelően variáljuk.
A hagyományok ápolása közben történő együttjátszás, együttmunkálkodás, tervezgetés örömtelivé, izgalmassá tesz a várakozás időszakát. Maga az ünnep külsőségeivel sem merev, erőltetett, hanem vidám hangulatú, felszabadult együttjátszás.

Mihály nap (szeptember 29.)

Kiscsoport: Figyeljék meg a gyermekek a nagyok betakarító munkáját, őszi tevékenykedését. Tapasztalják meg a természet változását, feküdjenek az avarba. Irányítással végezzék a termések gyűjtését, figyeljék, hogyan történik tárolásuk, mit készít belőle az óvónő a Mihály-napi előkészület során. Hallgassanak állatokról népmeséket, mondókákat.

Középső csoport: A kalendáriumon kövessék a jeles napokat. Gyűjtsék a természet kincseit, rendezzék el, díszítsék velük csoportszobájukat. Figyeljék az állatok viselkedését, takarítsák be a termést, végezzenek befőzést az óvónő segítségével. Tanuljanak névcsúfolókat, vásári kikiáltó rigmust. Süssenek perecet, készítsenek vásárfiát, egyszerű népi játékokat. Ismerkedjenek a népi hangszerekkel, népzenével.

Nagycsoport: Készítsenek kalendáriumot, figyeljék meg, igazak-e a népi jóslások. Ismerjenek meg néhány találós-kérdést, közmondást, a vásárról mesét, verset. Főzzék be a betakarított gyümölcsöt. Végezzenek őszi munkát a kiskertben, ültessék cserépbe a fagyot nem tűrő növényt. Népzenére egyszerű lépésekkel forgásokkal, térformákkal próbálgassák a táncos mozdulatokat. Játszanak énekes népi játékokat, ismerjenek meg néhány ügyességi, illetve sportjátékot (pl. kakasviadal, zsákban futás stb.)

Szüret (október 15-től)

Kiscsoport: Hallgassanak éneket, mondókát almáról, szőlőről, szüretről. Kedvük szerint vegyenek részt a szüreten, a mulatságban. Szemezzék a szőlőt, kóstolják a mustot.

Középső csoport: Ismerjenek meg egyszerűbb énekes játékokat, gyűjtsék, válogassák az ősz gyümölcseit. Vegyenek rész a szüret előkészítésében. Süssenek perecet, pogácsát. Kedvük szerint vegyenek részt a szüreten: játsszanak a nagyokkal népi játékot, préseljék a mustot, népzenére próbálgassák a táncos mozdulatokat.

Nagycsoport: Szervezzék meg a szüretet óvónőjük segítségével a szőlőkertben, vagy ha nincs más, az óvoda udvarán. Díszítsék fel a kaput gyümölcsökkel. Szemezzék, préseljék a szőlőt. Tudjanak verset, mondókát, dalos játékokat a szőlőről. Aktív részesei legyenek a mulatságnak. Táncoljanak, énekeljenek, játsszanak szüreti népi játékot. Készítsenek termésekből egyszerű hangszereket (pl. csutkamuzsika stb.)

Mikulás (december 6.) Borbála nap (december 4.) Luca nap (december 13.) Karácsony (december 24-25-26.)

Kiscsoport: Ismerkedjenek meg az advent jelképeivel: koszorú, naptár. A naptár alapján minden nap készüljenek egyszerűbb feladatokkal a karácsonyra. Rövid dalt, mondókát vagy verset tudjanak a Mikulást és a karácsonyt várva. Készítsenek egyszerű ajándékokat szüleiknek. Figyeljék a vízbe tett cseresznyeágat, az ültetett Luca-búzát. Ismerkedjenek a karácsonyi népszokásokkal, készítsenek egyszerű fenyődíszt az otthoni karácsonyfájukra.

Középső csoport: Segítsenek az adventi naptár és a koszorú elkészítésében. Naponta nézzék meg mi a feladatuk az adventi naptár szerint. Tegyék vízbe a cseresznyeágat, ültessenek Luca-búzát, mártsanak gyertyát, fényesítsenek almát, fessenek az ablakra, süssenek mézeskalácsot, készítsenek fenyődíszeket nehezebb technikával. Mikulás és karácsony előtt tanuljanak egy ünnepi köszöntő verset, mondókát, éneket. Egyenek almát, mézes diót, gyújtsák meg a gyertyát.

Nagycsoport: Önállóan, az óvónő segítségét kérve készítsenek adventi naptárt és koszorút. A kijelölt feladatokból naponta bontsanak ki egyet és oldják meg azt. Luca napján „kotyoljanak” a kisebbek csoportjában, tanuljanak kotyoló mondókát, verset a Mikulásnak és a karácsony

köszöntésére. Luca-naptárt is készítsenek, figyeljék az időjárást. Készítsenek asztaldíszeket, öntsenek gyertyát. Ismerjék meg az ünnepi készülődés étkezési szokásait: süssenek tököt, „gerezdeljenek” almát, törjenek diót. Gyúrjanak, süssenek és díszítsenek mézeskalácsot.

Farsang (vízkereszttől hamvazószerdáig) télbúcsúztató népszokás

Kiscsoport: Egyszerű technikával díszítsenek papírálarcot, öltözzenek jelmezbe, ha kedvük van utánozzák az óvónő táncos mozdulatait.
Középső csoport: Díszítsenek farsangi álarcot, gyűjtsenek tombola tárgyakat, vegyenek részt farsangi játékokban, tanuljanak egyszerűbb dalt vagy mondókát. Hallgassanak tréfás mesét, éneket, verseket.
Nagycsoport: Tanuljanak farsangi éneket, bálba hívogató mondókát. Segítsenek jelmezük, maszkjuk elkészítésében, a csoportszoba feldíszítésében, átrendezésében. Vegyenek részt a tombola húzásában, hívogassák a kisebbeket és az iskolásokat a mulatságba. Vegyenek részt az iskolások táncházában, az ügyességi játékokban.

Húsvét (az első tavaszi napéjegyenlőség utáni holdtöltére következő vasárnap)

Kiscsoport: Tanuljanak locsolóverset, fessenek tojást óvónőjük segítségével. Locsolkodjanak, és vegyenek részt a tojás-játékokban. Fogadják a kiszézőket, tegyenek nagy sétát az óvoda környékén.
Középső csoport: Tegyenek nagyobb sétát a folyópartra vagy a ligetbe. Írjanak tojást viasszal, díszítsék csoportszobájukat. Kiszebábbal kiszézzenek a kisebbek csoportjában.
Nagycsoport: Díszítsék az ablakot festéssel. Ha van lehetőség, a tavaszi határkerülést tegyék meg jó messze a határba. Tanuljanak mondókát locsoláshoz, komáláshoz, komától küldéshez. A fiúk locsolják meg a lányokat és az óvónőket, a lányok készítsenek tojást a fiúknak maratással vagy karcolással. A gyerekek süssenek süteményt a komáláshoz, komáljanak a kisebbek csoportjában.

Május elseje

Kiscsoport: Az óvónők és a nagyok által feldíszített fát járják körbe tavaszi dalokat énekelve.
Középső csoport: Egyszerűbb díszeket készíthetnek a májusfára, segítsenek a díszítésben.
Nagycsoport: Díszítsenek májusfát, tanuljanak éneket, verset.

Gyermeknap- Pünkösd

Kiscsoport: Figyelgetik a nagyok készülődését, szüleikkel részt vesznek a tréfás vetélkedőkben.
Középső csoport: Hallgassanak a vásárról dalokat, mesét, nézzenek képeket. Tanuljanak a pünkösdi király- és királynéválasztáshoz énekes játékokat, dalokat, egyszerű tánclépéseket.
Nagycsoport: Segítsenek a versenyjátékok után a nyeremények szétosztásában. Népzenére próbálgassák az egyszerű táncos lépéseket, esztétikus térformákat.

2.8. A program tevékenységformái

2.8.1. Játék

A belülről indított és vezérelt játék- tevékenység **célja** a gyermekek szabad képzettársításának elősegítése. **Továbbá célunk, hogy minél sokrétűbb, tájékozódó tevékenységgé váljon a játék, s a játékba integrált tanulás, az intellektuális, mozgásos, szociális kapcsolatok, élmények**

többszöri átélése, a nagyfokú örömélmény biztosítása érdekében. A játék kiemelt mással nem helyettesíthető tevékenysége a gyermekeknek.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A játékhoz szükséges feltételek biztosítása (légkör, hely, idő, eszközök, tapasztalatszerzés - élmények)
- A szűkebb és tágabb környezetből szerzett gyermeki benyomások feldolgozásának biztosítása a szabad játékban és a játékba integrált tanulás során
- *A 3-6-8* éves korban megjelenő játékfajták, s azok tartalmának, minőségének gazdagítása, a gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembevételével
- A gyermekek beszédkészség fejlesztése a játékban
- Az óvónő játéksegítő metódusai, a játékirányítás feladatai
- A dajka felelős bevonása

A játékhoz szükséges feltételek biztosítása (légkör, hely, idő, eszközök, tapasztalatszerzés - élmények)

Kreatív, alkotó légkört elsősorban olyan játék biztosításával érhetünk el, ahol a gyermek szabadon dönthet abban, hogy kivel játszik, milyen játékot választ, milyen témát dolgoz fel, milyen eszközzel jeleníti meg azt, milyen helyet választ és mennyi ideig tart a játék. Meg kell teremtenünk mindezekhez a megfelelő feltételeket. Az alkotó légkört tovább fokozza a kellő időben nyújtott segítség, megerősítés ötlet.

A csoportban csak annyi szabályt vezetünk be, ami segíti a rugalmas, oldott légkör fenntartását, az alkotó cselekvést, a sokféle manipulációt, az elképzelések valóra váltását.

A kreatív légkör segíti az ötletek szabad áramlását, a másik gyermek meghallgatását, az alkotó együttműködés kialakulását. Fontos, hogy a szabad játék során a gyermekek feszélyezettség nélkül tudjanak önállóan vagy társaikkal önfeledten játszani.

Az óvónő őszinte játéka mély átérzésre serkenti a gyermekeket. Ezért az oldott légkör megteremtéséhez gyakran használunk humoros kifejezéseket, tréfás szavakat, észrevesszük és észrevetetjük a környezetben spontán megjelenő helyzetkomikumot.

A különböző típusú játékokhoz szükséges helyet a gyermekek szükség szerint önállóan, vagy amíg erre nem képesek, segítséggel alakítják ki.

A csoportszobákban helye van a többféle állandó és variálható, vagy új elkülönített “kuckóknak”.

A programban szerepel - jelentős szerepe miatt - kiemelkedik a különösen esztétikus és meghitt **mesesarok**, amely egyúttal a dramatizálás, bábozás helye. Itt kap helyet az átváltozáshoz szükséges kellékek kincses ládája is. Az intellektuális érzelmeket kiváltó tapasztalatszerzések során összegyűjtött tárgyak, termések, növények, képek, a kincseket őrző sarokban kapnak helyet, amit a gyermekek alakítanak ki és rendeznek különböző szempontok alapján.

A **rajzolásnak**, festésnek, korongozásnak, szövésnek, tárgykészítő népi játékoknak is megvan az állandó helye. Az ehhez szükséges kellékek, anyagok, eszközök mindegyike játékidőben a gyerekek rendelkezésére áll.

A gyermekek játéktere lényegesen megnövekedik az udvaron, ezért ösztönözzük őket arra, hogy minél több **nagymozgásos tevékenységet** folytathassanak. Az időjárás függvényében segítjük az udvari szerepjátékok kibontakozását (pl. népi játékok, mozgásos játékok, közlekedési játékok, színpadi játékok, ügyességi és sportjátékok feltételének megteremtésével stb.)

A játéktevékenység az óvoda kinyitásával elkezdődik. A gyermekek ettől kezdve szabadon választott játékkal játszhatnak. A játékhoz szükséges időt a folyamatos napirend, a játékba

integrált tanulás-felfogás jól segíti. Ezáltal a gyermekek egybefüggően, a játékok elrakása nélkül több órán keresztül játszhatnak.
E programmal működő óvodákban a 3-4 éves gyermekek szinte egész nap játszanak, egyedül, egymás mellett, néha összeverődve, kivéve a tisztálkodás, alvás étkezés idejét.
Az 5-6-8 éves gyermekeknek biztosítjuk a több napon keresztül tartó játékot, hogy olyan értékes tulajdonságok, mint az állhatatosság, kitartás is kialakulhassanak.
A kreativitást kibontakoztató játékeszközök olyan tárgyai a cselekvésnek, amelyek gazdagítják a gyermekek elképzeléseit. A játékhoz olyan eszközöket biztosítunk, melyek ízlésesek, praktikusak, alkotó készséget fejlesztők, színesek, jó minőségűek, egyszerű félkész játékok.

A kisebb gyermekek játékához sok eszközre van szükség. Elsősorban a gyakorló játékhoz, amelyek fejlesztik a gyermekek pszichikus funkcióit, másodsorban a hagyományos szerepjátékokhoz szükséges kellékek (papás-mamás, fodrászos, orvosos, stb.), amelyek ösztönzik a gyermekeket az élmények, tapasztalatok többszöri átélésre, harmadsorban az esztétikai neveléshez (vers, mese, ének, rajzolás) szükséges kellékek, csengő-bongó hangszerek.
A nagyobb gyermekeknek bővítjük az eszközválasztékát, elsősorban a szerepjátékokhoz kapcsolódó kellékekkel, félkész játékokkal, az azonosulást segítő ruhadarabokkal, másodsorban értelem- és képességfejlesztő játékokkal.
A gyermekek a környezetükből szerzett tapasztalatokkal, élményekkel gazdagítják a játék tartalmát. Lehetővé tesszük, hogy a családban, az óvodában a tágabb természeti- és társadalmi környezetben szerzett tapasztalatokat a gyermekek újra és újra a játékban is átélhessék.
Ezek fejlesztő hatása meg kell, hogy mutatkozzon a gyermekek tapasztalat-gazdagságában.
A *3-6-8* éves korban megjelenő játékfajták, s azok tartalmának, minőségének alakítása, a gyermekek egyéni sajátosságaihoz igazodva.
A gyermekek játékában keverednek a különböző játékfajták, folytatódik az a fajta manipulálás, amely a játékeszközök rakosgatásában érhető utol, vagyis a **gyakorló játék**. Ezért legyen módja a gyermekeknek megismerni az eszközök, tárgyak különböző tulajdonságait, mert a véletlen cselekvéshez kapcsolódó “aha” élmény sokféle felfedezési lehetőséget tartogat számára. Ez az örömérzés ad alapot a cselekvés többszöri megismétléséhez, amely szinte ritmikusan jelentkezik. Ezek a tevékenységek jól fejlesztik a szem - kéz koordinációt, kezesség-szemesség kialakulását, hatnak a laterális dominancia kialakulására.
Érdeklődéssel kísérjük a gyermekek halandzsázását. A többszöri ismétléssel elmondott szöveg ritmusa a gyermekekben pozitív érzelmet kelt.
Az udvaron is biztosítjuk a gyakorló játék lehetőségét. Erre legalkalmasabb a homok, a víz, a kavics és olyan kisebb-nagyobb tárgy, amelyet a gyermek saját szabályai szerint rakosgat. Segítségünkkel a gyermekek játéka tovább fejlődik. *A játék mind a szocializációt, mind az értelmi fejlődést egyaránt tükrözi. Az egyszerű gyakorló, majd az utánzó játékoktól vezet a szimbolikus játékokon keresztül a szabályjátékok világába.*
A rendszeres, többször ismétlődő meseélmény igazi táptalaja a **dramatikus játéknak**, **bábozásnak**. A mesék megelevenítésében résztvevő óvónő modellt ad egy-egy szereplő megformálásához. Kezdetben minél több kelléket használunk a képzeletbeli képek megjelenítéséhez, illetve a beleélő képesség, önkifejezés fokozása érdekében.
A bábozás az óvónő előadásával jelenik meg az óvodában. Legyen a csoportnak kedvenc bábja, akinek szívesen elmondják sikereiket, örömüket, bánatukat. Ezt a bábot is helyezzék a többi közé, hogy a gyermekek játszhassanak vele, tapogathassák, megszeretgethessék.
A gyermek a **konstrukciós játékában** minél gyakrabban élje át az “én készítem” alkotás örömét, mely eredményezheti a sokféle formájú játékelemből kialakított forma - szín - térvariált gazdagságot.

A konstrukciós játékhoz kapcsolva jelenjen meg a **barkácsolás**, elsősorban az általunk barkácsolt kellékek készítésével, amit a gyermek aktív bevonásával hozunk létre.
Az óvoda feladata, hogy a gyermekeknek biztosítson olyan nyugalmas, kissé elszeparált udvarrészt, ahol szabadon kezdeményezhetik az egyszerű szabályokhoz kötött népi játékokat, énekes játékokat, ügyességi játékokat. Olyan **szabályjátékokat** ajánlunk óvodásainknak, amelyet a gyermekek könnyen betarthatnak és szívesen, önállóan is kezdeményezhetnek.
A szülők, gyermekek bevonásával barkácsolunk különböző típusú bábokat, hogy együttes, cselekvő megjelenítésre ösztönözze őket.
A szerepjátékot és a dramatizálást a gyermekek kiegészítik építő, konstrukciós játékkal. Később bonyolultabb formákat, tárgyakat, alkotásokat hoznak létre.

A gyermekek beszédkészségének fejlesztése a játékban
A játék számtalan lehetőséget teremt a kommunikációra, a párbeszédek kialakítására.
Az óvónő beszéde modellértékű a gyermekeknek a szókapcsolatok, a kommunikáció, a nonverbális jelzések (mimika, gesztus), a beszéd hatáselemeinek (hanglejtés, hangsúly, hangerő, ritmus, szünet) megfigyelése tekintetében.
A hangszínnel, hangerővel bánni tudást leginkább a dramatikus játék segíti elő.
Az általunk kezdeményezett anyanyelvi játékok mintát adnak az artikuláció, szókincs, kifejezőkészség fejlesztéséhez (pl. hangutánzó játékok, fonémahallás fejlesztő játékok, légzési technikát fejlesztő játékok, szinonimakereső játékok, stb.).

Az óvónő játéksegítő metódusai, a játékirányítás feladatai
Az óvónő játéksegítő metódusai szituációtól függőek. A gyermekek nyugodt játéka esetén, vagy ha érezhető, hogy a gyermekek problémamegoldóak, az óvónő irányítása játékot követő, szemlélő, hagyja a gyermekeket cselekedni.
A kiscsoportosok esetében - ha szükség van rá - játékot kezdeményező, modellnyújtó játszótárs. Ebben a játékhelyzetben is támogató, engedő és elfogadó.
Segít azok játékában, akik kevésbé kreatívak, ötletszegények.
Az óvónő beavatkozik a játékba, ha a gyermekek durvák egymáshoz, vagy ha veszélyeztetik egymás épségét, játékát.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek képesek állhatatosan, több napon keresztül egyazon játéktémában együttesen részt venni.
- Játékukban dominánsan jelentkezik a szerepjáték.
- Az ismert meséket többször dramatizálják, bábokkal eljátsszák.
- Bonyolult építményeket képesek létrehozni.
- Élvezik a szabályjátékokat, és képesek a normák betartására.
- Társas viselkedésükben megjelennek az óvoda által preferált viselkedési szabályok.
- Interakciójuk gazdag, kulturált és érthető.

2.8.2. A tevékenységben megvalósuló tanulás

E program szélesen értelmezi a tanulást. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire. A gyermekek a tevékenységeik során szerzett benyomások, tapasztalatok, élmények alapján

tanulnak, s általuk képességeik fejlődnek, tapasztalataik bővülnek, rendeződnek. A szociális és intellektuális tanulási képességek fejlődését az óvoda felerősíti. A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése. Ennek elsődleges terepe a játék és a teljes óvodai élet. Nem fér kétség ahhoz, hogy az óvodás gyermek értelmi képessége: érzékelése, észlelése, emlékezete, figyelme, képzelete, képszerű szemléletes gondolkodása a játékon keresztül fejlődik. A gyermekek örömmel és teljesen önként, spontán tanulnak, valamint játékosan szereznek tapasztalatokat. Ehhez társulnak olyan szervezett tanulási lehetőségek, mint az óvónő által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, a felfedezés, ami a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzését és a gyakorlati problémamegoldást is magában foglalja.

Az utánzásos, minta és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás folyamatában mindvégig az óvónő a főszereplő, aki tetteivel a legerősebb hatást gyakorolja a gyermekekre. Később felerősödik a társak hatása is.

A programban helyet kap az óvónő által kezdeményezett foglalkozásokon megvalósuló tanulás, amely számtalan probléma és feladatmegoldás lehetőségét adja a gyermekeknek. A program felfogása szerint a játékba integrált tanulás azt jelenti, hogy az óvónő által kezdeményezett tevékenységek a játékidőbe ékelődnek, tagolódnak, úgy hogy nincs közben játékelrakás. A gyermekek a tevékenység befejezése után igényük szerint visszatérhetnek eredeti játékukhoz, vagy újat kezdhetnek. Egyetlen egy napon borul fel a napirend, a szervezett mozgástevékenység érdekében.

Az óvodában a tanulás folyamatos, részben utánzáson alapuló. A tanulás nemcsak társadalmilag hasznos ismeretek elsajátítása, hanem a teljes személyiség fejlődését és fejlesztését támogató kölcsönösség, elfogadás és elfogadottság élményének sokféle módon történő megélése.

A tevékenységben megvalósuló tanulás az egész nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Az óvodapedagógus feladatai:

- *Elsődleges a cselekvéses tanulás, az egyéni adottságok figyelembe vétele, az optimális terhelhetőség, és a motiválás;*
- *A vizuális, akusztikus, kinesztetikus észlelés és érzékelés képességének, a verbális emlékezet fejlesztésének játékos megvalósítása, melyet az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtésével ér el;*
- *Fontos a felfedezés lehetőségeinek biztosítása, a kreativitás erősítése, a spontán szerzett játékos tapasztalatok, ismeretek rendszerezése, egymásra épülése;*
- *Jelenjen meg a kognitív képességek tevékenységbe ágyazott alakítása;*
- *A gyermekek kompetenciájának fejlesztése;*
- *A tanulás akadályba ütközése esetén a gyermek fejlődési üteméhez igazodóan egyéni felzárkóztatás, fejlesztés biztosítása;*
- *Tehetségígéretre utaló tulajdonságok megléte esetén nagyobb figyelem, egyéni fejlesztés biztosítása;*
- *Az óvodapedagógus személyre szabott pozitív értékeléssel kell, hogy segítse a gyermek tevékenységben megvalósuló tanulását, személyiségének kibontakozását.*

A gyermekek heti rendje

(3-6-8 éves korosztálynak egyaránt alkalmas)

	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA	CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK
Délelőtti játékba integrált tanulás	Vers- mese-dramatikus játék	Vers- mese-dramatikus játék	Vers-mese-dramatikus játék	Vers-mese-dramatikus játék	Vers-mese-dramatikus játék
	Ének-zene	Rajz, mintázás, kézimunka Zenés, mozgásos percek		Zenés, mozgásos percek ×	Mozgás, mozgásos játékok
Udvari játékba integrált tanulás	Énekes játékok	A környezet megszerettetése, megismertetése	A környezet megszerettetése, megismertetése	A környezet megszerettetése, megismertetése	
Délutáni játékba integrált tanulás		*Zene ovi*		*Kreatív műhely*	

A szervezett tevékenységek formái

(*A 3-6-8* éves korosztálynak egyaránt alkalmas.)

Kötelező	Mozgás, mozgásos játékok Énekes játékok (*4-5-6-8* éveseknek)
Közvetve kötelező	Vers, mese, dramatikus játék
Kötetlen	Rajz, mintázás, kézimunka Ének-zene A környezet megszerettetése, megismertetése Énekes játékok (3-4 éveseknek)

Követendő módszerek az egyéni fejlesztéshez:

A módszerek megválasztását a gyermekek életkori sajátossága, testi-lelki állapota, érdeklődése, kíváncsisága befolyásolja. Az óvónő az eljárásait változatosan, mindenkor az adott szituációnak megfelelően kombinálja. A játékosság, a felfedezés, ráébredés lehetőség, a közvetlen tapasztalatszerzéshez kapcsolódó gyűjtögetés, elemezgetés, rendszerezés minél gyakrabban

jelenjenek meg a tevékenységekben. Az óvónő törekedjen módszertani kultúrájának kiművelésére.

Alapelvek a gyermekek tevékenységének értékeléséhez
A gyermekek akkor tudnak boldogan, önfeledten tevékenykedni, ha sok buzdítást, dicséretet, pozitív megerősítést kapnak. Ezért törekszünk arra, hogy mindegyik gyermek minden nap kapjon valamilyen pozitív megerősítést.
Kerüljük a sztereotip értékeléseket (ügyes vagy, stb.) helyette a gyermek konkrét jó cselekedetét , tettét emeljük ki.
Differenciált, árnyalt értékelést alkalmazunk.
Alkalmazzuk a jutalmazás sokféle módszerét: simítást, pillantást, testközelséget, gesztust, mimikát, szóbeli közlést egyénileg, a csoport előtt és a szülőknek egyaránt.
Kerüljük a tárgyi jutalmak osztását. Az apró jutalmak örömet szereznek ugyan a gyerekeknek, de egyben elveszik a "természetes jutalom értékét" Ezenkívül irigységet szítanak a gyermekek között.
A büntetés teljes mértékben kerülendő a tanulási folyamatban, mert a gyermekek kíváncsiságát, érdeklődését motivációját visszaszorítja, lefékezi. A szokásokat úgy alakítjuk ki, hogy egy gesztus, tekintet, egy átrendeződés segítsen a nemkívánatos magatartás megszüntetésében.
Arra törekszünk, hogy minden gyermek reálisan ismerje meg testi, lelki, szellemi értékeit, de azt is tudja, hogy melyek a hiányosságai.

2.8.3. Verselés, mesélés

A tevékenység célja: a gyermekek érzelmi biztonságának, erkölcsi, értelmi anyanyelvi fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyeinek megalapozása a mágikussággal, a csodákkal teli meseélmények segítségével és a versek zeneiségével, rímeinek csengésével.

Az óvodapedagógus feladatai

- A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása.
- *A 3-6-8* éves korban megjelenő hagyományos tartalmak biztosítása.
- A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése a vers, mese, dramatikus játékok segítségével.

A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása.

Feladatunk a felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása. A művek kiválasztásában érvényesül a pedagógiai, pszichológiai, módszertani tudatosság, és tradicionális értékek továbbéltetése. A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és a dramatizálás eszközeivel- feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonylatait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat. A 3-7éves gyermekek életkori sajátosságainoz igazodóan a népi – népmesék,népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok,a magyarság történelmét

feldolgozó mondavilág elemei, meséi -, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknel egyaránt helye van.

A legkisebbek versanyagát többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt népi mondókákból, rigmusokból és a legismertebb költőink ritmikus, zenei hatású dúdolóiból, játékos verseiből állítjuk össze. Olyan meséket választunk, amelyek cselekménye egyszerű, érthető, ritmikus ismétlődések jellemzik.

Később a gyermekek meséi többfázisú állatmesék, népmesék, dramatikus népszokások, novellisztikus-realisztikus mesék. Helyet kapnak a klasszikusok, és mai magyar írók meséi is.
Ebben a korban a népi mondókák, névcsúfolók, halandzsa szövegű kiolvasók alkotják a tervezett mondókázás anyagát. Szerepelnek a vidám, humoros versek, és a mai magyar költők népköltészeti ihletésű ritmusélményt nyújtó versei. A mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot is megelevenítő, átlelkesítő szemléletmódja, és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.
Az óvodáskor a mesehallgatás igazi ideje. Az állatmeséktől kezdve a cselekményesebb népmeséken, novellisztikus - realisztikus meséken át épülnek be a klasszikus tündérmesék, a tréfás mesék, a kortárs irodalmi művek és műmesék a gyermekek mesetárába.
A gyermekek a meseregényeket is szívesen hallgatják, folytatásait napokon keresztül izgatottan várják.
A gyermekek versanyaga gazdagodik a különböző népi mondókákkal, kiolvasókkal. Ismerjenek meg olyan közmondásokat, amelyeket a környezet gyakran hangoztat. A nagyobbaknak olvasunk lírai műveket is, mert a gyermekek már megérzik a költői képek érzelmet kifejező erejét. A kiválasztott versek, mesék erősítik a környezet megszerettetését, a néphagyományőrzést, az évszakok szépségét.

***A 3-6-8* éves korban kedvelt jellegzetes formák biztosítása**

Az óvodába kerülő 3-4 éves gyermekek első igazi versélménye a mondókákhoz, ölbeli játékokhoz tapadnak. A népi mondókákhoz kapcsolódó mozdulatok, játékok ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével felettébb nagy élvezetet jelentenek a gyermekeknek, mert a felnőtt ölében testmelegében teljes biztonságérzetben hallgatják. Ez a többször átélt fizikai kontaktus sokat jelent a gyermek és felnőtt érzéki érzelmi egymásra találásában, élménynyújtásban.
Igyekszünk minél több lehetőséget teremteni a vidám rigmusok korai megkedveltetésére. A gyermekek velünk együtt sokszor ismétlik az állathívogatókat, altatókat, kiolvasókat, de vigyázunk arra, hogy ez sohase keltse bennük a gyakorlás érzetét.
Az egyszerű állatmeséken keresztül fokozatosan szoktatjuk rá a gyermeket a mese figyelmes végighallgatására. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiénéjének elmaradhatatlan eleme.. A mese többszöri meghallgatása után élvezői lesznek a mese dramatikus feldolgozásának. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.Először az óvónők, a nagyobb gyermekek, majd a kicsik fokozatos bevonásával jelenítjük meg az egyszerűbb meséket.

Rövid improvizált jelenetek bemutatásával a gyermekek megismerik a bábokat. Párbeszéd formájában előadott rövid, ötletes jeleneteket mutatunk be.
A könyvek megszerettetése érdekében a gyermekek lapozgassanak leporellókat, színes képeskönyveket, s hozzák el otthonról kedvenc könyveiket, hogy megmutathassák egymásnak.
A vers, mese, dramatikus játékok illusztrálásához csak olyan kellékeket használunk, amelyek elősegítik a képzeleti képek előhívását, s a meséhez való erős kötődés kialakulását.
A nagycsoportos gyerekekkel bábozunk, dramatizálunk a kisebbeknek. Ez egyben színfoltja az óvodai ünnepeknek, rendezvényeknek.

Az óvodapedagógus a csoport fejlettségi szintjéhez és az évszakok aktualitásához igazítja a tevékenységi tervének mese és mondóka gyűjteményét
Szervezünk rögtönzött báb - és dramatikus előadásokat, amelyeket a nagyobb korú gyermekek meglepetésként, örömmel mutatnak be a kicsiknek.
A nagyobb gyermekekben kialakul a mese, vers szeretete. Igénylik, izgatottan várják az óvónők meséit. A gyermekek arcán megjelenik a belefeledkező áhítat, figyelő ámulat. Játékukban mind gyakrabban előfordul a mesélés, bábozás és az ismert mondókák, halandzsa szövegű kiolvasók ismételgetése. Az új versek kapcsolódnak a gyermekek élményeihez, tapasztalataihoz, hangulatához.
A gyermekek pozitív személyiségjegyeinek megalapozása érdekében a mese mondanivalóját megerősítjük, pl. egy közmondással, amit a szülőkkel is megbeszélünk, s jól látható helyen az öltözőben elhelyezünk. Így a szülők is együtt tudnak gondolkodni az óvoda léleknevelő hatásán, az erkölcsi tulajdonságok alakítgatásán. A gyermekek szeretnek bábjátékot rögtönözni, verseket-meséket kitalálni, elkezdett mesét a saját fantáziájuk szerint befejezni, azokat mozgással és /vagy ábrázolással kombinálni, ami az önkifejezés egyik módja.. Ehhez is minél több lehetőséget teremtünk.
Nem szavaltatjuk a gyermekeket kórusban. Kerüljük az éneklő hanglejtést.
Ügyelünk a szavak gondos, tiszta ejtésére, értelemszerű hangsúlyozására.
(Kivételt képeznek a ritmikus versek pl. Weöres Sándor: Galagonya)
Folytatásos mesét főleg a délutáni pihenés alatt olvasunk.
A gyermekek fantáziája gazdag. Alkalmat adunk a gyermekeknek a mese önálló befejezésére, mesék kitalálására. A közösen kitalált meséket elnevezzük a “mi mesénk” -nek.
A gyermekek kifejezhetik a mese cselekményét mozgással, mimetikus játékkal. A meseszereplők jellemző tulajdonságai alapján keresünk olyan közmondásokat, amelyekkel meg tudjuk erősíteni az erkölcsi tulajdonságokat. A gyermekek szeretik rajzban is kifejezni a vers és meseélményeiket. Ezekből közösen albumot készítünk. Az auditív élményből származó vizuális élmény lehetőséget ad az ismétlésre, az élmények felelevenítésére.
E tevékenység minden nap megjelenik az óvodában. Közvetett módon, zenei szignállal, mesepárnák elkészítésével, gyertyagyújtással csalogatjuk a gyermekeket a meseszobába (sarokba). Amikor minden gyermek megérkezik, csak akkor kezdjük el a mesét, gyertyafénynél, vagy lámpagyújtás után. Egy héten keresztül ugyanazt a mesét hallják a gyerekek, hogy a rákövetkező héten eljátszhassák, megjeleníthessék különbözőképpen a mesealakokat. A tevékenység befejezését jelzi a gyertya elfújása vagy az óvónő éneke, ami stílusosan kapcsolódik a meséhez.

A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése, a versek, mesék, dramatikus játékok segítségével

A nyelvi képességek fejlesztésének leghatásosabb eszközei a mese, a vers, a bábozás és a dramatikus játékok. Ezeken keresztül a gyermekek elsajátítják a helyes kiejtést, a tiszta

beszédhallgatást és a nyelvtanilag helyes beszédet. A népi mondókák segítségével tisztítható a magán- és mássalhangzók helyes kiejtése, kialakítható a gyermekek megfelelő artikulációja. A népköltészeti alkotásokból a gyermekek sok új fogalmat ismerhetnek meg. A bábjátékban, dramatikus játékban a gyermekek kibontakoztathatják szabad önkifejezésüket. A dramatikus helyzetek lehetőséget adnak a társalgási kedv fokozására, önálló versmondásra.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek szívesen ismételgetik a verseket, rigmusokat.
- Várják, igénylik a mesehallgatást.
- Szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak az óvoda kiscsoportosainak és a maguk szórakoztatására is.
- Megjegyeznek 10-14 gyermekmondókát, 6-8 verset, 15-20 mesét.
- Tudnak meséket, történeteket kitalálni, s azt mozgásban megjeleníteni.

2.8.4. Ének, zene, énekes játékok, gyermektánc

A tevékenység célja:

- a gyermek zenei érdeklődésének, esztétikai fogékonyságának felkeltése, zenei ízlésének formálása, a környezet hangjainak megfigyelése ölbeli játékok, népi gyerekdalok, énekek, énekes játékok segítségével
- a közös zenélés, éneklés örömének megtapasztalása, mely során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét
- a zenei élményeken keresztül a zenei anyanyelv megalapozása
- a hagyományok megismerése, továbbélésének segítése a népi gyermekjátékok, néptáncok, népdalok éneklésének és hallgatásának segítségével.

Az óvodapedagógus feladatai

- Az óvodai ének-zenei nevelés feladatinak eredményes megvalósítása, mely megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.
- A gyermek zenei kreativitásának, zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) fejlesztése az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészi alkotások segítségével.
- Az ének-zenei tevékenységek és a művészi értékű zenehallgatások alkalmával olyan esztétikai élménynyújtás, mely a gyermeket arra ösztönzi, hogy az éneklés, zenélés mindennapi tevékenységei részévé váljon a felnőtt minta spontán utánzásával.
- A zenehallgatáshoz szükséges anyag megfelelő összeválogatása (pl. a hangszerek és a környezet hangjainak megfigyelése-felismerése, kórusművek, klasszikus műzenék, hangszeres zenék stb. megfigyelése), mely során az óvodapedagógus figyelembe veszi – nemzetiségi nevelés esetében – a gyermek nemzetiségi hovatartozását is.
- A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és képességszintnek megfelelő összeállítása.
- A 3-6-8 éves kori hagyományos tartalmak biztosítása.
- A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása.

- A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei képességfejlesztő játékokkal.

A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása

Az óvodai zenei nevelés során a gyermekek mondókákat, énekes játékokat, komponált gyermekdalokat ismernek meg. A mondókák, énekes játékok zenei anyanyelvünk művészi értékei.
A **3-4 éves korú gyermekek** nagyon élvezik az **ölbeli játékok**at, amelyeket a felnőttekkel közösen játszhatnak. Van ezek között arc-, kéz-, ujj- és lovagoltató játék. A szeretetkapcsolat, a biztonságérzet kialakításának egy láncszeme a tapintásos kontaktussal összekapcsolt zenei élmény. A kicsik egyszerű, 4-5 hangból álló olyan **énekes játékok**at tanulnak meg könnyedén, amelyek álló helyzetben, játékos mozdulatokkal eljátszhatók. A gyermekek mindössze egy-két **komponált gyermekdal**t tanulnak meg az ünnepek köszöntésére.
A **nagyobb gyermekeknek** is teremtünk továbbra is olyan helyzetet, hogy minél gyakrabban játszhassanak ölbeli játékokat, mondogathassanak mondókákat. Ők már képesek arra, hogy nehezebb pentaton jellegű dúr hexacord hangkészletű énekes játékokat énekeljenek, amelyek mozgásanyaga is összetettebb. Megismerhetik a csigavonalat, hullámvonalat, szerepcserére épülő játékokat. A nyolcad, negyed ritmusképeken túl megjelenhet a szinkópa is.
Igényes művválasztás dominál a néhány alkalmi dal kiválasztásában is, melyekhez ösztönözzük a gyermekeket mozdulatok kitalálására.
*Az **5-6-8** éves* **gyermekeket** "anyáskodó" szerepre bíztatjuk, - játszanak minél több ölbeli játékot a kisebbekkel.
A döntés egyik játékos lehetősége a kiolvasó, amit különböző élethelyzetben is alkalmazhatnak a gyerekek.
A **zenehallgatáshoz** olyan műveket válogatunk, amelyek felkeltik a gyermekek érdeklődését a nemzeti zene iránt. Élethelyzethez kapcsolva tervezzük meg a zenei élményközvetítést. Többször énekelünk népdalokat, de jelenjenek meg a zenei repertoárban a rokon- és más népek dalai, a magyar komponált műzene, altatódalok és a klasszikus műzene.

A *3-6-8* éves korban megtervezhető hagyományos zenei tartalmak biztosítása

A **3-4 éves gyermekek** megismernek 6-8 mondókát, ölbeli játékot és 10-15 énekes játékot. A rövid mondókák, dalok 2/4-es üteműek, amelyekben negyed és páros nyolcad ritmusok találhatók.
Ezeken a játékokon keresztül ismerik meg közvetve a **zenei alapfogalmak**at. Próbálgatnak halkabban, hangosabban beszélni, mondókát mondani és énekelni. Megfigyelik a csendet, a környezet hangjait, egymás hangját és a dallamjátszó hangszerek hangszínét.
Érzékeltetik különböző játékos mozdulatokkal az **egyenletes lüktetés**t. Elénekeljük a gyermekek nevét, jelét, énekelve csalogatjuk őket a közös játékba, tevékenységbe.
Felkeltjük a gyermekek érdeklődését a **zenehallgatás** iránt, hogy a gyermekekben fokozatosan kialakulhasson az áhítatos zenehallgatás. Minél több zenei élményt közvetítünk, elsősorban énekes előadásmódban. A mindennapok során a különböző tevékenységekhez minél gyakrabban kapcsolunk zenei élmény-kiegészítést. A zene iránt érdeklődő szülőket megpróbáljuk bevonni a közös éneklésbe, az **évszaki** 30 perces rövid **hangversenyek**be. A

gyermekeknek lehetősége van 2-5 percig tartó hangszeres zenét, kórusmuzsikát videofelvételen, mikro csoportokban megtekinteni.
A **4-5 éves gyermekek** 6-8 motívumból álló énekes játékokat, műdalokat énekelhetnek. A 4-5 új mondóka és a 12-15 új gyermekdal megismerése mellett ismételgetik a 3-4 éves korukban tanult mondókákat, gyermekdalokat is. A dalok hangterjedelme továbbra is pentaton jellegű dúr hexacord marad.
Az énekes játékok közül már nehezebbeket is válogatunk, pl. szerepcserés párválasztó, sorgyarapító játékokat.

Lehetővé tesszük, hogy a gyermekek minél gyakrabban énekelgessenek önállóan az éneklési készség fejlesztése és az önálló éneklésnél tapasztalható gátlások leküzdése érdekében. Énekelgethetnek egyénileg, mikro csoportban halkabban - hangosabban, magasabban, mélyebben. Próbálják a levegőben felvázolni az énekek dallamvonalát.
A gyermekek élvezettel játsszák a kérdés-felelet játékokat változatos szövegű és ritmusú motívumokkal. Mikro csoportban többször van erre lehetőségük.
Fontos, érzékeljék minél több alkalommal az egyenletes lüktetést, a motívumok hangsúlyát és a mondókák, dalok ritmusát. Használjanak többféle népi ritmuseszközt a ritmusérzék fejlesztéséhez. Ezeket a "ritmus-hangszereket" a szülőkkel közösen készíthetik el a gyermekek, hogy együtt tudjanak mondókázgatni, énekelgetni maguk és egymás örömére.
A zenei élményközvetítés mindennapos lehetőség az óvodában, mely többféle tevékenységhez kapcsolódik.
*Az **5-6-8** éves gyermekek*nek lehetősége van megismerkedni és sokat ismételgetni 4-7 új mondókát, 15-18 új énekes játékot és 3-4 alkalomhoz illő műdalt. A tanult mondókáknak, gyermekjátékoknak szimbólumokat találunk ki, melyeket elhelyezünk a zenepolcon. Ezek emlékeztetnek a tanult dalokra és lehetőséget adnak a felidézésre, ismétlésre, az élmények felelevenítésére. A dalok hangkészletére általában a félhang nélküli ötfokúság a jellemző. Olyan dalokból válogatunk, melyekben szünet, szinkópa, triola ritmusjelek is megtalálhatók.
Az idősebb óvodások szabálytartó képessége megengedi, hogy az óvónő bonyolultabb párcsere, kapus, hidas, sorgyarapító-fogyó játékokat tervezzen, ami ennek a korosztálynak egyben a néptánca is.
A gyermekekkel együtt variáljuk az énekes játékok mozgásanyagát olyan egyszerű táncos lépésekkel, amit a felnőtti minta utánzásával követni tudnak.
A gyermekek tiszta éneklését minél gyakoribb egyéni énekléssel segítjük elő. A hallásfejlesztést segítő fogalom párokat, pl. a halkabb-hangosabb éneklést összekapcsoljuk a tempóváltoztatással, dallambújtatással, hangszínfelismeréssel.
A ritmusfejlesztés eredménye, hogy a gyermekek meg tudják különböztetni az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.
A gyermekek gyakran játszanak zenei formaérzék-fejlesztő játékokat, hogy különböző mozgással megérezhessék a motívumok hosszát. Fejlesztjük a gyermekek alkotókészségét és lehetőséget teremtünk arra is, hogy egy-egy zenei képességfejlesztő játékot többféleképpen lehessen megoldani.
Az ügyesebb 5-6-7 éves gyermekeknek lehetőséget adunk arra, hogy metalofonon játszhassanak és próbálgassák a néhány hangból álló gyermekdalokat.

A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása
A zenei nevelés szervezeti formája is kötetlen és kötött jellegű. A munkaformái tovább differenciálódnak. Az ének-zenei képességfejlesztő játékokat kötetlen jelleggel mikro csoportos munkaformában szervezzük. Ezzel a munkaformával a gyermekek egyéni képességeit

figyelembe véve eredményesebben tudunk fejleszteni. A kötött jellegű szervezett énekes játékot az udvaron tartjuk meg. Ebben a formában csak énekes játékokat tervezünk, hogy semmi se szakítsa meg az önfeledt, élménybeli játékot.
A zenehallgatást különböző tevékenységekhez kapcsoljuk. A délutáni órákban is találunk módot arra, hogy a gyermekek kedvük szerint megnézhessenek néhány perces kórusművet, hangszerekkel megszólaltatott klasszikus műzenét.
A programhoz évszaki hangversenyek társulnak, amit elsősorban zeneiskolások, énektagozatú iskolás tanulók, szülő, nagyszülő, zenetanárok bevonásával szervezünk meg.

A gyermekek anyanyelvi képességének fejlesztése a mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei készségfejlesztő játékokkal

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása- beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel, - az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.
A gyermekek lassabban énekelnek, mint ahogyan beszélnek. A lelassított mondókák, énekek ismételgetése segíti a helyes artikulációt, a szavak szép, pontos kiejtését. A mondókák, énekek szövegének hanglejtése, hangsúlya, ritmusa, hangerejének utánzása megérezteti a nyelv kifejezőerejét, szépségét.
Az éneklési készség fejlesztését szolgáló hangutánzó szavak éneklése segíti a magán- és mássalhangzók pontos képzését, kiejtését. A sokféle énekes játék alkalmat ad a szókincs bővítésére.

Néptánc, népi játékok
A tevékenység célja:

- hazánk népi kultúrájának megismertetése
- a néptánc, népi játékok, népdalok és hagyományok felelevenítése
- a ritmusérzék és a mozgáskoordináció fejlesztése
- a táncos mozgás alapozása.

A táncpedagógus feladatai

- A néptánc, népi játékok tevékenység feladatainak eredményes megvalósítása.
- A gyerekek képességeinek, mint a tanulási, megfigyelési, motorikus, improvizációs képességek intenzív fejlesztése; komplex személyiségfejlesztés.
- A ritmusérzék, térérzékelés, téri irányok fejlesztése.
- Szocializációs kapcsolatok fejlesztése.
- A gyermekek szabálykövető magatartásának kialakítása, erősítése.
- Néphagyományok, népszokások megismertetése.
- A táncos kifejezési formák megalapozása a játék élményén keresztül.
- Egyszerű táncmotívumok megismertetése, azok játékos előkészítése, melyek segítségével a gyermekek a néptánc alaplépéseit sajátítják el.
- Tájegységek dallamainak, játékainak megismertetése, helyi hagyományok ápolása, továbbadása.

- Dalok, csujjogatók, mondókák, kiszámolók, névcsúfolók készségszintű alkalmazásának elősegítése.
- A tevékenység – életkornak és képességszintnek megfelelő – differenciált szervezeti formáinak biztosítása.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

Fejlődnek:

- a gyermekek szociális képességei
- mozgás, motoros képességek
- tanulási képességek
- improvizációs képességek

2.8.5. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belsőképek gazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

A tevékenység célja: a gyermekek élmény-és fantáziavilágának képi, téri szabad önkifejezése. A gyermekek tér - forma - szín képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.

Az óvodapedagógus feladatai

- A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése.
- A *3-6-8* éves korban tervezhető alkotó, alakító tevékenységek tartalmának, minőségének differenciált fejlesztése
- A tevékenység szervezeti formáinak az egész nap folyamán biztosítása
- Megismerkedik az eszközök használatával, különböző anyagokkal, és a kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.

A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése

Az alkotó tevékenységhez méretben, minőségben megfelelő eszközök szükségesek. Az eszközök kiválasztásában a praktikum, a célszerűség és az esztétikum szem előtt tartására szükséges törekedni.

Az alkotó-alakító tevékenységekhez az a megfelelő hely, ahol a mozgó gyermekektől védett az alkotók köre.

A különböző méretű anyagok elhelyezéséhez tároló helyekre van szükség. A munkaasztalt úgy alakítjuk ki, hogy maximum 6 gyermek egyszerre kényelmesen elférjen és közel legyenek a tároló helyek.

Az alkotó tevékenységhez olyan légkör szükséges, amelyben a gyermekek szívesen bekapcsolódnak a munkába, s az elrontott, sikertelen lépéseiket minden lelki feszültség nélkül javítják, vagy elölről kezdik.

A tevékenységhez elegendő időt biztosítunk. A gyermekek addig alkothatnak, ameddig kedvük tartja.
Az eszközök biztonságos kezelését egyenként tanítjuk meg a gyermekeknek.
A rajzoláshoz, festéshez, mintázáshoz, anyagformáláshoz, szövés-fonáshoz, batikoláshoz, origamihoz, építéshez, a kézimunka egyéb fajtáihoz, a műalkotással, népművészeti elemekkel való ismerkedéshez megteremtjük a feltételeket, a mindennapi szabad játékban is.

***A 3-6-8* éves korban tervezhető alkotó, alakító tevékenységek tartalmának, minőségének differenciált fejlesztése**

Az óvodába kerülő **3-4 évesek**nek lehetővé tesszük, hogy játszva ismerkedhessenek az anyagokkal, eszközökkel és a technikai kivitelezés módjaival.
A tevékenységek a képalakítás, a plasztikai munkák és az építés köré csoportosíthatók.
Megtervezzük **a képalakító tevékenység**ek technikáját, eszközeit. Nem tervezhető a szándéktalan firka, és a látszólag szándékos forma-firka időszakában a témajavaslat. A gyermek az elkészült firkák után fogalmazza meg, hogy mit alkotott. A gyermekeknek később is lehetősége van az élményeiknek, érdeklődésüknek megfelelő szabad témaválasztásra. A gyermekek képeket alkotnak festéssel, zsírkrétával, papírragasztással, anyagba-homokba karcolással, nyomattal stb. Segítjük a gyermekek képalakító készségeinek megindulását a szórt elrendezéstől a képelemek, részformák elemeinek egymáshoz rendezésével.
A gyermekek tetszés szerint vesznek részt a **plasztikai alakítás**ban. Ismerkednek az anyagok alakíthatóságával nyomkodva, ütögetve, gyurkálva, gömbölyítve, simítva, sodorva, mélyítve, tépegetve, karcolva stb…
A legkisebb óvodások is ismerkednek az **építés** során a különböző tárgyak formáival, alakzataival. Olyan lehetőséget teremtünk, hogy szívesen beszéljenek alkotásukról, s örüljenek a létrehozott produktumnak. Ezért a rajzos munkaterületen kialakítunk egy esztétikus polcot, képtároló lehetőséget, hogy sokáig tudjanak gyönyörködni alkotásaikban.
A gyermekek megismerkednek az óvodában évszakonként megrendezett ovi-galériával. Kis csoportokban többször is módjukban áll megnézni, megcsodálni a kiállított alkotásokat. A gyermekek a kiállított alkotásokról kinyilváníthatják a véleményüket. Az óvoda ovi-galériája lehet az 5-6-7 évesek ízlésformáló, szemet gyönyörködtető, beszélgető helye, ahol a műalkotások hangulati, formai, színbeli hatásáról esik szó. A gyermekek kis csoportokban személyesen találkoznak a kiállító iskolásokkal, alkotó rajztanárral vagy művésszel. Itt ismerkednek meg a hagyományos technikákkal és népi motívumokkal. Büszkék óvodájuk galériájára, invitálják szüleiket, nagyszüleiket is a látvány megtekintésére.
Továbbbővítjük, gazdagítjuk **a 4-5 éves gyermekek** alkotó-alakító tevékenységét. A gyermekeknél megjelenő szándékos **képalakító** tevékenységet élményekhez kapcsolható témajavaslatokkal segítjük - a legkifejezőbb, legmutatósabb technika kapcsolásával. A gyermekek rajzában megjelenik az emberábrázolás, a környezet, a tárgyak, a cselekvések saját elképzelés alapján történő megjelenítése. A gyermekek gyönyörködhetnek a gazdag formákban, a színkeveréssel alkotott színárnyalatokban. Használnak ceruzát, krétát, filc- és rost irónokat, fapálcákat, különböző vastagságú ecseteket a rajzok finomabb kidolgozásához. A gyermekek nagyon szeretnek spárgából, fonalakból, textilből, termésekből képeket komponálni, - erre is lehetőséget adunk az életkoruknak megfelelően megismerkednek a hagyományőrző technikákkal.

A **plasztikai munkák** során képesek a formák tagolására. Megtanulnak játékukhoz kellékeket, valamint alkalmi ajándéktárgyakat készíteni. Különböző formájú textilt, bőrdarabot, gallyakat, terméseket használnak a plasztikus formák létrehozásához.
Az **építés** során megpróbálkoznak a tér variálásával, az építés részletezésével. Ehhez pl. nagyobb méretű dobozokat, takarókat, térelválasztó elemeket, berendezési tárgyakat használhatnak.
A gyermeket az eszközök előkészítésére, tisztán tartására, elrakására buzdítjuk.

*Az **5-6-8** éves gyermekek* alkotó-együttműködési készségét figyelembe véve segítjük a képi-plasztika és a környezetalakításból eredő aktív tárgykészítés bővülését, népművészeti elemek felhasználását.
A **képalakító alkotás** során a gyermekek többször alkotnak közös kompozíciót. Gazdagítjuk a technikai megoldásokat és az eszköz-lehetőségeket pl. batik, kollázsok, plakettek, domborművek, viaszkarc, lenyomatok stb. alkalmazásával.
A saját élményeken alapuló cselekményes témákban megjelennek a mesék, versek, énekes játékok, ünnepek eseményábrázolásai is. A gyermekek a képalakításhoz minél eredetibb megoldásokat alkalmaznak, egyéni módon jelenítik meg a formákat, színeket . a gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.
A gyermekek **plasztikai munkájában** közös térbeli, többalakos kompozíciók jelenhetnek meg, egy-egy mesejelenet, énekes játék stb. formájában. Egyénileg dolgozhatnak korongozón, kisméretű szövőkereteken.
Az óvoda "legidősebbjei körében" kialakítjuk az ajándékkészítés igényét. Arra bíztatjuk őket, hogy az ünnepekre, a vendégek fogadására készítsenek ajándékot szüleik, vendégeik részre, de gondoljanak az óvoda legkisebbjeire és felnőttjeire is. Éljék át minél gyakrabban az ajándékozás örömét.
Segítjük a gyermekeket a játékok, bábok, játékkellékek készítésében. Szülők segítségével gyűjtjük az alkotó-alakító munkához szükséges anyagokat. A gyermekek is megtervezői a környezetalakító, díszítő munkának. A szülőket is bevonjuk az óvoda szépítésébe.
Segítjük a gyermekeket abban, hogy az építés során nagyobb méretű elemekből, térben állítsanak össze pl. búvóhelyeket, mobil színpadot, drámajátékhoz szükséges egyszerű díszleteket stb. …. A térbeli tapasztalat segíti az eredeti megoldások kivitelezését is.
A gyermekek teljesen önállóan készíthetnek elő, gondoznak minden anyagot, eszközt az alkotó tevékenységhez. Több napon át tartó építés lehetőségét is biztosítjuk, és lehetőséget adunk a kreatív önkifejezésre.

A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása
Az alkotó-alakító tevékenység a mindennapi játékban egyénileg, párban, kis csoportokban megjelenő játékfajta. Egy héten egyszer tudatosan irányított mikro csoportos, kötetlen formájú tevékenységet szervezünk. Az általunk előkészített eszközök motiválják a gyermekeket az alkotó-alakító tevékenységre. Az egyéni segítségnyújtás érdekében egyszerre csak 5-6 gyermek vesz részt a tevékenységben. Megteremtjük annak lehetőségét, hogy minden gyermek ilyen formában megalkothassa az ajánlott eszközfeltételekkel képi-plasztikai elképzelését. A gyermekek megjelenítik személyiségük kivetített darabját, amelyben érzelmeik, vágyaik, szorongásaik, fantázia- és élményviláguk mutatkozik meg. Ezáltal elősegítjük a gyermek komponáló,- térbeli tájékozódó és rendezőképességet, alakulását, valamint a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak kifejezését.

A tehetséges gyermekek fejlesztése óvodánkban kreatív alkotó műhelyekben folyik. Az alkotó műhelyt vezető óvodapedagógus a csoportos óvónők jelzései alapján gyűjti össze a tehetséges gyermekeket.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- Képalkotásban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket.
- A gyermekek alkotására jellemző a részletező formagazdagság, a színek variálása. Színhasználatukban érvényesítik kedvenc színeiket.
- Örülnek egyéni és közös kompozícióiknak.
- Plasztikai munkáik egyéniek, részletezőek.
- Téralakításban, építésben közösen vesznek részt.
- Rácsodálkoznak a szép látványra, tudnak gyönyörködni benne.
- Megfogalmazzák értékítéletüket, beszélgetni tudnak az alkotásokról.
- Önállóan és csoportosan is készítenek játékokat, ajándékokat, kellékeket.

2.8.6. A mozgás, mozgásos játékok

A tevékenység célja: a gyermekek természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlesztése játékos formában. Cél továbbá a gyermekek tájékozódásának, alkalmazkodó képességének, valamint a személyiség akarati tényezőinek fejlesztése úgy, hogy megmaradjon a gyermekek szabad mozgáskedve, **közben fejlődjön erő-és állóképessége,teherbíró képessége,alakuljon ki a helyes testtartás.**

Az óvodapedagógus feladatai a *3-6-8* éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok biztosítása

A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgásszükségletének biztosítása érdekében

A *3-6-8* éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok összeállítása

Nevelőközösségünk Tótszöllősy Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában című kiadványát preferálja a Mozgás, mozgásos játékok tevékenységi terület szervezése során. A foglalkozások anyaga az agyi funkciók serkentését állítja előtérbe, valamint a tervezett mozgásanyag és a fejlesztő feladatok egymásra épülnek. Mivel óvodánkban heterogén gyermekcsoportok kerültek kialakításra így valamennyi mozgásfunkció fejlesztése jelen van minden korcsoportban, csak a nehézségi szintek eltérőek a gyermekek életkori sajátosságainak figyelembe vételével. A mozgásos tevékenységek vezetése során kiemelt figyelmet fordítunk a gyerekek térben elfoglalt helyére, a térben való mozgás közben elegendő hely biztosítására, saját maguk, testük és a tárgyak viszonyának, elhelyezkedésének sokoldalú megtapasztalására. Erre kiváló lehetőséget tudunk biztosítani a tornaszobánk adta lehetőségek minél szélesebb kihasználásával.

Az irányított mozgásos játékok során a **3-4 éves gyermekek** nagymozgásának fejlesztésére helyezzük a hangsúlyt. Megismerkednek **futásgyakorlatok**kal, pl. futás különböző irányban, futás feladattal, különböző futásformákkal. Játszhatnak **ugrásgyakorlatok**at, pl. szökdeléseket, sorozatugrásokat, rövid nekifutásból fellépéseket majd leugrásokat.

Megismerkednek **dobásgyakorlatok**kal, **labdagyakorlatok**kal, pl. hajítás helyből távolba, hajítás helyből célba, labda feldobás-elkapás, labda leütés-elkapás stb.
A mozgásos játékok teret adnak a **támaszgyakorlatok** gyakorlására is, pl. csúszások, kúszások, mászások. A **talajtorna** elemei is meg- jelennek a játékokban, pl. gurulás a test hossztengelye körül. A gyermekek sok **egyensúlyozó játék**ot játszhatnak. Többféle kéziszert használunk a különböző típusú mozgásos játékokhoz. A mozgásfejlesztő játékok ne legyenek se túl könnyűek, se túl nehezek. A gyermekeket elvárható erőkifejtésre késztetik. Bemutatjuk a helyes mintát és igényeljük a mozdulatok pontos, esztétikus gyakorlását. A csoportteremben van mozgásra késztető eszköz, pl. bordásfal, Greiswald, szivacs-szőnyeg stb.

A **4-5 éves** gyermekek természetes mozgásában még mindig a nagymozgások fejlesztésére kerül a hangsúly. Az irányított mozgásos játékban megjelennek a **futásgyakorlatok**, pl. futnak három, négy akadályon át, fel- és lelépéssel, átbújással, tárgyhordozással stb.
Szervezünk **ugrásgyakorlatok**at, pl. egy lábon, páros lábon, szökdelésekből, valamint felugrás két lábra és leugrás két lábra, játékos helyből-távolugró versenyt.
A **dobásgyakorlatok** során próbálgatják a célba dobást egykezes felső dobással, babzsák távolba hajításával haránterpeszállásból. Gyakran játszhatnak labdagyakorlatokat, hogy tudják a labdát feldobni és elkapni, különböző testhelyzetben gurítani.
Az irányított mozgásos játékok során gyakorolják a **támaszgyakorlatok**at, pl. csúszást, kúszást, mászást talajon és szereken.
A **talajtorna** anyagaként megjelenik a gurulóátfordulás és a kézenállás előgyakorlata, a “csikórugdalózás”. Kiemelt szerepet kap az egyensúlyérzék fejlesztése, a szem-kéz, szem-láb koordináció kialakítása.
A gyermekek játszhatnak **egyensúlyozó játékok**at 5 cm széles vonalon, vízszintes és rézsútos szereken. Tervezünk lábboltozatot erősítő speciális járás- és gimnasztikai gyakorlatokat is.
*Az **5-6-8** éves gyermekek* mozgása összerendezett, harmonikus ritmusú. Sokféle mozgáselemet ismernek, amit szívesen ismételnek játékos formában. Hangsúlyt kap ennél a korosztálynál a finommotorika fejlesztése és a szabályjáték gyakorlati alkalmazása. Egyre gyakrabban tervezünk kisebb testrészekkel végzett mozgásokat. Különböző kézi szereket, pl. szalagokat, rövidebb-hosszabb botokat, kiseb-nagyobb labdákat és kendőket használunk.
A különböző típusú **futógyakorlatok**at sorverseny, váltóverseny, versenyfutás közben gyakorolják a gyermekek. Megismerik a fokozódó futást, a gyorsfutást és a lassú futást.
Ugrásgyakorlatokat is végeznek. Szökdelnek páros és egy lábon haladással. Sorozatugrásokat végeznek, különböző magasságú és különböző távolságban elhelyezett tárgyakon át. Néhány lépés nekifutással gyakorolják a magas- és távolugrásokat.
A gyermekek játszhatnak **dobásgyakorlatok**at. Dobnak egykezes, kétkezes, alsó- és felső dobással célba, 2 m magas kötél felett is. A gyermekek nagyon kedvelik a **labdagyakorlatok**at. Vezetik a labdát járás, futás közben. Gyakrabban labdáznak párokban, kisebb csoportokban.
Végeznek **támaszgyakorlatok**at, pl. pók-, rákjárás, talicskázás is. Ismételjék az óvodában tanult talajtorna elemeket: guruló-átfordulást, a test hossztengelye körüli gurulást és a lépő láb magasra lendítésével a kézenállást. **Egyensúlyoznak** padon járással, fej-, kar- emeléssel.

A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgásszükségletének differenciált kielégítése érdekében

A spontán megjelenő mozgásos tevékenységeknek,az egészségfejlesztő testmozgásnak helyet és lehetőséget biztosítunk az óvodai nevelés minden napján-a szabad játékban és a délelőtti,délutáni udvari játékok során a szabad levegőn,törekedve a gyermekek

személyiségét(együttműködést,kommunikációt,problémamegoldó gondolkodást,pozitív énképet,önkontrollt)legjobban fejlesztő kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására.
A gyermekek szabad mozgását a délelőtti és a délutáni udvari játékok során biztosítjuk.
Az irányított mozgásos játékokat mindhárom korosztálynak heti egy alkalommal szervezzük meg, különböző időkerettel.
A mindennapi testedzés: a kocogás, futás mindhárom korosztálynak ajánlott. A futás mennyiségét a gyermekek szabadon határozhassák meg.

Hetente legalább kétszer "**zenés, mozgásos percek"-**et tartunk, ahol a gyermekek korcsoportonként különböző időkeretben zenére mozoghatnak. Az utánzáson alapuló mozgás anyagát gimnasztikai elemekből építjük fel, pl. kartartások, testhelyzetek, kar-, törzs-, térd és lábmozgások, valamint különböző irányú járásgyakorlatokból. A szabadban szervezett énekes játékok is jól szolgálják a gyermekek mozgásszükségleteinek kielégítését.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban.
- Betartják a szabályokat a különböző versenyjátékok játszásakor.
- Ismerik az irányokat, tudnak a térben tájékozódni.
- Tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni.
- Szeretnek futni, képesek 50-100 métert kocogni.
- Tudnak labdát vezetni helyben.
- Célba dobnak egykezes felsődobással.
- Az ugrásokat talajéréskor fékezni tudják.

2.8.7. A külső világ tevékeny megismerése

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő, biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét. A környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat; alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiségszemlélete.
A tevékenység célja: a közvetlen és tágabb környezet felfedezése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása a természeti- emberi-tárgyi világ értékei iránt. A környezet megismerése közben a gyermekek mennyiségi, alaki, nagyságbeli, tér- és síkbeli szemléletének alakítása. A gyermekek tudatos környezet védelemre való nevelése.

Az óvodapedagógus feladatai

- *A 3-6-8* éves korban tervezhető hagyományos és helyi tartalmak biztosítása
- A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat- és ismeretszerzés során
- A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása
- A környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítása
- *Ünnepélyek és hagyományőrzés formájában az egyetemes kultúra értékeinek, hagyományinak közvetítése*

- *Megismerteti a környezetvédelem alapjait: a föld, a levegő, a víz, a növény- és állatvilág, valamint a tájvédelem meghatározó szerepét*
- *Környezetbarát szokások megalapozása, például takarékoskodás a vízzel, árammal, papírral, illetve a hulladékkezelés, szelektálás*

A *3-6-8* éves korú gyermekeknek tervezhető hagyományos és helyi tartalmak összeállítása a környezetük értékeinek felfedezése érdekében

A **3-4 éves gyermekek** az óvoda elfogadása, megszerettetése után ismerkedhetnek az óvoda közvetlen környezetével.
Megfigyelhetik az évszakok szépségét, színeit, jelenségeit, időjárását, növényeit. Gyűjthetnek terméseket, leveleket, kavicsokat, tollakat, évszakokra jellemző képeket. Meglátogathatják a közelben lakó csoporttársaikat, beszélgethetnek a család tagjairól. Ismerkedjenek az óvoda utcájával, a város épületeivel, nevezetességeivel, boltjaival, fodrászüzletével, az ott található intézményekkel, az utcában élő állatokkal, növényekkel *Megnézik a környezetükben található esztétikai alkotásokat. Gyakorolják a gyalogos közlekedés szabályait. Megismerik a személy-és teherszállító járműveket. Az óvoda környezetében élő háziállatokat, madarakat, bogarakat is megismerik. Megfigyelik a szelektív hulladékgyűjtő edényeket, és fokozottan figyelnek környezetük tisztaságára.*
Beszélgethetnek a környezet formáiról, nagyságbeli, mennyiségi jellemzőiről.
A téli időszakban lehetővé tesszük, hogy a gyermekek vadállatokról készült videofelvételeket (max. 5-10 perces) nézhessenek. A környezet védelem keretein belül megismerkednek a szelektív hulladék gyűjtés fontosságával.
A **4-5 éves gyermekek** tapasztalat- és élményszerző sétáit az óvoda utcáján túl, az óvoda közvetlen környezetében szervezzük meg. Törekszünk a megfigyelések, gyűjtőmunkák gazdagítására, differenciálására.
A gyermekek az évszakok szépségét, jelenségeit, az időjárás változását megfigyelésük után jelzik az évszakokat bemutató jeltáblákon.
Megtanulnak gyönyörködni az évszakok növényeiben, összefüggéseket keresni az időjárás és az emberek tevékenysége között. Terméseket gyűjtenek, s hasznosítanak felnőtt segítségével. Rügyeztetést, csíráztatást, hajtatást végeznek. Közösen készítenek albumot az évszakokról gyűjtött képekből.
Ellátogatunk a családokhoz, nézegetünk családi képeket. A gyermekek bemutathatják a család tagjait, otthonukat.
A gyermekek ellátogatnak az óvoda közvetlen környezetében lévő orvosi rendelőbe, szolgáltató üzletekbe, intézményekbe, üzemekbe. Megnézik a környezetükben található esztétikai alkotásokat. Gyakorolják a gyalogos közlekedés szabályit. Megismerik a személy- és teherszállító járműveket.
Az óvoda környezetében élő háziállatokat, madarakat, bogarakat is megismerik. Megfigyelik a szelektív hulladékgyűjtő edényeket, és fokozottan figyelnek környezetük tisztaságára.
*Az **5-6-8** éves gyermekek* az óvoda tágabb környezetével. Felfedezik az évszakok szépségét, a színeik árnyalatát, a környezet szennyeződéseit (víz, levegő, föld), a növények fejlődési feltételeit.
Gondozhatnak terráriumot, floráriumot, csíráztathatnak, ültethetnek növényeket. Szaporíthatnak tőosztással növényeket. A gyermekek megismerkedhetnek gyógyfüvekkel, mezei virágokkal, vadon termő ismertebb növényekkel. A szülők bevonásával szervezzük meg az állatok napját (október 4.), a víz világnapját (március 20.) és a föld napját (április 22.).

A gyermekek végezhetnek egyszerű kísérletet a növényekkel, állatokkal (pl. földi giliszta farm, katicabogár altatása), vízzel, levegővel és a talajjal.
A gyermekek lehetőség szerint megismerik a felnőttek munkáját, ellátogatnak többféle munkahelyre, ahol szüleik dolgoznak. A környezetükből összegyűjtött anyagokat újra hasznosítják. Az évszakokat bemutató tábla mellett tervezünk napszak-bemutató táblát is, amit a gyermekek önállóan kezelnek.
Ellátogatunk a középületekbe: művelődési házba, könyvtárba, kiállításra, építkezésekhez, óvodába, iskolába, vasútállomásra. Sok ismeretet szereznek a szárazföldi, vízi, légi közlekedésről. Megfigyelik a szemétfeldolgozó munkáját, megismerkednek a különböző anyagok újra hasznosításával.
A természet kincseit őrző sarkot a gyermekek tartják rendbe, osztályozzák annak tartalmát.
Megtekintik környezetük háziállatait, megfigyelik, hol élnek. Összehasonlítják az ismert állatok környezetét, életmódját.
Videofelvételen keresztül mutatjuk be vadon élő állatok környezetét, életmódját.
A gyermekeknek lehetőségük van - érdeklődésük szerint - többször megtekinteni az állatokról szóló videofelvételeket.

A tevékenység differenciált szervezeti formáinak megteremtése

A gyermekek fejlesztése mindhárom korosztály esetében mikro csoportban történik, a közvetlen tapasztalat- és élményszerző séták alkalmával.
A 3-4 éves gyermekek erdei óvodai programja félnapos, az óvoda közelében található ligetes-fás park ad erre lehetőséget. (A hátizsákokban elkészített tízórai jelzi a félnapos levegőn tartózkodást.)
A 4-5 éves gyermekek kétszer fél napot is tervezhetnek a természetben tartózkodásra.
Az *5-6-8* éves gyermekek két teljes napot is kint tölthetnek, akár távolabbi erdős-ligetes terepen, ahol az egészséges életmódjuk biztosításához megvannak a feltételek. Több videofelvételt vagy fotót is készítünk a közvetlen tapasztalatokat közvetítő, felfedeztető tevékenységekről, hogy a gyermekek a felvételek többszöri megtekintése segítségével újra meg újra átélhessék a szép élményeiket.
Nevelési programunk a környezet tevékeny megszerettetése alkalmával a projektpedagógia módszereit alkalmazza, amely általában a gyakorlati életből származó komplex téma, probléma megoldásához szükséges célok, tevékenységek eszközök, módszerek, eredmények együttese.
A projektek témája, időtartama, a feladat bonyolultsága nagyon különböző lehet: pl. a kenyér útja, a repülés illetve bármi, ami a projektben részt vevő gyerekeket és pedagógusokat érdekel. Egy-egy témával foglalkozhatunk egy-két hétig, de akár egy hónapig is.
A projekt célja kettős: új fontos produktum létrehozása, amely lehet akár a kész kenyér, vagy egy repülőgép. A produktumoknak csak a résztvevők érdeklődése, a lehetőségek és a fantázia szab határt. Fontosabb cél maga a folyamat, amely a produktum létrejöttéhez vezet: a tevékenységek, az alkalmazott módszerek, az új ismeretek, a fejlődő készségek, az alakuló kompetenciák, a személyiségfejlődésben bekövetkezett változások. A projektek tervezésekor segítséget nyújthatnak a kompetencia alapú óvodai programcsomagok ajánlásai (ötletek, eszközök, módszerek). A projektek választásakor a lokálpatrióta szemlélet érvényesül elsősorban.

A gyermek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat és ismeretszerzés során.

A külső világ tevékeny megismerése során szervezett frontális tapasztalatszerző séták szervezését részesítjük előnyben. Így lehetőséget tudunk teremteni arra, hogy az adott élményt a csoport valamennyi tagja megtapasztalhassa, átélhesse. A közvetlen tapasztalásokon és a gyerekek aktív cselekvésén keresztül a személyes képességek fejlesztését, és a szociális kompetenciák fejlesztését tűztük ki célul. A közösen átélt élmények az élményszerűségen keresztül eljuttatják a gyerekeket tapasztalati tanuláshoz.

A gyermekek között erősödik a tapasztalatok közzététele, a látottak folyamatos elbeszélése. Lehetővé tesszük, hogy a gyermekek értelmesen, összefüggően kifejezhessék gondolataikat, érzelmeiket, kívánságaikat, észrevételeiket.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek szűkebb és tágabb környezetüket, esztétikai alkotásokat ismernek meg.
- Ismerik a háziállatokat, vadállatokat, madarakat, bogarakat, azokra vonatkozó ismeretekkel rendelkeznek.
- Tudják lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását, óvodájuk nevét.
- Tudják saját születési helyüket és idejüket.
- Különbséget tudnak tenni az évszakok között, gyönyörködni tudnak szépségében. Felismerik a napszakokat.
- A gyermekek ismerik a környezetükben lévő intézményeket, szolgáltató üzleteket.
- Ismerik környezetük növényeit, s azok gondozását.
- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában. Ismerik a közlekedési eszközöket.
- A tárgyakat meg tudják számlálni legalább 10-ig, össze tudják hasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.
- Megkülönböztetik a jobbra-balra irányokat, értik a helyeket kifejező névutókat (pl. alá, fölé, közé stb.).
- Kialakul a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető beszédük. Ismerik a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.
- Élvezik és többször megtekintik a tapasztalatszerző sétákon, kirándulásokon, rendezvényeken készült videofelvételeket/fotókat.
- Fokozottan ügyelnek a környezetük tisztán tartására,a környezet védelemre és szelektív hulladék gyűjtésre.

2.8.8. Munkajellegű tevékenységek, a tevékenységekben megvalósuló tanulás

A tevékenység célja: a gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelességtudatát.

Az óvodapedagógus feladata

- A különböző típusú munkajellegű tevékenységek tervezése, szervezése, s azok feltételének biztosítása *3-6-8* éves korban
- *A való élet munkajellegű tevékenységeinek biztosítása.*
- *A differenciálás elvének érvényesítése feladatadáskor*
- *A munka folyamatos, konkrét,reális a gyermekekhez mérten fejlesztő hatású értékelése*

A különböző típusú munkajellegű tevékenységek tervezése, s azok feltételének biztosítása *3-6-8* éves korban

Az óvodások munkajellegű tevékenysége a játékból bontakozik ki, elsősorban önmagukért, majd a közösségért végzik. Kezdetben az óvónő segítségével, később teljesen önállóan, öntevékenyen. Mindegyik munkafajtánál mintát adunk az eszközök, fogások, s azok sorrendiségének megismeréséhez. Úgy segítünk a gyermekeknek, hogy minél többször át tudják élni a munka örömét, a célért vállalt erőfeszítés szépségét, nehézségét.
Megteremtjük a lehetőséget a tapasztalatszerzésre, önálló, felelősségteljes munkavégzésre, a környezet megismerésére valamint a közösségben és közösségért végzett tevékenységekre.
Célunk az egész nap folyamán felmerülő munkatevékenységek megfigyelése, elsajátítása, amely nem szűkül le az ismeretszerzésre,és alkalmazkodik az óvodai életben adódó helyzetekhez.
A **3-4 éves gyermekek munkajellegű tevékenységekben megvalósuló tanulásának lehetséges formái:**

- Utánzásos minta-és modellkövetéses magatartás-és viselkedéstanulás, szokások alakítása
- Spontán,játékos tapasztalatszerzés
- Játékos cselekvés és tanulás
- Az óvodapedagógus által irányított megfigyelés,tapasztalatszerzés
- Felfedezés
- Válaszokra épülő ismeretszerzés

A **3-4 éves gyermekek** az óvónőt figyelve részt vesznek a növények, állatok gondozásában, etetésében. A kerti munkában megfigyelik a termések, falevelek elszállítását, a nagycsoportosok veteményezését, a növények locsolását.
A **4-5 éves gyermekek munkajellegű tevékenységekben megvalósuló tanulásának lehetséges formái:**

- Spontán játékos tapasztalatszerzés
- Játékos,cselekvéses tanulás
- Óvodapedagógus által irányított megfigyelés,tapasztalatszerzés

A **4-5 éves gyermekek** közösségi kapcsolatát jól fejleszti a naposi munka, amit akkor célszerű bevezetni, ha a gyermekek készségszinten ismerik a munkafolyamat menetét, fogásait. (Az önkiszolgáló tevékenység ezt jól előkészíti.) E program megerősíti a naposi munka fontosságát, amit az étkezési feladatok elvégzéséhez, de egyéb munkafajtákhoz is ajánlunk.
Megtervezzük az egyéni megbízások lehetőségeit, pl. információk közvetítése, kisebbek segítése az öltözködésben, ajándékkészítés a kicsiknek, az óvoda dolgozóinak, a jeles napok, rendezvények előkészítése stb.
Lehetőséget adunk a gyermekeknek növények gondozására.

Felnőtt segítséggel a gyermekeknek lehetőségük van gondozni az akváriumot, terráriumot és a madáretetőt.

*Az **5-6-8** éves gyerekek munka jellegű tevékenységekben megvalósuló tanulásának lehetséges formái:*

- Játékos, cselekvéses tanulás
- Gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- Gyakorlati problémamegoldás

*Az **5-6-8** éves óvodások* önállóan végzik a naposi munkát. Közösen eldöntik a munka megosztását. Ízlésesen, esztétikusan tálalják fel az ételeket. Étkezés után a szokásrendnek megfelelően mindent a helyére tesznek. Felsöprik a morzsákat, feltörölik az asztal környékét.
Önállóan végeznek környezetszépítő munkát, játéktisztítást, mosást, szárítást, egyszerű javításokat, polcok lemosását, sütés nélküli édességek, vitaminsaláták készítését. Rendszeresen segítenek a kicsik öltöztetésében, meglepetéseket készítenek nekik.
Úgy irányítjuk a növénygondozást, hogy a gyermekek minél több műveletet tudjanak önállóan végezni. A kerti szerszámokat önállóan használják, gondozzák. Minden évszakban segítenek a járdák, utak tisztításában. A növények gondozását a magvetéstől a termések összegyűjtéséig együtt tervezik és végzik a felnőttekkel.
Az óvodapedagógus minden korcsoportban a tanulás irányítása során személyre szabott pozitív értékeléssel segíti a gyermekek személyiségének kibontakoztatását.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek szeretnek közösen dolgozni.
- Örülnek, ha a kötelességüket teljesítik.
- Önállóan, igényesen végzik a naposi munkát.
- Szívesen vállalkoznak egyéni megbízatások elvégzésére.
- Szívesen közreműködnek a növények gondozásában
- Szívesen végez munka jellegű tevékenységeket a csoporttársakkal, értük-később pedig önállóan.

3. Gyermekvédelem

3.1. Gyermekvédelmi feladatok óvodánkban

A gyermeket, mint fejlődő személyiséget különleges védelem illeti meg. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, a családi nevelést kiegészítve, a szülővel együttműködve a gyermeket óvja, védi, neveli, szocializálja, segíti sokoldalú harmonikus fejlődését, személyisége kibontakozását az életkori, egyéni sajátosságok és eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a különleges gondozást igénylő gyermeket is).
Az óvoda felelős a gyermek testi, érzelmi, erkölcsi, értelmi fejlődésért, a közösség kialakulásáért és a szociálisan hátrányos helyzetben lévők felzárkóztatásáért.
Az óvodai nevelés egészét átfogó prevenciós, korrekciós tevékenységek végzése, gyermekek védelme, optimális fejlődésük elősegítése minden óvodai dolgozó kötelessége.
A tevékenység célja:

- A gyermekek mindenek felett álló érdekeinek érvényesítése.
- A gyermeki jogok védelme, tiszteletben tartása.
- Az esélyegyenlőség biztosítása.
- A hátrányos megkülönböztetés tilalmának érvényesítése.
- A tehetségek felismerése és fejlesztése.

Feladataink:

- A gyermeki jogok, érdekek érvényesülésének segítése.
- A szülői kötelezettségek megtartásának figyelemmel kísérése.
- Segítségnyújtás a hátrányok enyhítésére, az óvodai keretek közötti kompenzálás biztosításával.
- Az egyéni bánásmód, a családi nevelés gyermek iránti felelősségének erősítése.

<u>Óvodán belül:</u>

- A feladatellátás csapatmunkában való megszervezése.
- Feltárás, családi háttér megismerése.
- A balesetvédelemmel kapcsolatos teendők ellátása, az óvó-védő funkció teljes körű feladatellátása.
- Az adatkezelés szabályainak és a titoktartási kötelezettségnek a megtartása.

<u>Óvodán kívül:</u>

- Jelzési- együttműködési kötelezettség a szakemberekkel, szakmai hálózattal.
- A veszélyeztetettség megszüntetésében segítségnyújtás a családoknak, együttműködés a különböző szakemberekkel.

<u>A gyermekvédelmi munkában résztvevő partnereink:</u>

- *Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat*
- *Az önkormányzat gyámügyi osztálya*
- *Pedagógiai Szakszolgálat*
- *BTMN és SNI nehézséggel küzdő gyermek esetén a Pedagógiai Szakértői és Rehabilitációs Bizottság*
- *Helyi önkormányzat*

- *Logopédus*
- *Fejlesztő pedagógus*
- *Óvoda orvosa, védőnője*

Hatóságok:

- *Gyámhatóság*
- *Rendőrség*
- *Bíróság*

Az óvoda feladatai a gyermekvédelmi tevékenység terén

Minden gyermeknél felismerni azokat a szükségleteket és törekedni azok kielégítésére, amelyek az adott gyermek egészséges fejlődéséhez nélkülözhetetlenek.
Együttműködni a gyermekvédelemben érdekelt szervekkel, személyekkel, hatóságokkal a veszélyeztetettség megelőzése és megszűntetése érdekében, hogy elősegítsük a gyermek családban történő felnevelését.

Az óvodaigazgató feladatai a gyermekvédelmi tevékenység terén

A gyermekek mindenek felett álló érdekeinek érvényesítését és az érvényesülés ellenőrzését az óvodaigazgató látja el. Ez a felelősség kiterjed a nevelőmunka egészséges és biztonságos megteremtésére, a gyermekbalesetek megelőzésére, a rendszeres egészségügyi vizsgálatok biztosítására, óvodai beíratáskor az esélyegyenlőség, a különleges gondozáshoz való jog biztosítására.
A gyermekvédelmi programot az adott nevelési évben az óvodavezető pedagógiai, működési tervének melléklete tartalmazza.
A szülői jogok érvényesítéséhez minden segítséget, tájékoztatást meg kell adnia a szülő számára. A törvényi rendelkezések mellett a helyi önkormányzati rendeletek ismerete nélkülözhetetlen ennek a feladatnak az ellátásához.

A gyermekvédelmi feladatokat ellátó óvodapedagógus feladatai a gyermekvédelmi tevékenység terén

A gyermekvédelmi feladatokat ellátó óvodapedagógus a nevelőtestületnek az a tagja, aki az óvoda vezetőjének a megbízásából képviseli a gyermekvédelmi szempontokat, szervezi, irányítja, és személyes részvételével elősegíti a szempontok érvényesülését.
Feladata, hogy a családdal és a családot segítő szakemberekkel közösen kiküszöbölje a veszélyeztetett gyermekekre ható ártalmakat, ellensúlyozza a veszélyeztető hatásokat.
A gyermekvédelemmel megbízott óvónő - ha szükséges - bekapcsolódik a segítségnyújtásba: egyrészt segít az óvónőnek és a szülőnek megoldást találni, másrészt gördülékenyebbé teszi a hivatalos ügyek intézését.
Tehát elsősorban segítő feladatokat lát el, szervezi, koordinálja a gyermekvédelmi munkát és tartja a kapcsolatot a Családsegítő és a Gyermekjóléti Szolgálattal. Részt vesz a jelzőrendszer működtetésében.

A csoportban dolgozó óvodapedagógus feladatai a gyermekvédelmi tevékenység terén

Fontos feladatunk az egyéni sorsokkal való törődés. Minden pedagógus alapvető munkaköri kötelessége a gyermekvédelmi feladatok ellátásában való aktív részvétel. Óvodapedagógusaink közreműködnek azoknak a körülményeknek a feltárásában, amelyek óvodásaik családi helyzetét hátrányosan érintik, illetve veszélyeztetik. A gyermekvédelmi esetek feltérképezése, amennyiben szükséges adatszolgáltatás, környezettanulmány készítése a feladatuk a megszűntetés érdekében.

Felzárkóztató, tehetséggondozó munkával segítik elő a gyermek személyiségfejlődését. Pedagógiai módszerekkel meg nem oldható probléma esetén a gyermekvédelemmel megbízott óvónőn keresztül jelzéssel élnek a Családsegítő és a Gyermekjóléti Szolgálat felé.

A tapintatos egyéni, személyes kapcsolattartás alapvető nevelési módszer a gyermekvédelmi tevékenység ellátásában. A szülővel való közvetlen viszony kialakítására törekednek az óvónők. Személyes törődéssel és fejlesztéssel igyekeznek gyorsítani a gyermek fejlődését.

A gyermekvédelmi munka fő feladatát a megelőzés, a segítségnyújtás jellemzi, amelyre a humánum, és megértés jellemző.

4. Speciális feladataink

4.1. A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelése

A tevékenység célja: kompenzálni a családi nevelés hiányosságait, segíteni őket szociális beilleszkedésük során, hogy biztonságérzetet nyújtsunk számukra, amely megalapozza érzelmi kötődésüket az óvodához, ösztönzi társas kapcsolataik pozitív alakulását.

Pedagógiai feladataink:

- Feltáró munka elvégzése (az óvoda körzetébe tartozó halmozottan hátrányos helyzetű (továbbiakban: HHH) gyermekek feltérképezése, elősegíteni, hogy minden HHH gyermek óvodába járjon, kapcsolatfelvétel gyámügyi előadóval, gyermekjóléti szolgálattal, védőnővel, népesség nyilvántartóval)
- Veszélyeztetett, illetve nehezen nevelhető gyermekek kiszűrése.
- A hátrányos helyzetű gyermekek egyéni differenciált, felzárkóztató fejlesztése.
- A szakmai hálózattal a kapcsolattartás fenntartása.
- Szülői értekezleten a szülők gyermeknevelléssel kapcsolatos elméleti ismeretének bővítése, viták indítása szakirodalom ajánlása, szakember meghívása.
- Szülői közösség bevonása a gyermekvédelmi feladatokba. (feltárás segítése, elhanyagolt gyermekek patronálása stb.)
- A tehetség felismerése és gondozása (műhelyben).

Feladatunk a gyermekek megismerése, a lemaradás területének és mértékének megállapítása. A felzárkóztatás színtere a játék. Fejlesztési feladatainkat differenciált, egyénre szabott segítségadással valósítjuk meg. Az óvónők a rendszeres óvodalátogatás érdekében többször is felkeresik a családokat, különös tekintettel a tanköteles korú gyermekekre. Figyelemfelhívással, példaadással erősítjük a szülők felelősségét a gyermekotthoni gondozása, nevelése iránt. A gyermekeken keresztül próbáljuk formálni a családi hátteret.
A Nevelési Tanácsadóval, Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálattal és a Védőnőkkel rendszeres kapcsolat kiépítésére törekszünk annak érdekében, hogy a gyermekek egyéni fejlettségüknek megfelelően, számukra a legoptimálisabb típusú iskolában kezdhessék meg tanulmányaikat.

<u>Célunkat akkor érjük el, ha:</u>

- A családok megfelelő segítséget kapnak, melyek problémájuk rendezésére irányulnak.
- Valamennyi feltérképezett esethez kidolgozásra kerül a megfelelő segítségnyújtás,
- Az óvodában csökken a gyermekvédelmi esetek száma.
- A nevelési évben egyetlen gyermekbaleset sem történik felnőtt mulasztása miatt.
- Ha a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek minél hamarabb kezdenek óvodába járni.
- Egyetlen gyermek sem marad ki az óvodából a szülők anyagi problémája miatt.

- Minden rászoruló kisgyermek időben megkapja a segítséget, problémája orvoslásához.

4.2.Multikulturális nevelés

Célkitűzéseink

Az óvoda egyik alapvető célkitűzése, hogy a nem magyar állampolgárságú gyermekek óvodai nevelése az Európai Unió irányelvébe foglaltakkal összhangban történjen. Mindenekelőtt nagy hangsúlyt fordítunk a magyar, mint idegen nyelv elsajátításának megalapozására, fejlesztésére. Interkulturális tanulási környezetet biztosítunk, ahol a magyar és nem magyar gyermekek integráltan nevelődnek, a nem magyar gyermekek megismerkedhetnek a magyar kultúra kisgyermekkort érintő szeleteivel, valamint valamennyi gyermek kölcsönösen ismerkedhet az érkező gyermekek származási országának bizonyos jellemzőivel.

Alapelvek

- ***Értékként kezeljük a gyerekek állampolgársága, anyanyelve közötti különbségeket.***
- ***A kultúra őrzését, átörökítését egyetemes emberi jogként kezeljük.***
- *Humanizmus: A méltóság, tisztelet kifejezése szempontjából nem teszünk különbséget gyerek és gyerek között*
- *Veleszületett méltóság és egyéni autonómia tisztelete: A gyermek egyedi, mással nem helyettesíthető individuum és szociális lény egyszerre. Értékességüket egyediségükben, individualitásukban keressük.*
- *A kirekesztés, az előítéletes kiszorítottság megszüntetése*
- *Esélyegyenlőség: a tudástartalmakhoz való hozzájutás esélyét minden kisgyerek számára egyformán biztosítjuk, a sajátos szükségletek kielégítése mellett.*

Cél: Saját nemzeti identitására büszke, az anyanyelv ápolására odafigyelő, a kulturális kincsek megőrzését fontosnak tartó elfogadó gyermekeket nevelni!

További célunk:

- ✓ A bevándorló, vagy itt tartózkodó gyermekek nyelvi és kulturális integrációjának megvalósulása.
- ✓ Derűs, tevékeny óvodai élet megszervezése, a gyermekek különböző igényeinek összehangolása.
- ✓ A gyermekek bizalmának elnyerése, biztonságérzetük növelése, különös tekintettel a beszédértési, kommunikációs problémával küzdő külföldi gyermekekre.
- ✓ Olyan készségek, képességek kialakítása, amelyek segítségével a gyermekek interakcióba léphetnek a környezetükkel, ezáltal megismerhetik egymást, képessé válnak az együttműködésre, a tanulásra.
- ✓ A kulturális, nyelvi sokszínűség megtapasztaltatása, igazodva a kisgyermekkor tanulási sajátosságaihoz.
- ✓ A társak között lévő különböző anyanyelvű, más nemzetiségű, - bőrszínű, öltözködésű, vallású, étkezési szokású, azaz a tőlük eltérő gyermekekkel szembeni nyitottságra, kölcsönös elfogadására való nevelés. Ezzel együtt annak az elsajátíttatása, hogyan kezeljék a különbségeket.

- ✓ Nemzeti hovatartozásuk, identitásuk elismerése, támogatása, ugyanakkor az egymás iránti toleráns, tiszteletteljes, udvarias viselkedés megalapozása, fejlesztése.
- ✓ Pozitív viszony kialakítása a magyar hagyományok és kultúra óvodás gyermekek által felfogható, befogadható elemeinek közvetítésével.
- ✓ Az emberi értékekre, a szépre, a jóra való kíváncsiság és hajlandóság formálása a nemes gesztusok felismerésére, és azok viszonzására nevelés. A barátkozási szándék támogatása, amelyben a személyes tulajdonságoknak jut igazán fontos szerep.

Feladataink:

- ✓ felkészülés a gyermek fogadására,
- ✓ nyitott és megértő viselkedés tanúsítása a más anyanyelvűek és kultúrák iránt,
- ✓ egyéni módon segítjük a gyermekek beilleszkedését
- ✓ támogatjuk a nyelvi nehézségekkel küzdő gyermek szituáció értését, önkifejezését, önérvényesítését,
- ✓ hazánk értékeihez való kötődés kialakítása,
- ✓ kapcsolattartás a családdal.

Tiszteletben tartjuk saját anyanyelvüket, ugyanakkor a gyermekekkel való közös játék és az óvoda más tevékenységformái közben elsajátítják a magyar nyelvet. a felnőttek beszédmintája és a differenciálás, az egyéni képességek fejlesztése ezen a területen is hangsúlyos. Az együttes tevékenységek során arra törekszünk, hogy oldott, feszültségmentes környezetben fejlesszük a gyermekek beszédbátorságát, nyelvi és nonverbális kifejezőképességüket.
Differenciálással, egyéni képességfejlesztéssel fejlesztjük a csoportközi kapcsolatokat.
Természetesnek vesszük és értékként kezeljük a másságot, a sokszínű, sokféle kulturális hátterű szükségleteket, igényeket és gondolkodásmódokat.
Népmesékkel, versekkel, énekekkel és hagyományainkkal, a saját élményű tapasztalatszerzéssel pozitív érzelmein keresztül hatunk.
A gyermekek számára az óvoda dolgozóinak viselkedésmintái az eltérő kultúrák természetes jelenlétének elfogadását eredményezik. a magyar gyermekek saját identitásuk, nyelvük, kultúrájuk megőrzése mellett nyitottá válnak mások befogadására, elfogadására és az együttélés formáinak megélésére. a nevelés folyamán a más anyanyelvű gyermek szülőhazájának hagyományainak, énekeinek, meséinek, beilleszkedése a tevékenységekbe oly módon, amelyeket a többségi gyermekek is megértenek. Arra törekszünk, hogy a más népek szokásai színesítsék szokásokat és hagyományokat.
A befogadás és beilleszkedés tekintetében kitüntetett szerepet kap a szülői házzal való pozitív kapcsolattartás, együttműködés. elsősorban a család igényeink, szükségleteinek megismerésére törekszünk, ugyanakkor segítséget kell nyújtanunk abban, hogy ők is megismerjék és értsék nevelési törekvéseinket. Együttműködésünk a – a gyermek szükségleteinek megfelelően – természetes módon kiterjed a családsegítő, és gyermekvédelmi és gyermekjóléti szolgáltatásokra, a szakmai szervezetekre.
A gyermekek sajátos kultúrájából és családi éltviteléből adódó másságra tekintettel a személyiség fejlesztése differenciált módszerekkel vezet eredményhez. A tudástartalmakhoz való hozzájutás esélyét minden kisgyermek számára biztosítjuk. Ugyanakkor esélyeik javítása érdekében sajátos szükségleteik kielégítésére törekszünk (pl. magyar anyanyelvi nevelés fontossága).

Fontosnak tartjuk a korai prevenciót az egészséges életmód, érzelmi, az értelmi nevelés a szocializáció területén, együttműködve a családi és társadalmi környezettel a hátrányok csökkentés érdekében.

Tanulás

A gyermekek tanulása óvodás korban főként mozgás, cselekvés és érzékszervi tapasztalatok útján történik, élményekhez kötődik önkéntes választási lehetőségeken alapul és önfeledtséggel társul. A legfontosabb ismeretek a közvetlen környezetről szólnak, illetve a környezetben való pontos eligazodást szolgálják.

A korai idegen nyelvelsajátítás óvodánkban kényszermentesen, türelmes, természetes, játékos módon, az anyanyelv tanulásához hasonlatosan történik. Nem elég hozzá pár hónap, még gyermekkorban sem. Az eredmény nagyban függ a gyermek motiváltságától, nyelvi képességeitől. A külföldi gyermekek esetében a környezettel való kontaktus minősége és tudásuk fejlődése függ az idegen nyelvi kompetenciájuktól.

Feladatunk:

- ✓ A gyermekek motiválása, érdekes, élményszerű gyakorlási helyzetek megteremtése.
- ✓ A gyermekek bevonása közös játékokba, feladatokba, ahol a szerepek cserélődnek, azaz kommunikatív együttműködés, interakciók megteremtése. –
- ✓ Próbálkozásokra, kísérletezgetésekre, kreativitásra ösztönözés, a kooperációs technikák tanítása: mutasd meg, értesd meg, segíts, engedd, hogy segítsünk, légy türelmes, próbáld újra, próbáld másként, engedd magad rávezetni.
- ✓ A tanult szavak, ismeretek alkalmaztatása.
- ✓ A meglévő ismeretekhez a tudás következő szintjének a hozzárendelése.
- ✓ A szülők tájékoztatása az aktuális hónap tématerveiről, és a főbb fejlesztési feladatokról.
- ✓ A szülők így gyermekeikkel folytatott otthoni beszélgetéseik tartalmát hozzáigazíthatják a gyermekek óvodai élményeihez, ezáltal is erősítve a gyermek anyanyelvi tanulását.

A nevelést segítő módszerek

A PP-ban megfogalmazott módszertani alapelvek teljes mértékben használhatók az interkulturális nevelés során. A hangsúly a módszerek fokozásában van. Az interkulturális csoportokban nagyobb figyelemben, támogatásban stb, kell részesíteni a gyermekeket, és a nyelvi nehézségek miatt alkalmazkodni kell a megértési szintjükhöz, a terhelhetőségükhöz. Nagyfokú türelmet, rugalmasságot, kreativitást követel a munka. Nagyobb szerepet kapnak a metakommunikációs eszközök, a szemléltetés, a cselekedtetés, az utánzásos tanulás, az ismétlés, a gyakorlás.

A gyermekeket nem kényszerítjük, de késztetjük az óvodai tanulásra. Helyzetük stabilizálódását követően elvárásainkat a gyermekek személyiségéhez, képességeihez, viselkedéséhez igazítjuk. Nagyon sokat bíztatjuk, dicsérjük, szeretet megnyilvánulásokban részesítjük őket.

Az együttműködést, kapcsolatépítést szolgáló kooperatív módszerek alkalmazását tarjuk a legcélravezetőbbnek

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére

A célunkat akkor érjük el, ha:

- rendszeresen járnak óvodába,
- önazonosságukat megőrzik, kisebbségi kultúrájuk értékeire büszkék,
- ismerik és gyakorolják az egészséges életmód szokásait,

- betartják a közösségi szabályokat, akarati személyiségjegyeik életkoruknak és adottságaiknak megfelelően fejlett.

4.3. A tehetséges gyermekek fejlesztése

Tehetséges: azt a velünk született adottságokra épülő, majd gyakorlás, céltudatos fejlesztés által kibontakoztatott képességeket értjük, amely az emberi tevékenység egy bizonyos vagy több területén az átlagosat messze túlhaladó teljesítményeket tud létrehozni.

(Harsányi István)

A tehetség nagy kincs, ami a felismerés után egyéni bánásmód alkalmazását követeli meg.

A tevékenység célja: A tehetséges gyermek "erős˝ oldalának fejlesztése mellett, a tehetségével összefüggő gyengébb területek erősítése, olyan légkör megteremtésével, amely őt elfogadja, és személyiségének fejlődését segíti.

Pedagógiai feladataink:

- Annak a területnek a megjelölése, amelyben a gyermek képessége életkorát meghaladja,
- Differenciált bánásmód és feladatadás,
- A szülők figyelmének felhívása ezekre a területekre, fejlesztési lehetőségek javasolása.
- Iskolaválasztás segítése, szakemberekkel való konzultálás.
- A pedagógusok szaktudásának bővítése a tehetségfejlesztés területén

Ahhoz, hogy valakit tehetséges embernek tartsunk, szükséges, hogy valami kiemelkedő eredményt mutasson fel. Erre egy óvodás korú gyermek nem képes, de már ebben az életkorban is felfedezhetjük a tehetség csíráit. Vannak gyermekek, akiknél már igen fiatal korban feltűnik, hogy adottságaik valamilyen területen az átlagosnál lényegesen jobbak. Ez szokatlan, intenzívebb kíváncsiságukban vagy éppen erős akarati tulajdonságaikban nyilvánul meg. Tehát ebben a korban, tehetségre irányuló hajlamokról beszélhetünk.
Az adottságok képességekké fejlődésében a tehetség kibontakoztatásában igen jelentős szerepe van a fejlődés belső menetének és a pozitív, gyermeknek legjobban megfelelő környezeti, nevelési hatásoknak egyaránt.

Óvodában a tehetséggondozás a "tehetséges˝ gyermekek speciális szükségleteinek kielégítését jelenti.

Gyakorlati munkánk során arra kell törekednünk, hogy a hétköznapok során gyakorlattá vált óvónői megfigyeléseket a tehetség lehetséges jegyeinek szempontjából rendszerezzük, ennek segítségével, a lehetőségeket észrevegyük, feltérképezzük egy-egy gyermeknél. Ezután differenciált feladatokkal fejlesszük ezeket a területeket, illetve a szülőknek segítséget nyújtsunk. A tehetséges gyermekek egy része harmonikusan fejlődik. Azonban vannak olyanok is, akik bizonyos területeken ugyan jobb adottságokkal, képességekkel rendelkeznek, más adottságok, képességek tekintetében viszont életkoruk szintjén állnak, vagy ahhoz képest el is maradnak. A gyermekek esetleges "gyenge˝ oldalát mindenképpen diagnosztizálnunk kell, ha

szükséges szakember segítségével és az általuk javasolt fejlesztéssel segíthetjük harmonikus személyiségfejlődésüket.
Az egészséges személyiségfejlődéshez nélkülözhetetlen a szabad, biztonságos légkör. A "tehetséges˝ gyermeknek tisztában kell lennie saját értékeivel, de nem szabad túlértékelnie azokat. A közösségben olyan légkör megteremtésére kell törekednünk, amelyben őt elfogadják és ő is, jól érzi magát.
A tehetséges gyermek nevelése nem könnyű feladat sem, a szülők sem, a pedagógusok számára. A szülőkkel történő nyílt, őszinte beszélgetések segítik közös munkánkat. Aggodalmaikat, bizonytalanságaikat az irányított beszélgetések lehetőségének megteremtésével és az aktuális problémák megbeszélésével eloszlathatjuk.
Javaslatainkkal megkönnyíthetjük iskolaválasztásukat A szülőkben felmerülő esetleges korai beiskolázással kapcsolatban tanácsainkkal, segíthetünk annak mérlegelésében, hogy a "tehetséges˝ gyermeknek vannak-e lemaradó képességterületei, mennyire bírja az iskola kötöttebb világát, mennyire játékos, hogy tudna beilleszkedni az idősebb gyermekek közösségébe. Ha ezek alapján is alkalmasnak találjuk az iskolai élet megkezdésére, akkor különleges odafigyeléssel az iskola és a tanító megválasztására, támogathatjuk a korai beiskolázás lehetőségét.

Célunkat akkor érjük el, ha:
A tehetséges gyermekeket időben felismerjük és képességüknek megfelelő fejlesztésben részesítjük.

Intézményünkben kiemelt figyelmet fordítunk a gyermekek egyéni képességeinek felismerésére, a tehetségígéretek azonosítására és sokoldalú fejlesztésére. A tehetséggondozás során arra törekszünk, hogy a gyermekek számára olyan gazdag, élményalapú környezetet biztosítsunk, amelyben érdeklődésüknek, kiemelkedő képességeiknek és egyéni fejlődési ütemüknek megfelelően bontakoztathatják ki tehetségüket.

Műhelyeinkben a játékosság, az alkotás, a felfedezés, az élményszerzés és az önkifejezés áll a középpontban. A gyermekek nemcsak ismereteket és speciális képességeket sajátítanak el, hanem fejlődik kreativitásuk, önbizalmuk, kitartásuk, együttműködési készségük, problémamegoldó gondolkodásuk és reális önértékelésük is.

Tehetséggondozó műhelyfoglalkozásaink területei

1. „Eszterlánc" – néptánc és népi játékok tehetségműhely
2. „Fabrika" – kézműves-kreatív tehetségműhely
3. „Fürkészek" – környezetismereti tehetségműhely
4. „Tücsök" – zenei tehetségműhely / zeneovi
5. „Zengő Szellő" – furulyás zenei tehetségműhely

1. „Eszterlánc" – néptánc és népi játékok tehetségműhely

Az Eszterlánc néptánc és népi játékok tehetségműhely célja, hogy a gyermekek életkoruknak és egyéni képességeiknek megfelelően ismerkedjenek meg a magyar népi kultúra gazdag világával, a néptánccal, a népzenével, a mondókákkal, a dalos játékokkal és a néphagyományokkal.

Helyi nevelési programunkban kiemelt szerepet kap a hagyományápolás és a művészetek eszközeivel történő nevelés. A műhely olyan élményekkel gazdagítja a gyermekeket, amelyek során természetes módon kapcsolódhatnak kulturális örökségünkhöz, megismerhetik népszokásainkat és jeles napjaink hagyományait.

A foglalkozások komplex módon kapcsolják össze a néptáncot, népzenét, népi játékokat, mondókákat, dramatikus elemeket és a mozgást. A gyermekek játékos formában sajátítják el az alapvető tánclépéseket, ritmusokat, mozgásformákat, miközben fejlődik ritmusérzékük, mozgáskoordinációjuk, térérzékelésük és zenei hallásuk.

A foglalkozások során különös figyelmet fordítunk a jeles napokhoz és az évkör ünnepeihez kapcsolódó hagyományokra, többek között a szüreti időszakhoz, Márton-naphoz, Luca-naphoz és Pünkösdhöz kapcsolódó népszokásokra.

Célja

- ✓ a népi kultúra és a magyar néphagyományok megszerettetése;
- ✓ a néptánc és a népi játékok iránti érdeklődés felkeltése;
- ✓ ritmusérzék és zenei hallás fejlesztése;
- ✓ mozgáskoordináció és térérzékelés fejlesztése;
- ✓ testi ügyesség és mozgásbiztonság erősítése;
- ✓ figyelem, emlékezet és koncentráció fejlesztése;
- ✓ kreativitás és önkifejezés támogatása;
- ✓ közösségi érzés és együttműködés erősítése;
- ✓ a hagyományokhoz és kulturális örökségünkhöz való pozitív viszony kialakítása;
- ✓ önbizalom és pozitív énkép erősítése.

Önálló innováció / saját jó gyakorlat

Az Eszterlánc néptánc és népi játékok tehetségműhely komplex hagyományőrző tevékenysége, amely a néptáncot, a népi játékokat, a népzenét, a dramatikus elemeket és a jeles napokhoz kapcsolódó népszokásokat egységben alkalmazza. (Márton-nap, Kárpát-medencei magyar találkozó, Tánc világnapja). A gyermekek a hagyományokat nem csupán megismerik, hanem átélik, eljátsszák és mozgásos élményeken keresztül sajátítják el.

2. „Fabrika” – kézműves-kreatív tehetségműhely

A Fabrika kézműves-kreatív tehetségműhely célja, hogy a gyermekek kreativitását, alkotóképességét és vizuális önkifejezését változatos alkotótevékenységeken keresztül bontakoztassa ki.

A műhelyben a gyermekek különböző természetes és mesterséges anyagokkal, eszközökkel és technikákkal ismerkednek meg. Az alkotás során lehetőségük van saját elképzeléseik megvalósítására, miközben fejlődik finommotorikájuk, szem-kéz koordinációjuk, forma- és színérzékük, valamint esztétikai érzékük.

Kiemelt szerepet kap az egyéni ötletek és megoldások elfogadása, a szabad önkifejezés és a differenciált fejlesztés. Nem a produktum tökéletességét tartjuk elsődlegesnek, hanem az alkotás folyamatát, az önálló gondolkodást, a próbálkozást és az alkotás örömét.

Célja

- ✓ a kreativitás és alkotóképesség kibontakoztatása;
- ✓ a vizuális önkifejezés támogatása;
- ✓ finommotorika és szem-kéz koordináció fejlesztése;
- ✓ forma-, szín- és térérzékelés gazdagítása;
- ✓ esztétikai érzék fejlesztése;
- ✓ különböző kézműves technikák és anyagok megismerése;
- ✓ önálló ötletek megvalósításának ösztönzése;
- ✓ problémamegoldó és divergens gondolkodás fejlesztése;
- ✓ kitartás és feladattudat erősítése;
- ✓ önbizalom és reális önértékelés alakítása.

Önálló innováció / saját jó gyakorlat

A Fabrika kézműves-kreatív tehetségműhely sajátossága a változatos anyagokkal és technikákkal történő, élményközpontú alkotás, amelyben hangsúlyosan jelenik meg a szabad önkifejezés, az egyéni ötletek támogatása és a differenciált fejlesztés. A gyermekek természetes és újrahasznosítható anyagok felhasználásával is alkothatnak, ezáltal a kreativitás fejlesztése a környezettudatos szemlélet alakításával is összekapcsolódik.

3. „Fürkészek” – környezetismereti tehetségműhely

A Fürkészek környezetismereti tehetségműhely a nagycsoportos korú gyermekek környezeti nevelését, természettudományos érdeklődésük elmélyítését és személyiségük sokoldalú fejlesztését szolgálja.

A műhely olyan gyermekek számára biztosít többletlehetőséget, akik az átlagosnál nagyobb érdeklődést mutatnak a természet, az élő és élettelen környezet jelenségei, az állatok és növények világa iránt.

A foglalkozások középpontjában a felfedezés, megfigyelés, vizsgálódás, kísérletezés és tapasztalatszerzés áll. A gyermekek játékos, élményszerű tevékenységeken keresztül ismerkednek a természeti jelenségekkel, miközben lehetőségük van kérdéseket feltenni, saját tapasztalatokat szerezni és következtetéseket megfogalmazni.

A témák kapcsolódnak az aktuális évszakokhoz, jeles napokhoz, ünnepekhez és a gyermekek érdeklődéséhez. Kiemelt figyelmet kapnak a „zöld” jeles napok, valamint a környezettudatos, természetvédő szemléletet erősítő tevékenységek.

A helyi adottságokra építve a gyermekek közvetlen környezetükben és természetes környezetben is szerezhetnek tapasztalatokat.

Alkalmazott módszerek

- ✓ megfigyelés;
- ✓ összehasonlítás;
- ✓ vizsgálódás;
- ✓ kísérletezés;
- ✓ problémamegoldás;
- ✓ tapasztalatszerzés;
- ✓ érzékelésre épülő, szenzitív játékok;
- ✓ játékos kutatás és felfedezés.

Célja

- ✓ a természettudományos érdeklődés felkeltése és fenntartása;
- ✓ a környezet iránti kíváncsiság erősítése;
- ✓ a megfigyelőképesség fejlesztése;
- ✓ ok-okozati összefüggések felismerésének támogatása;
- ✓ problémamegoldó és elemző gondolkodás fejlesztése;
- ✓ önálló gondolkodás és következtetés fejlesztése;
- ✓ kérdezési és kommunikációs készség erősítése;
- ✓ a természet iránti pozitív érzelmi viszony kialakítása;
- ✓ környezettudatos magatartás megalapozása;
- ✓ együttműködés, türelem és egymás elfogadásának fejlesztése;
- ✓ önbizalom és reális önértékelés erősítése.

Önálló innováció / saját jó gyakorlat

A Fürkészek környezetismereti tehetségműhely saját jó gyakorlata a gyermekek természetes kíváncsiságára épülő, felfedeztető, kísérletező és tapasztalati tanulás. A műhelymunka során a gyermekek tevékenyen vesznek részt pályázatokban, a jelenségek megfigyelésében és

vizsgálatában, saját kérdéseket fogalmazhatnak meg, hipotéziseket állíthatnak fel, majd tapasztalataik alapján következtetéseket vonhatnak le.

A tehetséggondozás része a **tehetségígéretek felismerése és azonosítása**, valamint a gyermekek fejlődésének tudatos nyomon követése.

4. „Tücsök" – zenei tehetségműhely / Zeneovi

A Tücsök zenei tehetségműhely célja, hogy a gyermekekben már óvodáskorban kialakuljon a zene iránti nyitottság, az éneklés és a közös zenélés öröme.

A műhelyben az átlagosnál fejlettebb zenei adottságokkal rendelkező gyermekek alapvető zenei képességeire építünk, és játékos, élményszerű formában továbbfejlesztjük zenei hallásukat, ritmusérzéküket, énekhangjukat, zenei memóriájukat és mozgásukat.

A zenei nevelés során kiemelt szerepet kap zenei anyanyelvünk: a népdalok, gyermekdalok, mondókák, népi játékok és a hangszeres zene.

A gyermekek különböző ritmus- és dallamhangszerekkel ismerkedhetnek meg. Kipróbálhatják többek között a ritmushangszereket, dallamcsöveket, csengettyűket, furulyát, gitárt és tubafont, valamint játékba integrált zenei társasjátékokban is részt vehetnek.

Célja

- ✓ a zenei tehetségígéretek felismerése és támogatása;
- ✓ zenei hallás fejlesztése;
- ✓ ritmusérzék fejlesztése;
- ✓ tiszta éneklés és éneklési kedv erősítése;
- ✓ zenei memória fejlesztése;
- ✓ mozgás és zene összehangolása;
- ✓ a népzene és a komolyzene iránti érdeklődés felkeltése;
- ✓ a zenei önkifejezés támogatása;
- ✓ közös zenélés örömének megtapasztalása;
- ✓ érzelmi biztonság és belső egyensúly erősítése.

Önálló innováció / saját jó gyakorlat

A Tücsök Zeneovi sajátossága a sokoldalú, játékba integrált zenei tevékenység, amelyben az éneklés, a mondókák, a népi gyermekjátékok, a hangszeres játék, a zenehallgatás és a zenei társasjátékok egységet alkotnak.

A gyermekek számára sokféle hangszer kipróbálására biztosítunk lehetőséget, ezáltal támogatva a zenei érdeklődés és az egyéni zenei adottságok felismerését. A műhelyben a zenei tehetséggondozás szorosan kapcsolódik a magyar zenei anyanyelvhez és a néphagyományokhoz.

5. „Zengő Szellő" – furulyás zenei tehetségműhely

A Zengő Szellő furulyás zenei tehetségműhely a nagycsoportos korú, zene iránt különösen érdeklődő és megfelelő zenei adottságokkal rendelkező gyermekek számára biztosít lehetőséget a hangszeres zenei tehetség kibontakoztatására.

A furulya az óvodáskor végén is jól alkalmazható, sikerélményt nyújtó kezdő hangszer. A gyermekek játékos formában ismerkednek meg a hangszer megszólaltatásával, az alapvető fogásokkal, az ujjgyakorlatokkal, a ritmusokkal és a zenei jelekkel.

A hangszeres tanulást az életkori sajátosságokhoz igazítjuk, ezért a technikai elemek mellett nagy hangsúlyt kap az éneklés, a ritmusjáték, a zenehallgatás és a játékos zenei tevékenység.

A gyermekek az évkör ünnepeihez kapcsolódó népdalokon, gyermekdalokon és egyszerűbb zenei darabokon keresztül szereznek hangszeres tapasztalatokat.

A közös zenélés lehetőséget biztosít arra is, hogy a gyermekek egymásra figyelve, együtt hozzanak létre zenei élményt. Az év során lehetőség nyílhat óvodai és családi bemutatókra, amelyek a gyermekek számára fontos sikerélményt és motivációt jelentenek.

Célja

- ✓ a zenei tehetségígéretek felismerése és kibontakoztatása;
- ✓ a hangszeres zenei érdeklődés felkeltése;
- ✓ a furulya alapvető megszólaltatásának és kezelésének megismerése;
- ✓ a zenei hallás és ritmusérzék fejlesztése;
- ✓ a zenei memória fejlesztése;
- ✓ a figyelem és koncentráció erősítése;
- ✓ az önálló gyakorlás és kitartás megalapozása;
- ✓ sikerélmény biztosítása;
- ✓ az önbizalom és önkifejezés támogatása;
- ✓ a közös zenélés örömének megtapasztalása.

Önálló innováció / saját jó gyakorlat

A Zengő Szellő furulyás zenei tehetségműhely intézményünk sajátos, egyéni fejlesztésre épülő zenei tehetséggondozó műhelye.

A műhely saját innovációja a furulyatanulás óvodáskorban, játékos és élményközpontú formában, amelyet a színeskotta módszer alkalmazása, játékos zeneelméleti ismeretek, ritmusjátékok, éneklés és közös muzsikálás egészít ki.

A gyermekek fokozatosan ismerkednek meg a hangszer kezelésével, a hangok lefogásával, az ujjgyakorlatokkal, a ritmusokkal és a zenei jelrendszerrel. A hangszeres tanulást az évkör ünnepeihez kapcsolódó népdalokkal, gyermekdalokkal és életkoruknak megfelelő zenei darabokkal tesszük élményszerűvé.

A műhely fontos eleme a beválogatás és a tehetségazonosítás, valamint a gyermekek fejlődésének tudatos nyomon követése. A közös zenélés és az óvodai, illetve családi bemutatók során a gyermekek megtapasztalhatják a teljesítmény örömét, a kitartás eredményét és a közös alkotás élményét.

A tehetséggondozó műhelyek közös célja

Intézményünk tehetséggondozó műhelyeinek közös célja, hogy a gyermekekben rejlő tehetségígéreteket felismerjük, támogassuk és kibontakozásukat elősegítsük, miközben személyiségük harmonikus fejlődését is biztosítjuk.

A műhelymunka során fontosnak tartjuk:

- ✓ a tehetségígéretek felismerését és azonosítását;
- ✓ az egyéni képességekhez igazodó fejlesztést;
- ✓ a gyermekek erősségeinek megerősítését;
- ✓ az érdeklődés és motiváció fenntartását;
- ✓ a kreativitás és önálló gondolkodás fejlesztését;
- ✓ a problémamegoldó képesség támogatását;
- ✓ az önbizalom és reális önértékelés kialakítását;
- ✓ a kitartás és feladatelkötelezettség erősítését;
- ✓ az együttműködési és szociális kompetenciák fejlesztését;
- ✓ a sikerélmény biztosítását;
- ✓ az élményszerű, játékos tanulás megvalósítását.

A Hétszínvirág Művészeti Óvoda tehetséggondozó műhelyei egymást kiegészítve biztosítanak lehetőséget a gyermekek zenei, mozgásos, vizuális-kreatív, környezeti és természettudományos érdeklődésének, valamint egyéni tehetségének kibontakoztatására.

4.4. Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése

Alapító okiratunk szerint intézményünk az épértelmű beszédfogyatékos, és a megismerő funkciók, a viselkedés fejlődésének organikus okokra visszavezethető, illetve vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzdő gyermekek integrált óvoda nevelését végzi.Ezalatt a megismerő funkciók vagy viselkedés fejlődésének súlyos rendellenességét, valamint súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavart is értjük.

A beszédfogyatékos gyermek

Beszédfogyatékos gyermek szenzoros, motoros vagy szenzomotoros problémája, ill. beszédproblémákhoz társuló megismerési nehézségek és viselkedés zavarok miatt eltérően fejlődik.

A beszédfogyatékosság a beszédfejlődési zavar súlyos formája, amely csak intenzív, szakszerű segítségnyújtással javítható. A súlyos beszédzavarban szenvedő gyermek a kommunikációs nehézségei, illetve a beszédhiba következtében kialakuló másodlagos pszichés tünetek (magatartási zavar) miatt eltérően fejlődik.
Fontos hangsúlyozni, hogy a beszédfogyatékosság vezető tünetei a legtöbb esetben természetesen a verbális kommunikációban jelentkeznek, de nem szabad figyelmen kívül hagyni az egyéb tüneteket, illetve a háttérben meghúzódó elmaradásokat sem. Ezek:

- Bizonytalan, zavart mozgásos észlelés
- Egyensúlyzavarok (éretlen mozgás, a lépcsőn járás nehézsége)
- Az auditív észlelés zavarai, az auditív differenciáló képesség gyengesége, kódolási gyengeség, hangazonosítási problémák, rövid idejű hallási emlékezet
- A vizuális észlelés zavarai: forma-, térészlelési zavarok
- A testséma zavarai
- Nagymozgások zavarai
- Finommozgások zavarai (kéz- ujjmozgások, artikulációs, szemmozgató izmok területén)
- A lateralizáció zavarai
- Nem tudatos együttmozgások
- A mozgásos magatartás zavarai: hiperaktivitás, mozgásos gátoltság
- A gyermek időnként kedvetlen, türelmetlen, mert mások nem értik.
- A gyermek tudja, hogy nem képes folyamatosan beszélni, ezért idegenek előtt sem szólal meg.
- A figyelem, a koncentráció gyengesége
- Emlékezeti problémák (verbális, vizuális)
- Részképesség zavarok (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia veszélyeztetettség)

A beszédfejlesztés során nő a gyermekek kommunikációjának hatékonysága és önbizalma is: közlékenyebbekké és sikeresebbé válnak. Mindez a pozitív hatás erősödhet abban az esetben, ha a gyermek fejlesztése, nevelése-oktatása az együttnevelés keretei között történhet.
A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító, speciális terápiákat alkalmazó intenzív, komplex – az életkori sajátosságokat, a játékosság elvét szem előtt tartó – nevelési környezetben valósulhat meg.
Az óvodában utazó gyógypedagógus-logopédussal történik a fejlesztése, illetve mivel sok esetben javasolt a beszédindításra az állatasszisztált terápia, óvodánkban e fejlesztést is elindítottuk.
A megismerő funkciók, a viselkedés fejlődésének organikus okokra visszavezethető, illetve vissza nem vezethető tartós, és súlyos rendellenességével küzdő gyermekek tanulási korlátok tanulási nehézség tanulási zavar tanulási akadályozottság (lassabb tempó, betegség miatti lemaradás) (diszkalkulia, diszgráfia diszlexia, figyelemzavar).
Több területet érintő, tartós, és súlyos pedagógiai probléma
Iskolai gyenge, vagy elégtelen teljesítmény enyhe értelmi fogyatékosság
A tanulási akadályozottság már a beiskolázási időszak előtt jelentkezik, a problémák, mind az **észlelést,** mind a **kivitelezést–végrehajtást**, mind az **érzelmi szférát érinthetik**, felénk pedig jelzésértékkel szolgálnak:

- **Egyensúlyészlelés**-bizonytalanság a nehézségi erő észlelésében (a gyermek nem meri elhagyni a talajt, forgás közben szédül, nem érez veszélyt, vagy nem szereti, ha ringatják, forgatják);

- **Taktilis-kinesztétikus észlelés**- (a gyermek feltűnően kerüli az érintést, a tárgyakat alig fogja meg, vagy túlzottan simogatja társait. Hiányosan észleli saját testtartását, nem tud másokat utánozni, nem tudja megnevezni, hogy hol értek hozzá);
- **Auditív észlelés**-eltérések mutatkoznak az irányhallásban, a hangok sorrendjének észlelésében;
- **Vizuális észlelés**-eltérései mutatkoznak az alak-háttér észlelésében, esetleg látótér kiesés is lehetséges;
- **Mnesztikus (emlékezeti) funkciók** terén problémát jelenthet a tartós figyelem, az emlékezeti teljesítmény csökkenése (a gyermek többnyire csak az utolsó elemre emlékszik egy hosszabb magyarázatból, a tanultakat nehezen tudja lehívni, memóriája gyenge);
- **Izomtónus zavarai**- (kivitelezés, végrehajtás problémaköre) izomzat gyenge, petyhüdt, vagy az egész teste feszes, mozgása görcsös. A nagymozgások zavarai főleg az állásokban, a testtartásban, az egyensúlyreakciókban, a mozgások koordinációjában mutatkoznak meg;
- **Finommotorikai probléma**- (remegés, görcsösség, tárgyak bizonytalan fogása, nehézkes a száj környéki izmok működtetése);
- A cselekvés tervezését befolyásolja a gyengén fejlett testséma, a saját testen való tájékozódás nehézsége, kialakulatlan a laterális dominancia, két oldali koordinációjának nehézsége;
- **Szociális- emocionális területen mutatkozó eltérések;**
  - zavar az általános pszichés állapotban (levert, féktelen, szorong);
  - zavar a késztetések területén (passzivitás, *hiperaktív: Kezével, lábával matat, fészkelődik; Felugrál a helyéről, össze-vissza rohangál; Nem tud csendben játszani; Előbb válaszol, mint ahogy a kérdés elhangzott volna; Nem bírja kivárni a sorát; Állandó mozgásban van; Sokat beszél.*
  - zavar a munkavégzésben (hamar elfárad);
  - zavar az önirányításban (labilis, rövidzárlat a cselekvésben);
  - zavar az önértékelésben (kisebbségi érzés, hiányos énkép, egocentrizmus);
  - szociális, beilleszkedési problémák (elszigeteltség, kapcsolatteremtési nehézségek, túlzott alkalmazkodás, a belátás hiánya, agresszivitás).

Az óvodai csoportok összetétele:

- A beszédfogyatékos és a tanulásban akadályozott gyermekeket az óvodában kettes szorzóval számoljuk;
- A csoportban a megadott létszám függvényében vonható be az SNI: beszédfogyatékos és a tanulásban akadályozott (szakértői véleménnyel rendelkező) gyermek;
- Életkoronként, fejlettségi szint szerint kell integrálni.

Gyógypedagógiai segítség, a fejlesztés feladatai

- Integrált nevelésben fejlesztő, állatasszisztált terápiás programok kidolgozása;
- SNI gyermekekkel minden esetben gyógypedagógus foglalkozzon, a tanulásirányítás, fejlesztés az ő feladata legyen;
- A két „pedagógusos” (óvodapedagógus–gyógypedagógus) és/vagy egyéni fejlesztő foglalkozások biztosítása;

- Olyan nevelési, tanulási technikák kidolgozása, ami az ép gyerekek számára is hatékony;
- Fejlettségi szint felmérés, diagnózis felállítása, egyéni programok kidolgozása, fejlesztés a gyógypedagógus részéről, óvodapedagógus bevonásával;
- Megvalósítás során folyamatos értékelés, gyógypedagógus részéről, a fejlődési folyamat rögzítése;
- Csoportban alkalmazható speciális fejlesztési gyakorlatok megtanítása az óvodapedagógusnak;
- Egyéni, illetve kiscsoportos fejlesztés esetében: hely, nyugodt körülmények, külön helyiség; idő- napirendbe iktatás, megfelelő fejlesztési eszközök biztosítása;
- Az adott társas környezetben az SNI gyermeknek nem egymás mellett élést, hanem szerves odatartozás komfortélményének biztosítása;
- A fejlesztés, nevelés ne legyen a sajátos nevelési igényű gyermekek számára megterhelő, és igazodjanak az adott gyerek fejlődési üteméhez;
- Fel kell ismerni, más területen kiemelkedő teljesítményét, pozitív értékeit, és erre építeni!

Az óvodapedagógus feladatai

- Az első és legfontosabb feladat, hogy a pedagógus tájékozódjon a gyermek beszédállapotáról, azokról a speciális feladatokról, amelyeket a mindennapi nevelés oktatás során szem előtt kell tartania. Ebben segítségére lehet a szülő, illetve az a gyógypedagógus, logopédus, aki a gyermek terápiáját végzi.
- Elengedhetetlen a folyamatos, rendszeres kapcsolattartás a segítő szakemberekkel, akik támogatást nyújthatnak a sérülésspecifikus módszerek megválasztásában, illetve szükség esetén egyéni fejlesztési terv elkészítésében.
- A gazdag nyelvi környezet megteremtése, amely segíti a megfelelően beszélő gyermekek kommunikációjának fejlődését, egyben jó környezet a beszéd- és nyelvi zavarral küzdő gyermekek számára.
- A mindennapi nevelés során a pedagógusnak fokozottan kell figyelnie arra, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekhez intézett közlései mindig csökkentett beszédtempóban hangozzanak el rövidített, redukált formában.
- A speciális módszerek alkalmazása, a differenciált foglalkoztatás mellett biztosítani kell az egyéni haladási ütemet.
- Fontos feladat a gyermek motiválása, a hátrányok miatti kirekesztettség érzésének csökkentése, megszüntetése, az önbizalom erősítése.
- Az őszinte, nyitott odafigyelés, a bizalmat és megnyílást serkentő, elfogadó kíváncsiság, amelynek hatására a gyermek késztetést érez gondolatai, érzelmei, élményei kommunikálására, beszédfélelmének leküzdésére.
- A foglalkozások oldott, bizalmas, stresszmentes légkörének megteremtése (a humor jelenléte), a kifejezési formák spontán megnyilatkozásainak elfogadása.
- Az aktivitás legapróbb jeleire való odafigyeléssel és – ha lehet – a feladatba való adekvát beépítésével elérhető, hogy a sajátos nevelési igényű gyermeknél gyakori szorongó vagy éppenséggel agresszív viselkedésformák alkotó tevékenységgé alakuljanak át.
- Fordítson figyelmet arra, hogy a gyermek ne legyen se negatív, se pozitív diszkrimináció alanya. Az elfogultság a gyermekben gátlásokat ébreszthet. A

csoportban szinte észrevétlenül figyeljen, ne avatkozzon be feleslegesen, ne javítson minden hibát – még segítő szándékkal sem.

- Mindig olyan feladattal lássa el, amelyet eredménnyel el tud végezni.
- Fontos az azonnali értékelés a sikerélmény megélése érdekében.
- Maximálisan vegye figyelembe az életkor, a pszichikai sajátosságok, a beállítódás, az értelmi képesség, a beszédhiba típusának és súlyosságának együttesét.

Gyakorlati teendők a pedagógiai program megvalósítása során

1. A tanulás mindig játékba „ágyazott" legyen.
Feladat:

- Differenciált feladatadásra, tapasztalatszerzésre épüljön, az egyéni fejlődés üteme alapján tervezzenek a pedagógusok;
- A tanuláshoz szükséges pszichikus funkciók érvényesüljenek;
- Az anyanyelvi nevelés kiemelten kezelendő;
- Önismeret, önértékelés elősegítése;
- A kötetlen foglalkozásokat, lehetőség szerint a kötelező foglalkozások váltanák fel az
- SNI gyermekek számára, mivel érdeklődésük nem olyan fokú, mint a csoport többi tagjának;
- A megfelelő, és elegendő hely, idő eszköz biztosítása;
- Pontosan meghatározott, a gyermek által is ismert következetes napirendhez való célszerű ragaszkodás;
- Az óvodapedagógus megfelelő személyisége, nevelési stílusa (szeretetteljes, de határozott, következetes);
- A terem berendezésénél figyelni kell, hogy se túl ingerszegény, se túl inger gazdag ne legyen, mert a hiperaktív gyermek mindenre reagál, minden inger egyformán fontos számára;
- Ésszerű szabályok megbeszélése, megkövetelése. A szabályok kialakítása lehetőleg a csoporttal közösen történjen (érdekeltek ezáltal);
- Többletmozgásokhoz hely, idő biztosítása;

2. Játék
Szükség lehet a játékhoz használt tér átalakítására, a játéktevékenység egyes részeinek adaptálására

- A játék során szerezzen tapasztalatokat, gyakorolja be a képességeket, szokásokat, így a játék a személyiségfejlesztés alapvető eszközévé válhat;
- Legyen komplex tevékenység;
- Célja az életviteli és viselkedési szabályok megalapozása, gyakorlása;
- Az anyanyelvi nevelés, és a nonverbális kommunikáció alakítására szolgál;
- Szabad játéktevékenység legyen, a szabad játék emberformáló, gazdagító hatású;
- Biztosítani kell az alapvető feltételeket-hely, idő, eszköz- és élményeket;
- Pedagógusok megfelelő magatartásmintát adjanak;
- Játék során lehetőség adódik az egyéni fejlesztés lehetőségeire;
- A klasszikus játékfajták: gyakorló, szerep, barkácsolás, dramatizálás, bábozás, építő, konstruáló, és szabályjáték;
- A játék szabályait vele is be kell tartatni.

3.Mozgás

Óvodáskorban előtérbe kerül az életkori sajátosságoknak megfelelő tartási és mozgási funkciók segítése, a hely és helyzetváltoztatás és a manipuláció javítása a nagy –és finommozgások célirányos fejlesztésével, az írást meglapozását célzó egyéb fejlesztésekkel.
Cél:

- A mozgás megszerettetése;

- Egészséges életmód kialakítása;
- Mozgástapasztalatok, pszichomotoros képességek fejlesztése.

Feladat:

- Amennyiben mozgása nem összehangolt, nem koordinált, nem megfelelő ritmusú, nem tudja felmérni a térbeli viszonyokat helyesen, így fejlesztésre szorul;
- Finommotorika fejlesztése;
- Legyen képes természetes mozgásokra,
- Prevenciós, korrekciós feladatok tervezése, koordinált mozgás kialakítása.

4. Külső világ tevékeny megismerése

Minden tevékenység során kiemelt feladat a tapasztalatszerzés biztosítása, a cselekvéses ismeretszerzés lehetőségének megteremtése

Feladat:

A gyermek érdeklődésének felkeltése, ébrentartása, megismerési vágyának kielégítése. Viselkedési és erkölcsi normák bevezetése játékos formában, az Ünnepeink megélésének lehetőségével.

5. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az óvodás életkor kiemelt tevékenysége az éneklés. Pozitív hatása előnyösen befolyásolja a mozgásfejlődést (pl. test ellazulása, társas cselekvést jelent, fejleszti a ritmus- és tempóérzékelést).

Cél:

- A zenei anyanyelv megalapozása.

Feladat:

- Zenei élményhez juttatás, érzelmek, hangulatok teremtése;
- Zenei emlékezet fejlesztése, mozgásfejlesztés, képzeletfejlesztés;
- Hallás, éneklés, ritmusérzék, zenei formaérzék fejlesztés;
- Népi dalos játékok, tánc megszerettetése.
- Kapcsolódjanak be, és szívesen vegyenek részt az ének, énekes játék foglalkozásokba a gyermekek.

6. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Fontos a kézfunkciót és a manipulatív tevékenységek segítését célzó megfelelő testhelyzet megtalálása, a kóros izomfokozódások, együttmozgások leépítése, a finommotorika és a grafomotoros képességek célirányos fejlesztése.

A világ megismerését, feldolgozását, újraalkotását teszi lehetővé. Egyéni fejlettségi szintnek megfelelően szívesen alkosson, vegyen részt a foglalkozásokon, alakuljon ki az igénye a megtapasztalásra, megfigyelések megalkotására, más emberek alkotásainak rácsodálkozására.

Feladat:

- Fejleszteni a vizuális észlelést, emlékezetet, képzeletet, gondolkodást, finommotorikai készséget;
- Figyelnünk kell alkotásaikat, mert visszatükrözik érzelmeiket is;
- Mintakövetés- segítségadás a változatos technikák, megoldási módok alkalmazásánál.

A nevelés célja értelmi fejlettség terén

- Próbálja meg elsajátítani, majd betartani a szokásokat, szabályokat;
- Próbáljon önállóan étkezni, önmagát kiszolgálni;
- Próbálja meg környezetét, és személyes holmiját tisztán, esztétikusan tartani, merjen segítséget kérni;
- A sokoldalú érzékszervi megtapasztalás legyen tanulásának az alapja;
- Elemi ismeretekkel rendelkezzen önmagáról, és a környezetéről;
- Beszéde érthető legyen, tudjon kommunikálni, értesse meg magát fejlettségi szintjéhez képest;
- Figyelmét bizonyos ideig le lehessen kötni, és legyen érdeklődő.

Érzelmi-akarati fejlettségi területén

- Testi-lelki komfortérzésében akaratlagosan vegyen részt, vagy bátran kérjen segítséget;
- Amennyiben tud, nyújtson segítséget a társainak, és a kisebbeknek;
- Alakuljon ki az „én-tudat", az önismeret, és a megfelelő viselkedési formák.

Szociális fejlettség területén

- Vegyen részt a környezete rendbetartásánál, annak tisztaságának megőrzésénél;
- Beszéde érthető legyen, egyszerű mondatokban tudja megfogalmazni azt;
- Érezze a gyermek, hogy nyugodt légkörben van, szükség van rá a csoportban, vannak barátai, közös élmények, együttjátszás, együttdolgozás;
- A viselkedés alapszabályait próbálja elsajátítani.

Beiskolázással kapcsolatos teendők:

A beiskolázás előtt fontos, hogy a gyermeket a kognitív területen a külvilág differenciált észlelése, analizáló-szintetizáló képesség, megfelelő nyelvi fejlettség, kialakult fogalomrendszer jellemezze.
A fejlődés egyes területei: az észlelés, a mozgás, az emlékezet, a kognitív képességek, az anyanyelv, valamint az érzelmek és a motiváció a szociális viselkedés területén a gyermek feleljen meg a gyermek az iskolára való alkalmasság követelményeinek.
A Közoktatási törvény értelmében a sajátos nevelési igényű gyermek iskolaérettségét a Szakértői és Rehabilitációs Bizottság komplex vizsgálata állapítja meg, és tesz javaslatot a tanulásra alkalmas iskolára. A választás, a döntés a szülő joga. A bizottság javasolhatja a többségi iskolákat vagy a speciális feltételeket, lehetőségeket biztosító intézményt.

A fejlesztés általános alapelvei

Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik.

Az irányelv célja

- Az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődési üteméhez
- Fejlesztésük a számukra megfelelő területen valósuljon meg
- A sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl
- A habilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő foglalkozások programjai váljanak nevelési programunk tartalmi elemévé

A fejlesztés szervezeti kereteinek megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg.

A habilitációs, rehabilitációs ellátás közös elvei

A sajátos nevelési igény kifejezi

- a gyermek életkori sajátosságainak a fogyatékosság, vagy egyéb pszichés fejlődési zavar által okozott részleges vagy teljes körű módosulását
- a képességek részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, eltérő ütemi fejleszthetőségét
- A sajátos nevelési igényű gyermekek "szegregált" fejlesztését kizárólag megfelelő képzettségű szakember láthatja el.
- A fejlesztés feladatait integráltan, csoporton belül az óvónők minden esetben a megfelelő szakember útmutatásai alapján végezhetik.
- A fejlesztés játékos formában történik.
- A meglévő jó képességekre alapozzuk a sérült funkciók fejlesztését.
- Arra törekszünk, hogy a gyermeket minél több sikerélményhez juttassuk.
- Az integráló csoport létszáma megfelelő legyen
- Az óvodai nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására a sérülés mértékének megfelelően törekszünk.

A fejlesztés formái és lehetőségei

Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált neveléséhez, az integráció sikerességéhez szükséges bizonyos fokú szegregáció. A szegregáció ebben az esetben azt jelenti, hogy a sérült gyermekeknek szükségük van a csoportból kiemelt egyéni fejlesztésre - amit kizárólag megfelelő képzettségű szakember láthat el - ahhoz, hogy később zavartalanul beilleszkedjenek a csoportba. A különböző fejlesztési formáknak szervesen be kell illeszkedniük az óvoda napirendjébe, ezért ajánlatos a délelőtti órákban sort keríteni erre.

Egyéni fejlesztés

A fejlesztést végző gyógypedagógus, terapeuta, logopédus külön helyiségben foglalkozik a gyermekkel, főként abban az esetben, ha a gyermek nem képes kis csoportban sem együtt dolgozni társaival, figyelme nagyon csapongó, fejlődési üteme nagyon eltérő. Az egyéni fejlesztés során azokat a funkciókat, képességeket fejleszti, illetve erősíti a gyógypedagógus az egyéni fejlesztési terv alapján, amelyek elmaradást vagy zavart mutatnak.

A fejlesztés céljait minden esetben a fejleszthetőséget megfogalmazó gyógypedagógiai – orvosi - pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira kell építeni. Az egyéni fejlesztési terv az itt meghatározott feladatokra épül és a segítő szakemberek együttes munkával állítják össze.

Mikrocsoportos fejlesztés

A fejlesztést végző szakember foglalkozásain 2-3 gyermek vesz részt, akik hasonló problémákkal küzdenek. Helye az erre a célra kialakított külön helyiség, udvar, tornaterem. Ebben a tevékenységformában dolgozó gyermekek már képesek együtt dolgozni, figyelmesek egymás iránt, örülnek a másik sikerének. Egészséges versenyszellem alakul ki.

A mikrocsoportos foglalkoztatási forma lehetőséget ad arra, hogy megtanulják elviselni az esetleges sikertelenséget. A szakember azokat a képességeket fejleszti, amelyek elmaradnak az adott életkorban elvárható szinttől.

Fejlesztés óvodai csoportban
A fejlesztést végző óvónő, fejlesztőpedagógussal, gyógypedagógussal együttműködve, azok útmutatásai alapján - fejlődést elősegítő játékos módszerek, vizuális napirend alkalmazásával - végzi munkáját. Az óvónők minden tevékenységben figyelembe veszik a gyermek életkori sajátosságait és egyéni fejlődési ütemét. Az óvónők elsődleges feladata, hogy elfogadtassák a sérült gyermekeket az épekkel. Kialakítsanak egy olyan segítő légkört, amely motiváló hatással van a sérült gyermekekre. Kiemeljék a pozitívumokat és a pozitívumokra támaszkodva fejlesszék a gyermek személyiségét.

Fejlesztés otthon
A fejlesztés fontos részét képezi a szülőkkel való együttműködés. Fel kell tárnunk a szülők előtt a gyermek állapotát. Minden kérdésére őszintén kell válaszolni. Éreztetni kell a szülővel, hogy a gyermek optimális fejlődése érdekében neki is van tennivalója. Ötletekkel segíthetjük az otthoni fejlesztést. Jó, ha rendszeresen adunk olyan feladatokat a szülő és a gyermek számára, amit otthon kell elvégeznie.

A fejlődés eredménye óvodáskor végére

- A fogyatékosság típusának és mértékének figyelembevételével önmagához képest fejlődjön.
- A sérülés arányában legyen alkalmazkodó képes.
- Törekedjen önállóságra, együttműködésre.
- Legyen képes önmagát elfogadó beilleszkedésre.
- A fejlesztés hatására a nevelés általános célkitűzéseit figyelembe véve személyisége oly mértékben fejlődjön, hogy képes legyen az iskolai tanulás megkezdésére.

4.6. Óvodába visszamaradó, korcsoportjukat ismétlő, tanköteles gyermekek ellátása

A tevékenység célja: a visszamaradó gyermekek fejleszthetőségük felső határát érjék el, váljanak alkalmassá az iskolai élet megkezdésére.

Feladataink:

- Szociális éretlenség esetén a visszamaradt gyermekek folyamatos fejlesztésének biztosítása az óvodai nevelés keretein belül, differenciáltan egyénre szabottan.
- Pedagógiai Szakszolgálat által megállapított rész-képesség zavarral küzdő gyermek fejlesztésének támogatása, kiegészítése a fejlesztő pedagógus útmutatásai alapján.
- A 7-8 évesen óvodában maradt gyermekek fejlődésének figyelemmel kísérése, egyénre szabott feladatok kitűzése, a szülők meggyőzése arról, hogy a szakemberek (fejlesztőpedagógus, logopédus, pszichológus stb.) által felkínált fejlesztési lehetőségeket vegyék igénybe gyermekük számára.

Programunk szellemisége és a törvényi szabályozás módosítása lehetőséget ad arra, hogy a tanulási nehézségekkel, zavarokkal küzdő vagy szociálisan éretlen gyermekek korcsoportjukat ismételve még egy évet óvodai nevelésben részesüljenek.
Ez minden esetben fejlődés lélektanilag indokolt, a Pedagógiai Szakszolgálat és esetenként a Megyei Szakértői bizottság javaslata alapján történik.
A visszamaradás okai a következők lehetnek:

- Szociális éretlenség
- Értelmi képességek gyengesége
- Testi fejletlenség

- Súlyos beszédhiba
- Mozgás koordinálatlanság
- Szülői kérés (a legtöbb szülő ismeri törvény adat jogait így a rugalmas iskolakezdés lehetőségét is)

Az egy évre visszamaradt gyermekek folyamatos fejlesztése megoldott, beépíthető a mindennapokba. A nagyobb lemaradásoknál mindenféleképpen igénybe kell venni a Pedagógiai Szakszolgálatot, hiszen az óvónők nem kompetensek az alapképességek elmaradásával küzdő gyermekek egyéni fejlesztésében. Az alapozó rész-képességfejlesztés nem egyenlő az egyénre szabott differenciált segítségnyújtással. A rész-képesség zavarokkal küzdő gyermekek esetében külső segítség igénybevételével (Pedagógiai Szakszolgálat) szükséges megoldani a fejlesztést.

A Pedagógiai Szakszolgálat szolgáltatásait a szülő kötelessége igénybe venni. Óvónőink kapcsolatot tartva a tanácsadó munkatársaival segítik csoporton belül az ott folyó fejlesztő munkát. Természetesen a fejlesztés előtérbe kerülése mellett továbbra is nagy hangsúlyt fektetünk a gondozásra, a szokások kialakítására, a szeretetteljes légkörre.

Óvodán belül a csoportban dolgozó óvónőknek lehetőségük van az egyes gyermekeknél a lemaradt területek fejlesztését megcélzó játékok beépítésére, a gyermekekkel egyéni és/vagy mikro csoportos formában délelőtt a fedési időben foglalkozni.

4.7. A differenciált bánásmód és az egyéni fejlesztés elvei az óvodában

Pedagógiai alapvetések

Joga van ahhoz, hogy megkapja a neki megfelelő gondoskodást és nevelést. Olyan nyitott és rugalmas rendszerhez fejlődhessen, amely igazodik egyéni szükségleteihez, életkori és egyéni sajátosságaihoz, fejlődési üteméhez.

A valódi tudás az, amit a gyermek maga fejt meg, cselekvésen keresztül sajátít el, majd képes alkalmazni képességei, készségei által. Ennek érdekében fontos, hogy minél több tapasztalathoz jusson, élményeket éljen át, és természetes kíváncsiságát kielégítse. Ezért a játékba integrált önkéntes és cselekvéses óvodai tanulás útja.

Az óvodában komplex nevelés folyik, a nevelési területek differenciáltak. A nevelési cél a gyermeki aktivitás, motiváltság, kíváncsiság ébrentartása és kielégítése a kreativitás előtérbe helyezése és kompetencia érzés kialakítása, fenntartása.

Az óvodapedagógus az ismeretek tapasztalati úton történő megszerzéséhez segíti hozzá a gyermeket. Megteremti annak a lehetőségét, hogy a gyermek a játékon, a művészeteken, az alaktó munkán, saját tevékenységén keresztül szerezhesse meg azokat az élményeket, amelyek felkeltik, és ébren tartják a vágyat a környező világ megismerésére, a tanulás örömének átélésére. Ebben az életkorban az igazi ismeret az, amit a gyerek önmaga szerez meg. Ennek alapja az, hogy a gyermek érdeklődésére és cselekvésére, előzetes tudására, tapasztalataira épüljön az ismeretanyagot is tartalmazó tevékenység rendszer.

A nevelőtestület közösen kidolgozta a gyermeki fejlődés nyomon követésének dokumentumait:

- a gyermekek anamnézisének dokumentumát,
- a fejlődést diagnosztizáló szempontrendszert,
- a fejlesztés tartalmát, eszközeit, eredményességét rögzítő szakanyagot,
- a szülőkkel történő egyéni beszélgetések rendszerét,
- a gyermek ember- és családrajzának elemzését,
- feljegyzéseket a családlátogatásról, fogadóórákról,
- szociometriai, aktometriai megfigyeléseket.

Az óvodapedagógus minden gyermekre egyénre szabottan választja meg a fejlesztéshez szükséges eszközöket, módszereket, melyeket a gyermekek egyéni fejlesztési tervében rögzít.
A gyermek fejlesztésénél az **“itt és most”** elvét érvényesíti a nevelőtestület.

5. Az óvodánk kapcsolatrendszere

5.1. Az óvoda és a család

Az óvoda a családdal együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermekek fejlődését. A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvoda kiegészítő szerepet játszik . A család és az óvoda között szimmetrikus kapcsolat van. A szülő tud legtöbbet a gyermekéről, ő ismeri legjobban gyermeke igényeit, szükségleteit, viszont az óvónőnek van olyan szaktudása és olyan korosztályi tapasztalata, mely alapján hathatós segítséget tud nyújtani a gyermekek fejlesztéséhez. Korrekt, partneri együttműködésünk elengedhetetlen a gyermekek harmonikus fejlesztése érdekében.

Az óvoda körültekintően szervezi meg az együttműködés formáit, mely az információk áramoltatását, a szemléletformálást, az óvoda tartalmi munkájának szakszerű megismertetését, a gyermekek egyéni fejlődésének jellemzőit hivatott közvetíteni. A szülők, nagyszülők segíthetik az óvoda érzelmi esztétikai nevelését, ha köztük művészetet közvetíteni tudók vannak, azok segítségére fokozottan építünk.

A kapcsolattartás formái: a **családlátogatás** (még az óvodába kerülés előtt), **anyás befogadás** (kiválóan alkalmas arra, hogy a szülő megismerje az óvodai életet, szokásokat, s mintát kapjon gyermeke neveléséhez). A napi kapcsolattartás elengedhetetlenül szükséges, hogy a szülő teljes mértékben tájékozott legyen a gyermekével történt napi lényeges eseményekről. A **szülői értekezletek, nyílt_napok,** a szülőkkel együtt szervezett rendezvények, ünnepek, kiállítások, hangversenyek, kirándulások. Szülők érdekegyeztető, érdekérvényesítő fórumai.

Cél:

Tartalmas együttműködésre törekszünk a jó nevelőtársi viszony megőrzése érdekében. A szülők jogos – szakmailag támogatható - kéréseit, igényeit - ahogy eddig is - ezután is figyelembe vesszük.

Feladataink:

- *Tervezett, gyermekre szabott anyás - apás folyamatos befogadás elegendő időt biztosít minden gyermek számára a családból való elszakadásra.*
- A családlátogatások, a napi beszélgetések, szülői értekezletek, nyílt napok, féléves értékelések a szülők aktív bevonását eredményezi.
- A közös ünnepek, programok lehetőséget teremtenek a család és az óvoda közötti kapcsolat kialakítására, elmélyítésére, egymás szokásainak, értékrendjének még jobb megismerésére, szemléletük formálására, nevelési elveik közelítésére.

Nyitott óvodai programok, közös ünnepek:

- oviklub (karácsonyi, húsvéti)
- farsang
- anyák napja
- gyermeknap
- évszak-koncertek
- ovi-galéria megnyitók

Nyílt napok alkalmával a szülőknek lehetőséget biztosítunk a napi óvodai életbe való betekintésre. A fogadóórákon lehetőség nyílik arra, hogy tájékozódhassanak gyermekük egyéni fejlődési üteméről. A fogadóórát szülő és óvodapedagógus egyaránt

kezdeményezheti. A szülői értekezletek célja az óvodát, a csoportot, a gyermeket, a szülőket érintő legfontosabb témák, feladatok, programok, esetleges problémák megbeszélése.
Építünk a szülők segítőkészségére (gondolunk itt a közös ünnepélyekre, farsang, anyák napja, majális, rendezvényeink megszervezésére, udvar szépítésére, kirándulásokra).

5.2. Óvoda – Önkormányzat

Cél:
A jó munkakapcsolat, a kölcsönös és hiteles tájékoztatás annak érdekében, hogy a *fenntartó Önkormányzat megfelelő információk birtokában dönthessen az óvodánk működésével kapcsolatban.*
Feladatunk:
Törekszünk kapcsolatunk erősítésére az Oktatási Bizottsággal, és a Képviselő-testülettel egyaránt.

5.3. Az óvoda és az iskola

Az óvoda az iskolákkal tartalmas kapcsolatot alakít ki, hogy a gyermekek zavartalan iskolakezdését ezáltal is elősegítse.
A kölcsönös érdeklődés hozzájárulhat egymás nevelési céljainak, elképzeléseinek megismeréséhez, megértéséhez. Kapcsolatban állunk az iskola ének- és rajztanáraival, az ovigaléria és az évszaki hangversenyek megszervezése érdekében.
A kapcsolattartás formái: látogatások, tapasztalatcserék, tájékoztatások a gyermekek egyéni fejlődési üteméről, várható alkalmazkodási nehézségekről, értekezletek, munkaközösségi foglalkozások, továbbképzések, egymás rendezvényein, ünnepin való részvétel, közreműködés.

Cél:
Az óvoda és az iskola együttműködésében lehetőség szerint a kölcsönös bizalom, egymás munkájának tisztelete és megbecsülése érvényesüljön, s ezáltal megkönnyítjük óvodásaink számára az óvoda-iskola átmenetet.
Feladataink:

- A nevelési évek végén igény szerint meghívjuk a leendő elsős tanító néniket, az iskola igazgatóját, igazgató helyettesét a szülői értekezletekre (Általános és Vermesy Péter Művészeti Iskola).
- Lehetőséget nyújtunk az arra rászorulóknak, hogy tájékoztatást kapjanak az iskola vezetésétől a művészeti iskola működéséről és előnyeiről, valamint az iskolai lehetőségekről
- A kölcsönös érdeklődés, mind azt szolgálja, hogy az iskolába lépés zavartalan és örömteli legyen szülőknek és gyermekeknek egyaránt.
- Továbbra is feladatunknak tartjuk, hogy gyermekeinkkel ellátogassunk az iskolába, hogy megismerhessék a leendő épületet, taneszközöket.
- *Tartalmas kapcsolatot építettünk ki az iskola ének- és rajztanáraival az ovigaléria és az évszak hangversenyek megszervezése kapcsán.*

5.4. Óvodánk kapcsolatai egyéb intézményekkel:

- Péteri Konyha
- Gyermekorvos
- Fogorvos
- Védőnők
- Pedagógiai Szakszolgálat
- Önkormányzat Gyámügyi Csoport
- Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat
- BTMN és SNI gyermekeket Vizsgáló Szakértői Bizottság
- Művelődési Ház
- Könyvtár
- Gyömrői Uszoda
- Helyi óvodák
- Testvéróvoda
- Alkotó művészek

5.4.1. A nevelési-oktatási intézmények közötti új horizontális kapcsolatok és azok ápolása

Felgyorsult világunk változásainak követése nagy kihívás az élet minden területén. Versenyképes minőséget a nevelés-oktatás területén is csak úgy lehet létrehozni, ha „naprakészek vagyunk", követjük szakterületünk változásait.
Az egymástól való tanulás meggyorsítja a változások folyamatainak alkalmazását.
A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külhoni magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és -lehetőségei szerint-szakmai kapcsolatot tart fenn.
Horizontális tanulás: a tanulás olyan módja, ahol a gyakorlatban keletkező tudás partneri cseréje, egyenrangú felek közötti elosztása történik.

Legfontosabb céljaink:

- saját pedagógiai rendszerünk folyamatos jobbítása
- a szakmai együttműködés lehetőségeinek felkutatása
- a már bevált pedagógiai gyakorlatok (intézményi jó gyakorlatok) megismerése

Előnyei:

- elsődleges cél mindig a saját szervezetünk működésének jobbítása marad
- nyitott, rugalmas, egymásra figyelő kommunikációt feltételez
- időt, energiát, pénzt takaríthatunk meg: jól működő gyakorlatokat közvetít
- saját szervezetünk vagy telephelyeink működésének elemzésére késztet, hisz ez az alapja a megismert új gyakorlatok adaptálásának
- az adaptált gyakorlat külső „benchmark" (összehasonlítási, mérési alap) lehet
- egymást támogató fejlesztési rendszerek jöhetnek létre

Megvalósítási feladatok

- Hospitálási rendszer működtetése óvodánk és az ország más óvodái között

- A hospitálókkal kapcsolatos adminisztratív és gyakorlati feladatok: szervezés, látogatók fogadása, adminisztráció
- Műhely működtetése: műhely munka során használandó módszerek és eljárások, a műhelymunka dokumentálása –közös összegzések- saját intézményben felhasználható tapasztalatok
- Részvétel szervezése és egyéb igény szerinti lehetőségek

5.4.2. Az óvoda és a művészeti iskolák, egyesületek

E program szükségessé teszik, hogy az óvoda kapcsolatot alakítson ki a környezetében működő zeneiskolával, művészeti együttesekkel, alkotókkal. Velük együttműködve tudja elérni, hogy a muzsika, az alkotások, a környezet esztétikai értékei megjelenhessenek az óvodában.
A kapcsolattartás formái: kapcsolatfelvétel, látogatások, megbeszélések, egymás rendezvényein való részvétel.

5.4.3. Az óvoda és a közművelési intézmények

Az óvoda kapcsolatban áll a környezetében működő közművelődési intézményekkel: könyvtárral, múzeumokkal, művelődési házzal
Cél:
Az intézmények kínálataiból úgy próbálunk válogatni, hogy segítsék a nevelési feladatok sokoldalú, színes megvalósítását, s kizárjuk azokat a kezdeményezéseket, amelyek az óvoda pedagógiai elvével, érdeklődésével, tartalmával nem összeegyeztethető.

A kapcsolattartás formái: látogatás, tájékoztatás, megbeszélések, értekezletek, rendezvényeken való részvétel.

6. Az óvodába lépés feltételei, az óvoda felvételi rendszere

A beiratkozáshoz szükséges feltételek:

Az óvodai nevelés a gyermek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magában foglaló foglalkozások keretében folyik.
A gyermek – ha e törvény másképp nem rendelkezik – abban az évben, amelyben az ötödik életévét betölti, a nevelési év kezdő napjától napi négy órát köteles óvodai nevelésben részt venni.
A gyermek, ha eléri az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget, legkorábban, abban a naptári évben, amelyben a hatodik, legkésőbb, amelyben a nyolcadik életévét betölti, tankötelessé válik.

Az óvodai felvételek helyi menete:

Az óvodai beiratkozások minden évben április hónapban történnek. Az intézmény a honlapon, a helyi lapban, valamint plakátokon tájékoztatja a város lakosságát a beíratás idejéről és helyéről.
A beíratás alkalmával a szülő és a kisgyermek megismerkedik az óvodával, valamint a csoportos óvodapedagógussal. A beiratkozó kisgyermek az óvó nénitől apró – kedves ajándékot kap.
Úgy gondoljuk, hogy a szülőknek a szabad óvodaválasztási jogából adódóan megtiszteltetés, hogy éppen a mi óvodánkat választja. Ehhez méltó módon fogadjuk a gyermeket és a szülőt is.
Törekszünk arra, hogy ezen alkalmaikkor a leendő kiscsoportos óvónő legyen jelen, a beíratás adminisztrációs feladatai alatt, az óvónő játékok, képeskönyvek stb., segítségével beszélgetést, játékot kezdeményezhet a gyermekekkel.
A beiratkozás befejeztével, túljelentkezés esetén az óvodavezető fenntartó bizottságot hoz létre, amely dönt a felvételekről, a törvénynek megfelelően.
Nagycsoportos gyermek iskolába lépés előtt egy nevelési évvel nem utasítható el.
A felvett és az elutasított gyermekek szülei hivatalos levélben kapnak értesítést a döntésről.

7. A programhoz kapcsolódó óvodai dokumentumok

1. Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja
2. Az óvoda pedagógiai programja
3. Az óvoda éves munkaterve
4. SzMSz
5. Házirend
6. Gyermekcsoport nevelési – fejlesztési programja (csoportterv)
7. Egyéni fejlődés – fejlesztés dokumentumai (gyermekenként)

Részletezve:
Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja a gyermek nevelésével összefüggő alapelveket megfogalmazó dokumentum (1996. évi LXII. Törvény – a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény módosítása, amelynek alapján készült programunk.

A helyi nevelési program alapján az óvoda-igazgató évenként részletezi a feladatokat.

Pedagógiai – éves munkatervet készít, mely tartalmazza:
✓ Helyzetfeltárás: az előző év elemzése, értékelése.
✓ Következő nevelési év fő feladatai.
Az új nevelési év feladatai:

- ✓ Átfogó fő feladatokat, programfejlesztés, gyermekvédelem, továbbképzés (részvétel a
- ✓ tavaszi, őszi pedagógiai napokon)
- ✓ Konkrét feladatokat (a fenti feladatok lebontása, felelősi rendszer megszervezése)
- ✓ Egészség és környezetvédelmi feladatokat (gyermekek gondozottsága, szokásrendszere, táplálkozás, környezetvédelem, baleset-megelőzés, környezetfejlesztés, a gyermek alkalmazkodása, a helyes viselkedés)
- ✓ Kapcsolattartás (külső-belső kapcsolatok, szakmai információk áramoltatása)
- ✓ A nevelőmunka ellenőrzése, elemzése, értékelés (a vizsgálati terület tartalma, kire terjed ki, időpontok módszerek)
- ✓ Egyéb szolgáltatások (tartalma, célja, a közreműködők köre)
- ✓ Nevelőtestületi értekezletek (témája, feladatok elosztás, időpontjai)

Az óvodapedagógusok megtervezik az óvoda nevelési programja, valamint a pedagógiai – működési terv alapján csoportjaik nevelési – fejlesztési programját, valamint az egyéni fejlődést – fejlesztést rögzítő dokumentumokat.

A gyermekcsoportok nevelési – fejlesztési programja tartalmazza:
Ez a dokumentum tartalmazza a csoportra differenciáltan vonatkozó szokás- és szabályrendszereket, a jeles napokhoz, évszakokhoz tervezett tevékenységi témaköröket, anyagokat és az eseményekkel járó szervezési munkákat.
Nevelési terv:
Tervezési időkerete: félévi lebontásban
Tevékenységi terv :
Tervezési időkerete: éves és negyedévi lebontásban (évszakokként)
Szervezési munkák: negyedévi lebontásban

- ✓ A gyermekcsoport szokás szabályrendszerét (napirend, heti rend, eszközök helye,
- ✓ használata, együttléti szabályok, érintkezési szokások gyermek-gyermek, gyermekfelnőtt között)
- ✓ Eseménytervet (tervezési időkeret. Havonta – ünnepek, kirándulások, óvoda-, család programjai, szervezési, beszerzési feladatok)
- ✓ Nevelési – tanulási tervet (tervezési időkeret: heti, kétheti, napi)
- ✓ A fejlesztés tartalmát, feladatát
- ✓ A fejlesztés megvalósulása nyomon követhető az intézmény dokumentumaiban.

Az egyéni fejlődés – fejlesztés dokumentuma

Tartalmazza:

- ✓ A gyermek anamnézisét
- ✓ A gyermekek fejlődésének megfigyelését szolgáló feljegyzések megfigyelését.
- ✓ A fejlesztés tartalmát
- ✓ A logopédus, gyógypedagógus feljegyzéseit
- ✓ szakértői véleményt

8. Legitimációs záradék

A helyi nevelési program módosítása és jóváhagyása

A program módosítására a 2026.évi XLVII. törvény módosítása következtében került sor.

A pedagógiai program a 66/2022.(VI.23.) önkormányzati határozattal jóváhagyott pedagógiai programhoz képest a fenntartóra többletkötelezettséget nem tartalmaz!

A módosított pedagógiai programot a nevelőtestület **2026.10.22-i** nevelőtestületi értekezletén elfogadta.

A módosított pedagógiai programot az igazgató az intézmény **2026.10.22-i** nevelőtestületi ülésén jóváhagyta.

9. Érvényességi rendelkezések

Érvényes: 2026. október 22-től visszavonásig.

A nevelési program elfogadására esetleges módosítására vonatkozó jogosultság:

- A nevelési program elfogadásáról a nevelőtestület jogosult dönteni 50 % +1 fő arányban.

A program módosítására sor kerülhet:

- Törvényi változás következtében,
  - Központi törvényváltozás következtében
  - Önkormányzati határozat következtében.

- A program gyakorlati alkalmazása során a változtatás szükségességéről az óvodapedagógusok véleménye alapján, a változtatás döntési aránya 50 %+1 fő.

- A partnerközpontúság jegyében a szülői szervezet kezdeményezésére a változtatás döntési aránya 70 %+1 fő.

Nyilvánossági rendelkezések:

- megtalálható az irodában, kérhető az óvodaigazgatótól, az óvodaigazgató helyettestől, az óvodatitkártól, valamint megtalálható az óvoda honlapján.

10. Felhasznált irodalom

- 2/2005.(III.1.) OM rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvei
- A 363/2012. (XII. 17.) Korm. Rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 2011. évi CXC. törvény a Nemzeti Köznevelésről
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- Az 1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról
- Az Óvodai nevelés országos alapprogramja (137/1996. VIII.28. Kormányrendelet 255/2009.(XI.20.) Kormányrendelet,
- 221/2010.(VII.30.) Kormányrendelet)
- 137/2018. (VII. 25.) Kormányrendelet
- A Fogyatékos gyermekek óvodai nevelésének irányelvei, és módosításai (23/1997./VI./ 37/2000./X.29./)
- A Kompetencia alapú Óvodai Programcsomag módszertani kézikönyve és kiadványai
- Óvodavezetési Ismeretek RAABE Kiadó
- Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel 2018.

Mellékletek

1.sz. Melléklet Boldogságóra Program
2.sz. GYERMEKEK EGYÉNI FEJLESZTÉSÉNEK, ÉRTÉKELÉSÉNEK FOLYAMATSZABÁLYOZÁSA
3.sz. Melléklet Eszköz- és felszerelési jegyzék
4.sz. „Eszterlánc” – néptánc és népi játékok tehetségműhely
5.sz. „Fabrika” – kézműves-kreatív tehetségműhely
6.sz. „Fürkészek” – környezetismereti, természettudományos tehetségműhely
7.sz. „Tücsök” – zenei tehetségműhely / zeneovi
8.sz. „Zengő Szellő” – furulyás zenei tehetségműhely
9.sz. Zöld Óvoda Program
10.sz. Állatbarát Óvoda Program

1.sz.melléklet

Boldogságórák az óvodában

Óvodánkban a 2026/27-es nevelési évtől csatlakozunk a Jobb Veled a Világ Alapítvány által kezdeményezett Boldogságóra programhoz. A program középpontjában a gyermekek lelki jóllétének támogatása, érzelmi fejlődésük segítése, valamint a pozitív életszemlélet megalapozása áll.

A Boldogságóra program jól illeszkedik óvodánk nevelési céljaihoz, hiszen lehetőséget biztosít arra, hogy a gyermekek játékos, élményszerű tevékenységeken keresztül sajátítsanak el olyan személyes és szociális készségeket, amelyek a mindennapi életben is segítségükre lehetnek. A foglalkozások során kiemelt szerepet kap a pozitív gondolkodás, az önmagunkba vetett bizalom, az egymás iránti figyelem, az elfogadás, valamint az érzelmek felismerése és megfelelő kifejezése.

Célunk, hogy a gyermekek megtapasztalják az együtt töltött idő örömét, megtanuljanak örülni a mindennapok apró sikereinek, képesek legyenek hálájuk és érzéseik kifejezésére, valamint fejlődjön empátiájuk és társas kapcsolataik. A játékos feladatok és közös élmények hozzájárulnak ahhoz, hogy a gyermekek kiegyensúlyozottabbá, magabiztosabbá és nyitottabbá váljanak.

A Boldogságóra foglalkozások havonta egy alkalommal valósulnak meg, és szervesen kapcsolódnak az óvodai élet aktuális tevékenységeihez. A program tíz, egymásra épülő témakört dolgoz fel. Minden hónapban más-más terület kerül a középpontba, amelyet a gyermekek életkorához és érdeklődéséhez igazodó, játékos tevékenységeken keresztül dolgozunk fel.

A Boldogságóra program fő témakörei:

1. A hála gyakorlása
2. Az optimizmus gyakorlása
3. A társas kapcsolatok ápolása
4. Boldogító jócselekedetek
5. Célok kitűzése és elérése
6. Megküzdési stratégiák
7. Az apró örömök élvezete
8. A megbocsátás gyakorlása
9. Testmozgás
10. Fenntartható boldogság

A foglalkozások alapját a pozitív, bátorító és megerősítő pedagógiai szemlélet adja. A gyermekek számára biztonságos, elfogadó légkört teremtünk, ahol lehetőségük van érzéseik megosztására, egymás meghallgatására és közös élmények átélésére.

A program során helyet kapnak a relaxációs és feszültségoldó gyakorlatok, a mozgásos és dramatikus játékok, a mesék, versek, dalok, kreatív tevékenységek, valamint az együttműködést és önismeretet fejlesztő feladatok. A gyermekek életkorához igazodó módon, játékosan támogatjuk lelki egészségük és érzelmi intelligenciájuk fejlődését.

Célunk, hogy óvodánkban minél több olyan élményt és lehetőséget teremtsünk, amelyben a gyermekek megtapasztalhatják: a boldogság sokszor a közös élményekben, az egymásra figyelésben és a mindennapok apró örömeiben rejlik.

2.sz. melléklet

GYERMEKEK EGYÉNI FEJLESZTÉSÉNEK, ÉRTÉKELÉSÉNEK FOLYAMATSZABÁLYOZÁSA

Cél: minden gyermeknek olyan fejlődési rendszert biztosítani, amely rögzíti a gyermekekre jellemző adatokat, fejlettségi szintjét, és minden félévben biztosítja a fejlesztési lehetőséget.

Érvényességi terület:

- ⇨ óvodapedagógusok
- ⇨ gyermekek
- ⇨ szülők.

Folyamatgazda: óvodapedagógusok.

Gyakorisága: három-négyévenként újra ismétlődő cselekvési sor.

Hivatkozás:

- ⇨ Házirend
- ⇨ Szülői nyilatkozat a Házirendbe való betekintés lehetőségéről
- ⇨ Szülői nyilatkozat adatszolgáltatásról
- ⇨ Formanyomtatványok:
  - Fejlődésnapló (előlap)
  - Fejlődési lap (Gye_1)
  - Anamnézis (Gye_2)
  - A családlátogatás tapasztalatai (Gye_3)
  - Az anyás beszoktatás tapasztalatai (Gye_4)
  - Diagnosztika (Gye_5)
  - Fejlesztési terv (Gye_6)
  - Meghívó egyéni beszélgetésre (Gye_7)
  - A szülői részvétel dokumentálása (Gye_8)

Folyamatleírás:

Ssz.	Lépések	Dokumentum	Felelősök	Határidő	A dokumentum helye
1.	Beiratkozás	⇨ Házirend ⇨ Szülői nyilatkozat a Házirendbe való betekintés lehetőségéről ⇨ Szülői nyilatkozat adatszolgáltatásról	Óvodaigazgató	A beiratkozás napja	A formanyomtatvány a vezetői irodában található.
2.	Családlátogatás	⇨ Személyiség lap (Gye_2) ⇨ A családlátogatás tapasztalatai (Gye_3)	Óvoda-pedagógusok	A felvételt követő 2 hónapon belül	OviKréta
3.	Anyás beszoktatás	Az anyás befogadás, beszoktatás tapasztalatai (Gye_4)	Óvodape-dagógusok	A beszoktatás vége	OviKréta
4.	A gyermekek megfigyelése, diagnosztika	Diagnosztika (Gye_4)	Óvoda-pedagógusok	Félévente	OviKréta
5.	A fejlesztés módszereinek, eszközeinek rögzítése	Fejlesztési terv (Gye_6)	Óvoda-pedagó-gusok	Folyamatos	OviKréta

Ssz.	Lépések	Dokumentum	Felelősök	Határidő	A dokumentum helye
6.	Az iskolába lépéshez szükséges fejlettség megállapítása	⇨ A szülői részvétel dokumentálása (Gye_8). A szülő aláírásával igazolja, hogy megjelent, és tájékoztatást kapott gyermeke iskolába lépéshez szükséges fejlettségéről.	Óvoda-pedagógusok, óvodaigazgató	Január 15-ig kell jelezni a szülőnek, ha a gyermek tanköteles korú és szeretné még 1 évig óvodai nevelését kérni. Ez esetben az Oktatási Hivatal felé kérelmet ír. Az Oktatási Hivatal határozatát az Óvoda rögzíti az OviKrétában.	Irattár
7.	A szülő értesítése	Meghívó egyéni beszélgetésre (Gye_7). A szülő választ a neki kedvező időpontok közül, és feliratkozik.	Óvoda-pedagógusok	Az egyéni beszélgetés tervezett időpontja előtt legalább 1 héttel kell kitűzni a faliújságra a meghívót.	A csoport faliújságja, majd OviKréta
8.	A szülői részvétel dokumentálása	A szülői részvétel dokumentálása (Gye_8). A szülő aláírásával igazolja, hogy megjelent, és tájékoztatást kapott gyermeke fejlődéséről.	Óvoda-pedagógusok	Az egyéni beszélgetések alkalmával	OviKréta

Az egyéni beszélgetések megszervezésének időtartama:

Korcsoport	Határidő	
	1. egyéni beszélgetés	**2. egyéni beszélgetés**
3-4 évesek	beszoktatás vége	április 01 – május 31.
4-5 évesek	december 15 – január 15	április 01 – május 31.
5-6-7 évesek	november 30. (Ekkor kell a szülőnek jelezni a gyermek fejlődésével kapcsolatos problémát, és a szükséges vizsgálat típusát – orvosi, szakértői bizottsági – a Megjegyzés rovatban fel kell tüntetni.)	március 15. (az Óvodai szakvélemény kiadása)

Az óvodapedagógusok az egyéni beszélgetést a kötelező óraszámon túl tartják.

AZ ANYÁS BEFOGADÁS, BESZOKTATÁS TAPASZTALATAI **GYE/3.**
A beszoktató szülő neve:
A beszoktató szülő kapcsolatteremtése az óvodapedagógusokkal, dajkákkal:
A beszoktató szülőtől való leválás tapasztalatai:
A gyermek kapcsolatteremtése az óvodapedagógusokkal, dajkákkal:
A gyermek kapcsolatteremtése társaival:
Érzelmi életének jellemzői a beszoktatás idején:
Hogyan viszonyul az új szokások megtanulásához?
Tapasztalat, egyéb észrevétel:

A CSALÁDLÁTOGATÁS TAPASZTALATAI	**GYE/2.**
A gyermek neve:	
A családlátogatás időpontja:	
A családlátogatáson részt vevő óvodapedagógusok:	
A családlátogatáskor a lakásban tartózkodó személyek:	
A család lakáskörülményei:	
A gyermek szobájának körülményei:	
A gyermek játékainak fajtái:	
A gyermek feladatai a családban:	
Családi hagyományok (szabadidő eltöltése)	
Jutalmazási szokások:	
Büntetési szokások:	
Egyéb észrevételek:	

FEJLESZTÉSI TERV **GYE/5.**

A gyermek neve:

Korcsoport	**A fejleszteni kívánt terület** (A Diagnosztika fő fejezetei)	**A fejlesztés tartalma** (A Diagnosztika fő fejezeteinek alpontjai)	**A fejlesztés módszere, eszköze**	**A fejlesztés eredményessége**
.....	....	....	....	
.....	....	....	....	....
.....	....	....	....	....
.....	....	....	....	....
.....	....	....	....	....
.....	....	....	....	....

A SZÜLŐI RÉSZVÉTEL DOKUMENTÁLÁSA **GYE/8.**

A gyermek neve:

Korcsoport	Dátum	A törvényben megfogalmazott[1] kölcsönös feladataink értelmében nyilatkozom, hogy gyermekem fejlődéséről részletes tájékoztatást kaptam. Megismerhettem fejlettségi jellemzőit, a fejlesztési feladatokat, és azok eredményeit.	Megjegyzés	A szülő aláírása	A pedagógus aláírása

[1] **A közoktatásról szóló, többször módosított 1993. évi LXXIX. tv. 14. § (1) szerint a szülő joga különösen, hogy:**

b) gyermeke fejlődéséről, magaviseletéről, rendszeres és érdemi tájékoztatást, neveléséhez tanácsokat, segítséget kapjon.

A szülő kötelessége különösen, hogy

c) figyelemmel kísérje gyermeke fejlődését, gondoskodjék arról, hogy gyermeke teljesítse kötelességeit, és megadjon ehhez minden tőle elvárható segítséget,

d) rendszeres kapcsolatot tartson a gyermekével foglalkozó pedagógusokkal, és részükre a szükséges tájékoztatást megadja.

A gyermekek fejlődésének nyomon követésének dokumentálása az OviKréta felületen történik.

3.sz. melléklet

Az óvoda programjához szükséges helyiségek, eszközök felszerelések:

ÓVODA

I. HELYISÉGEK

Eszközök, felszerelések	***Mennyiségi mutató***	***Megjegyzés***
csoportszoba	*gyermekcsoportonként 1*	
Tornaszoba	*óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1*	*fogyatékos gyermekeket nevelő óvodában minden esetben helyben kell kialakítani*
logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba	*óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1*	*fogyatékos gyermeket nevelő óvodában*
játszóudvar	*óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1*	*közterületen, iskolában is kialakítható, ha biztosítható a kizárólagos használat az óvoda részére*
gyermeköltöző	*gyermekcsoportonként 1*	*másik gyermekcsoporttal közösen is kialakítható, ha a helyiség alapterülete, illetve a gyermekek száma azt lehetővé teszi*
gyermekmosdó, WC	*gyermekcsoportonként 1*	*másik gyermekcsoporttal közösen is kialakítható, ha a helyiség alapterülete, illetve a gyermekek száma azt lehetővé teszi*
Kiszolgálóhelyiségek		
felnőttöltöző	*épületenként 1*	*a három és ennél kevesebb gyermekcsoporttal alapított óvodában a felnőttek munkavégzésére szolgáló más helyiséggel közösen is kialakítható*
elkülönítő szoba	*óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1*	

II. HELYISÉGEK BÚTORZATA ÉS EGYÉB BERENDEZÉSI TÁRGYAI

Eszközök, felszerelések	*Mennyiségi mutató*	*Megjegyzés*
1. Csoportszoba		
óvodai fektető	*gyermeklétszám szerint 1*	*mozgássérült esetén kemény ágybetétek, decubitus matrac egyéni szükséglet szerint; látás- és középsúlyos értelmi fogyatékos esetén védőszegély (rács)*
gyermekszék	*gyermeklétszám szerint 1*	*mozgássérült, látás- és középsúlyos értelmi fogyatékos esetén állítható magasságú, lábtartóval és ülőkével*
gyermekasztal	*gyermeklétszám figyelembevételével*	*mozgássérült, látás- és középsúlyos értelmi fogyatékos esetén állítható magasságú, dönthető lapú, peremes, egyszemélyes óvodaasztalok*
fényvédő függöny	*ablakonként, az ablak lefedésére alkalmas méretben*	
szőnyeg	*gyermekcsoportonként, a padló egyötödének lefedésére alkalmas méretben*	
játéktartó szekrény vagy polc	*csoportszobánként 2, fogyatékos gyermek esetén további 1*	
fektetőtároló	*valamennyi gyermekágy tárolásához szükséges mennyiség*	
élősarok állvány	*gyermekcsoportonként 1*	
hőmérő	*gyermekcsoportonként 1*	
óvodapedagógusi asztal	*gyermekcsoportonként 1*	
felnőttszék	*gyermekcsoportonként 2*	
eszköz-előkészítő asztal	*gyermekcsoportonként 1*	
textiltároló szekrény	*gyermekcsoportonként 1*	*ha elhelyezésére a csoportszobán kívül nincs más lehetőség*
edény- és evőeszköz-tároló szekrény	*gyermekcsoportonként 1*	
szeméttartó	*gyermekcsoportonként 1*	

2. Tornaszoba		
tornapad	*2*	
tornaszőnyeg	*1*	
bordásfal	*2*	
óvodai többfunkciós mászó készlet	*1*	
egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések	*három gyermek egyidejű foglalkoztatásához*	*ha az óvoda fogyatékos gyermeket nevel; a nevelési programban foglaltak szerint*
3. Logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba		
a fogyatékosság típusának megfelelő, a tanulási képességet fejlesztő eszközökkel		*nevelési programban foglaltak szerint*
Tükör	*1*	
Asztal	*1*	
Szék	*2*	*egy gyermek, egy felnőtt*
szőnyeg	*1*	
4. Játszóudvar		
kerti asztal	*gyermekcsoportonként 1*	
kerti pad	*gyermekcsoportonként 2*	
babaház	*gyermekcsoportonként 1*	
udvari homokozó	*gyermekcsoportonként 1*	
takaróháló	*homokozónként 1*	*a homokozó használaton kívüli lefedéséhez*

III. TISZTÁLKODÁSI ÉS EGYÉB FELSZERELÉSEK

Eszközök, felszerelések	*Mennyiségi mutató*	*Megjegyzés*
egyéni tisztálkodószerek	*felnőtt és gyermeklétszám szerint 1*	*fésű, fogkefe, fogmosópohár*
tisztálkodó felszerelések	*mosdókagylónként 1*	*ruhakefe, körömkefe, szappantartó*
fésűtartó	*csoportonként 1*	
törülköző	*felnőtt és gyermeklétszám szerint 3-3*	

abrosz	*asztalonként 3*	
takaró	*gyermeklétszám szerint 1*	
ágyneműhuzat, lepedő	*gyermeklétszám szerint 3-3*	

IV. A FELNŐTTEK MUNKAVÉGZÉSÉHEZ SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK

Eszközök, felszerelések	***Mennyiségi mutató***	***Megjegyzés***
szennyesruha-tároló	*óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1*	
mosott ruha-tároló	*óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1*	
mosógép	*óvodánként (székhelyen és telephelyen)1*	*ha a mosás helyben történik*
centrifuga	*óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1*	*ha a mosás helyben történik*
vasaló	*épületenként 1*	
vasalóállvány	*épületenként 1*	
szárítóállvány	*épületenként 1*	
takarítóeszközök	*épületenként 1*	
kerti munkaeszközök, szerszámok	*óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1-1*	*ásó, kapa, gereblye, kerti locsolókanna*
hűtőgép	*épületenként 1, amennyiben helyben főznek 2*	
porszívó	*épületenként 1*	

V. A NEVELŐMUNKÁT SEGÍTŐ JÁTÉKOK ÉS EGYÉB ESZKÖZÖK

Eszközök, felszerelések	***Mennyiségi mutató***	***Megjegyzés***
1. Játékok, játékeszközök (mennyiség eszközfajtánként)		
különféle játékformák (mozgásos játékok, szerepjátékok, építő-konstruáló játékok, szabályjátékok, dramatizálás és bábozás, barkácsolás) eszközei	*gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben*	*csoportszobai és udvari eszközök külön-külön*

mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök	*gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével*	*csoportszobai és udvari eszközök külön-külön*
ének, zene, énekes játékok eszközei	*gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével*	*az óvoda nevelési programja szerint*
az anyanyelv fejlesztésének, a kommunikációs képességek fejlesztésének eszközei	*gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben*	*az óvoda nevelési programja szerint; képeskönyvekből, képes mesekönyvekből gyermekcsoportonként legalább 15 féle 3-3 példányban*
értelmi képességeket (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitást fejlesztő anyagok, eszközök	*gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben*	*az óvoda nevelési programja szerint*
ábrázoló tevékenységet fejlesztő (rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, kézimunka) anyagok, eszközök	*gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével*	*az óvoda nevelési programja szerint*
a természeti- emberi-tárgyi környezet megismerését elősegítő eszközök, anyagok	*gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével*	*az óvoda nevelési programja szerint*
munka jellegű tevékenységek eszközei	*gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben*	*az óvoda nevelési programja szerint*
2. A nevelőmunkát segítő egyéb eszközök		
video (lejátszó)	*óvodánként 1*	
televízió	*óvodánként 1*	
magnetofon	*három csoportonként 1*	
diavetítő	*épületenként 1*	
vetítővászon	*épületenként 1*	
hangszer (pedagógusoknak)	*óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1*	*az óvoda nevelési programja szerint*

hangszer (gyermekeknek)	*gyermekcsoportonként, a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben*	*az óvoda nevelési programja szerint*
egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések	*gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben*	*fogyatékos gyermeket nevelő óvodában; a nevelési programban foglaltak szerint*

VI. FOGYATÉKOS GYERMEKEK NEVELÉSÉNEK TOVÁBBI SPECIÁLIS ESZKÖZEI

Eszközök, felszerelések	***Mennyiségi mutató***	***Megjegyzés***
1. Beszédfogyatékosok		
tükör 120x180 cm	*csoportonként 1*	
logopédiai alapkészlet	*csoportonként 1*	

VII. EGÉSZSÉG- ÉS MUNKAVÉDELMI ESZKÖZÖK

Eszközök, felszerelések	***Mennyiségi mutató***	***Megjegyzés***
ételminta-vétel (üvegtartály) készlet	*óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1*	*amennyiben étel kiosztása folyik*
mentőláda	*óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1*	*a közegészségügyi előírások szerint*
gyógyszerszekrény (zárható)	*óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1*	*a közegészségügyi előírások szerint*
munkaruha	*a Munka Törvénykönyve, valamint a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1993. évi XXXIII. törvény és végrehajtási rendeletei alapján, az óvodai kollektív szerződés szerint*	
védőruha	*a munkavédelemről szóló 1993. évi CXIII. törvény és végrehajtási rendeletei alapján, az óvodai munkavédelmi szabályzat szerint*	
tűzoltó készülék	*az érvényes tűzvédelmi szabályok szerint*	

4.sz. melléklet

„Eszterlánc” – néptánc és népi játékok tehetségműhely

AZ ESZTERLÁNC NÉPTÁNC, NÉPI JÁTÉKOK TEHETSÉGGONDOZÓ MŰHELY ÉVES TERVE

Dátum	A feldolgozás témája	A feldolgozás anyaga	Képességfejlesztés	Módszerek	Eszközök	
	Ismerkedés, bemutatkozás	Foglalkozás bemutatása Foglalkozás célja Gyermekek tudásának feltárása	Értelmi, akarati, szociális Értelmi képesség Motoros képesség Emlékezet: audi és vizuális Verbális képesség	Beszélgetés, bemutatás gyakorlás, ellenőrzés értékelés	Magnó, CD virágok	
	Ismerkedés a színek/ színkártyák jelentésével	Ismerkedés a színekkel Játékos feladatok a színekkel Kiszámoló tanulása	Értelmi, akarati, szociális Értelmi képesség Motoros képesség Emlékezet: audi és vizuális Verbális képesség	Beszélgetés, bemutatás gyakorlás, ellenőrzés értékelés	Magnó, CD virágok színes kártyák	
	Ősz **Őszi mondóka** **Őszi gyümölcsök** **Őszi játék**	Bemelegítő tánc Mondóka ritmusának tapsolása Színek gyakorlása Lipem, lopom… Értékelés, dicséret	Értelmi, akarati, szociális Értelmi képesség Motoros képesség Emlékezet: audi és vizuális Verbális képesség	Beszélgetés, bemutatás gyakorlás, ellenőrzés értékelés	Magnó, CD virágok színes kártyák kalap	
	Ősz **Mondóka ritmizálása**	Bemelegítő tánc Általános ismeretek Mondóka ismétlése Ugróiskola tanítása Játék	Értelmi, akarati, szociális Értelmi képesség Motoros képesség Emlékezet: audi és vizuális Verbális képesség	Beszélgetés, bemutatás gyakorlás, ellenőrzés értékelés	Magnó, CD színes kártyák kalap Ragasztó/ ugróiskola	
	Ősz **Kör alakítása**	Bemelegítő tánc Általános ismeretek Mondóka ritmizálása Ugróiskola Színes játékok, Kör alakítása Lépések gyakorlása térben Játék	Értelmi, akarati, szociális Értelmi képesség Motoros képesség Emlékezet: audi és vizuális Verbális képesség	Beszélgetés, bemutatás gyakorlás, ellenőrzés értékelés	Magnó, Cd Színes kártyák gumi- köralakításhoz	

	Ősz **Márton-nap**	Bemelegítő tánc Beszélgetés a Márton-napról Új mondóka Színek gyakorlása D.játék: Hatan vannak… Játék	Értelmi, akarati, szociális Értelmi képesség Motoros képesség Emlékezet: audi és vizuális Verbális képesség	Beszélgetés, bemutatás gyakorlás, ellenőrzés értékelés	Magnó, CD színes kártyák	

A MŰHELY ÉVES TERVE

Dátum	A feldolgozás témája	A feldolgozás anyaga	Képességfejlesztés	Módszerek	Eszközök	
	Ősz **November** **Őszi levelek**	Bemelegítés ,Új mondóka Tapsos ritmusgyakorlatok Játékok az ősz levelekkel Pályaépítés a levelekből Játék :Mély kútba Levezetőj: vonatos	Értelmi, akarati, szociális Értelmi képesség Motoros képesség Emlékezet: audi és vizuális Verbális képesség	Beszélgetés, bemutatás gyakorlás, ellenőrzés értékelés	Magnó, CD színes kártyák- lépés tanító levelek	
	Ritmus katicák	Bemelegítő tánc Zöld: mozgás térben sárga/köralakítás ismerkedés a katicákkal saját név letapsolása kék tulipán gyak levezető játék	Értelmi, akarati, szociális Értelmi képesség Motoros képesség Emlékezet: audi és vizuális Verbális képesség	Beszélgetés, bemutatás gyakorlás, ellenőrzés értékelés	Magnó, CD színes kártyák levelek katicás kártya	
	Két soros pálya építése tulipánokból	Bemelegítő tánc Mondókák ism,ritmizálása Új játék:Kék selyem kendő Két soros pálya építése Játék: eszköz adogatós	Értelmi, akarati, szociális Értelmi képesség Motoros képesség Emlékezet: audi és vizuális Verbális képesség	Beszélgetés, bemutatás gyakorlás, ellenőrzés értékelés	Magnó, CD színes kártyák/levelek bot	
	Tulipánok véletlenszerű elhelyezése térben, lépések gyakorlása	Bemelegítő tánc Mondókák ism.ritmizálása Új mondóka: Varjú károg Tulipánok elhelyezése térben, lépések gyak.	Értelmi, akarati, szociális Értelmi képesség Motoros képesség Emlékezet: audi és vizuális Verbális képesség	Beszélgetés, bemutatás gyakorlás, ellenőrzés értékelés	Magnó, CD színes kártyák/levelek, pocsolya ragasztó	

		Ugróiskola, Boglya tetején Seprűs játék				
	Táncos mozgás: Mezőföldi ugrós	Bemelegítő tánc, ismeretek felel. a hónapokról, újévi hagyományok,mondóka: Az új esztendőbe Ugróiskola, Tánncos mozgás:Mezőföldi ugrós Játék	Értelmi, akarati, szociális Értelmi képesség Motoros képesség Emlékezet: audi és vizuális Verbális képesség	Beszélgetés, bemutatás gyakorlás, ellenőrzés értékelés	Magnó, CD színes kártyák /tulipánok pocsolya ragasztó	
	Ritmusos játék	Bemelegítő tánc, mondókák ism, ritmizálása, nevek ritmiz. Ritmus katicák Ritmus gy.lábbal/dobbal Zöld tuli:Ti-ti-tá,játékok	Értelmi, akarati, szociális Értelmi képesség Motoros képesség Emlékezet: audi és vizuális Verbális képesség	Beszélgetés, bemutatás gyakorlás, ellenőrzés értékelés	Magnó, CD színes kártyák/tulipánok, katicás kártya	

A MŰHELY.ÉVES TERVE

Dátum	A feldolgozás témája	A feldolgozás anyaga	Képességfejlesztés	Módszerek	Eszközök	
	Ritmus katicák	Bemelegítő tánc Zöld: mozgás térben sárga/köralakítás ismerkedés a katicákkal saját név letapsolása kék tulipán gyak levezető játék	Értelmi, akarati, szociális Értelmi képesség Motoros képesség Emlékezet: audi és vizuális Verbális képesség	Beszélgetés, bemutatás gyakorlás, ellenőrzés értékelés	Magnó, CD színes kártyák levelek katicás kártya	
	Kétsoros pálya építése	Bemelegítő tánc Mondókák ism,ritmizálása Új játék:Kék selyem kendő Két soros pálya építése Játék: eszköz adogatós	Értelmi, akarati, szociális Értelmi képesség Motoros képesség Emlékezet: audi és vizuális Verbális képesség	Beszélgetés, bemutatás gyakorlás, ellenőrzés értékelés	Magnó, CD színes kártyák/levelek bot	

	Mozdulat tanítás dióval	Bemelegítő tánc Új mondóka: Februárban jő a farsang ,Ritmusérzék fejl. Játékos mozdulattanítás dióval dinamikus érintés dobbantós játék	Értelmi, akarati, szociális Értelmi képesség Motoros képesség Emlékezet: audi és vizuális Verbális képesség	Beszélgetés, bemutatás gyakorlás, ellenőrzés értékelés	Magnó, CD színes kártyák tulipánok dió	
	Új eszköz: korong	Bemelegítő tánc Mondóka ism., ritmus é.f Új eszköz: korong, ugrások elsajátaítása, játékos feladatok korongga lDalosj: Erzsébet asszony	Értelmi, akarati, szociális Értelmi képesség Motoros képesség Emlékezet: audi és vizuális Verbális képesség	Beszélgetés, bemutatás gyakorlás, ellenőrzés értékelés	Magnó, CD színes kártyák tulipánok korongok	
	Játékos feladatok koronggal	Bemelegítő tánc Ritmus érzék fejlesztés Játékos feladatok koronggal Játék: Virágra ugráló	Értelmi, akarati, szociális Értelmi képesség Motoros képesség Emlékezet: audi és vizuális Verbális képesség	Beszélgetés, bemutatás gyakorlás, ellenőrzés értékelés	Magnó, CD színes kártyák tulipánok korongok	
	Új eszköz: gumi játékos feladatok gumival	Bemelegítő tánc Ritmus é.f, ritmusérzékeltetés tapssal Ismerkedés a gumival Új dalosj:Hej szélesnek Játék	Értelmi, akarati, szociális Értelmi képesség Motoros képesség Emlékezet: audi és vizuális Verbális képesség	Beszélgetés, bemutatás gyakorlás, ellenőrzés értékelés	Magnó, CD színes kártyák gumi	

A MŰHELY ÉVES TERVE

Dátum	A feldolgozás témája	A feldolgozás anyaga	Képességfejlesztés	Módszerek	Eszközök	
	Dalosjátékok ismétlése Új mondóka Március 15-ére	Bemelegítő tánc Ritmusérzék f.egyenletes lüktetés és ritmusérzék f tapssal,játékos mozdulatokkal, Új mondóka: Katona bácsi	Értelmi, akarati, szociális Értelmi képesség Motoros képesség Emlékezet: audi és vizuális Verbális képesség	Beszélgetés, bemutatás gyakorlás, ellenőrzés értékelés	Magnó, CD színes kártyák	

	Dalosjátékok ismétlése Új dalosjáték: Várba harangoznak	Bemelegítő tánc Játékos feladatvégzés az általam készített akadálypályán, Dalosjáték ismétlése Új játék: Várba.. Fogócska	Értelmi, akarati, szociális Értelmi képesség Motoros képesség Emlékezet: audi és vizuális Verbális képesség	Beszélgetés, bemutatás gyakorlás, ellenőrzés értékelés	Magnó, CD színes kártyák	
	Játékos mozdulat tanítás: ugrásgyakorlat bottal	Bemelegítő tánc Általános ismeretek felidézése Hallásfejlesztés:Halk-hangos, magas-mély Játékos mozdulat tan.Ugrás bottal, Március 15 –ei műsor gyakorlása	Értelmi, akarati, szociális Értelmi képesség Motoros képesség Emlékezet: audi és vizuális Verbális képesség	Beszélgetés, bemutatás gyakorlás, ellenőrzés értékelés	Magnó, CD színes kártyák	
	Tavasz Játékos mozdulat gyakorlás / ugrás bottal	Bemelegítő tánc Általános ismeretek felel. Évszak mondóka: Márciusban olvad a hó Süss fel Nap, fényes Nap Játékok	Értelmi, akarati, szociális Értelmi képesség Motoros képesség Emlékezet: audi és vizuális Verbális képesség	Beszélgetés, bemutatás gyakorlás, ellenőrzés értékelés	Magnó, CD színes kártyák	
	Új dalos játék: Kecske ment a kiskertbe	Bemelegítő tánc Évszak mondóka ismétlése Ritmusérzék fejl, ritmusvisszhang,r.motívum Új dalosj: Kecske ment.. Levezető játék:vonatos	Értelmi, akarati, szociális Értelmi képesség Motoros képesség Emlékezet: audi és vizuális Verbális képesség	Beszélgetés, bemutatás gyakorlás, ellenőrzés értékelés	Magnó, CD színes kártyák	
	Névcsúfolók	Bemelegítő tánc Névcsúfolók tanítása Sándor,Gergő,Zsuzsika,Juli Ritmusérzék fejl. Játékos mozdulatok Dalosj-ok ismétlése	Értelmi, akarati, szociális Értelmi képesség Motoros képesség Emlékezet: audi és vizuális Verbális képesség	Beszélgetés, bemutatás gyakorlás, ellenőrzés értékelés	Magnó, CD színes kártyák	

A MŰHELY ÉVES TERVE

Dátum	A feldolgozás témája	A feldolgozás anyaga	Képességfejlesztés	Módszerek	Eszközök	
	Játékos mozdulat tanítás babzsákkal	Bemelegítő tánc Névcsúfolók ismétlése Ritmusérzék f. Játékos m. t babzsákkal Dalosjátékok ismétlése Levezető játék	Értelmi, akarati, szociális Értelmi képesség Motoros képesség Emlékezet: audi és vizuális Verbális képesség	Beszélgetés, bemutatás gyakorlás, ellenőrzés értékelés	Magnó, CD színes kártyák	
	Játékos mozdulat gyakorlása babzsákkal Új mondóka: Süss fel Nap, Szent György Nap	Bemelegítő tánc Új mondóka: Süss fel Nap Dalosjátékok ismétlése Játék: Szoborfogó	Értelmi, akarati, szociális Értelmi képesség Motoros képesség Emlékezet: audi és vizuális Verbális képesség	Beszélgetés, bemutatás gyakorlás, ellenőrzés értékelés	Magnó, CD színes kártyák	
	Új dalosjáték: Elvesztettem zsebkendőmet	Bemelegítő tánc Mondókák ismétlése Dalosjátékok ismétlése Új dalosjáték:Elvesztettem Játék a színekkel Levezető játék	Értelmi, akarati, szociális Értelmi képesség Motoros képesség Emlékezet: audi és vizuális Verbális képesség	Beszélgetés, bemutatás gyakorlás, ellenőrzés értékelés	Magnó, CD színes kártyák	
	Tánc világnapja nyílt nap a szülőknek	Játékos feladatok végzése a szülőkkel. Bemutató foglalkozás a szülők számára	Értelmi, akarati, szociális Értelmi képesség Motoros képesség Emlékezet: audi és vizuális Verbális képesség	Beszélgetés, bemutatás gyakorlás, ellenőrzés értékelés	Magnó, CD színes kártyák	
	Új mondóka: Túró rekenyő Játékos feladatok babzsákkal	Bemelegítő tánc Mondókák ism,ritmizálása Új mondóka:Túró rekenyő Feladatok babzsákkal Játék:Tüzet viszek	Értelmi, akarati, szociális Értelmi képesség Motoros képesség Emlékezet: audi és vizuális Verbális képesség	Beszélgetés, bemutatás gyakorlás, ellenőrzés értékelés	Magnó, CD színes kártyák	

	Új eszköz: ugrálókötél **Új játék: Bújj, bújj zöldág** **kaputartó játék**	Bemelegítő tánc Mondóka ism, ritmizálása Rizmusfejlesztés Új játék: Bújj, bújj zöldág Ismerkedés a kötéllel Játék: Fogócska	Értelmi, akarati, szociális Értelmi képesség Motoros képesség Emlékezet: audi és vizuális Verbális képesség	Beszélgetés, bemutatás gyakorlás, ellenőrzés értékelés	Magnó, CD színes kártyák	

A MŰHELY ÉVES TERVE

Dátum	A feldolgozás témája	A feldolgozás anyaga	Képességfejlesztés	Módszerek	Eszközök	
	Pünkösd	Bemelegítő tánc Pünkösdi műsor gyakorlása, beszélgetés a hagyományokról Dalos játékok: Kör,kör.. Én kis kertet; Széles a Duna; Pünkösdi királyné választás; Pünkösdi Király választás; Kis kece; Két szál pünkösdrózsa	Értelmi, akarati, szociális Értelmi képesség Motoros képesség Emlékezet: audi és vizuális Verbális képesség	Beszélgetés, bemutatás gyakorlás, ellenőrzés értékelés	Magnó, CD színes kártyák	
	Évzáró	Bemelegítő tánc Az év folyamán tanult legkedvesebb mozdulatok, dalosjátékok, játékok ismétlése	Értelmi, akarati, szociális Értelmi képesség Motoros képesség Emlékezet: audi és vizuális Verbális képesség	Beszélgetés, bemutatás gyakorlás, ellenőrzés értékelés	Magnó, CD színes kártyák	

5.sz. melléklet

FABRIKA TEHETSÉGGONDOZÓ MŰHELY ÉVES TERVE

Dátum	A feldolgozás témája	A feldolgozás anyaga	Képességfejlesztés	Módszerek	Eszközök	Megvalósult
	Képalakítás levelekkel. Több alakos kompozíció létrehozása	Plasztika, sík kép alkotás.	Fantáziafejlesztés, olló használatának gyakorlása. Térlátás fejlesztése	beszélgetés, magyarázat, bemutatás, szemléltetés, értékelés, dicséret	levelek, rajzlap, ragasztó	
	Formaképzés, „gyümölcs kosárka”.	Plasztikai technikával való ismerkedés	Gömbölyítés, mélyítés, nyújtás technikájának fejlesztése.	beszélgetés, magyarázat, bemutatás, szemléltetés, értékelés, dicséret	főzős gyurma, gyurmatábla, magvak	
	„Tök jó lámpás”	Faragás, vágás. Több alakos kompozíció termésekből.	Bábkészítés munkafolyamatával ismerkedés, fantázia, színek ismeretének fejlesztése, olló.	beszélgetés, magyarázat, bemutatás, szemléltetés, értékelés, dicséret	tök, kés, kanál, fapálcika	
	„Az én nyakláncom”	Kézimunka, fűzés technika.	Sorminta kialakításának fejlesztése. Olló, tű használatának gyakorlása.	beszélgetés, magyarázat, bemutatás, szemléltetés, értékelés, dicséret	tű, cérna, gyöngy	

	„Márton napi libák	Kézimunka, barkácsolás.	Varrás technikájának megtanulása. Biztonságos tűhasználat gyakorlása. Forma.	beszélgetés, magyarázat, bemutatás, szemléltetés, értékelés, dicséret	zokni, újságpapír, vatta, gomb, szalag, tű, cérna	
	Textilkép készítés	kézimunka, képalakítás	montázs technikájának gyakorlása. Kompozíciós készség, kreativitás, fantázia fejlesztése	szemléltetés, bemutatás, megfigyelés, beszélgetés, értékelés	textildarabok, ragasztó, karton, spatula, spárga, olló, gyöngyök, gombok	

A MŰHELY ÉVES TERVE

Dátum	A feldolgozás témája	A feldolgozás anyaga	Képességfejlesztés	Módszerek	Eszközök	Megvalósult
	„Adventi gyertyák”	kézimunka, barkácsolás, gyertyák készítése gurigákból, viaszcsorgatással díszítés	figyelem, önfegyelem, esztétikai érzék, kreativitás fejlesztése	szemléltetés, bemutatás, megfigyelés, beszélgetés, értékelés	színes papír, guriga, ragasztó, olló, viasz	
	Kerámiagyurmából díszek készítése	nyújtás, lapítás, kiszúrás, díszítés technikájának gyakorlása, díszítés	finommotoros készségek fejlesztése, díszítőérzék fejlesztése, figyelem fejlesztése	szemléltetés, bemutatás, megfigyelés, beszélgetés, értékelés	kerámia-gyurma, kiszúró formák, csipkék, fonal, csillámpor, ragasztó	
	Színek, Mikulás készítése vágással, ragasztással, Karácsonyfa rajzolás, díszítés, családi kép rajzolása	Mikulás kivágása, ragasztó megfelelő használata, Kép megrajzolása, színek	vizuális memória fejl, kreativitás, képzelet, önkifejezési készség, síkban való térérzékelés fejlesztése	szemléltetés, bemutatás, megfigyelés, beszélgetés, értékelés	színes papír, olló, ragasztó, filctoll, színes ceruza, staniol papír, kiszúrók. papír	

		ismétlése, család megrajzolása				
	Zoknimanók	barkácsolás, újrahasznosítás	A gyermekek megismerik a textilek tulajdonságait, a varrás alapjait, fejlődik a kreativitásuk és az egymáshoz való alkalmazkodás.	beszélgetés, magyarázat, bemutatás, szemléltetés, értékelés, dicséret	zokni, fonal, fríz, vatta, tű, cérna	
	Öltözködés, ruhadarabok, fiú-lány bábu készítése, ruhadarabok készítése	bábuk és a ruhadarabok elkészítése vágással, színezéssel,	kreativitás, alkotókészség, fantázia fejlesztése, testséma fejlesztése, arányérzék fejlesztése	szemléltetés, bemutatás, megfigyelés, beszélgetés, értékelés	színes papír, spatula, fakanál, ragasztó, fonal, gombok, gyöngyök,olló	
	Madáretető készítése	újrahasznosítás tejesdobozból, pet palackból	erkölcsi érzelmek fejlesztése, figyelem fejl., szem-kéz koordináció fejl.	beszélgetés, magyarázat, bemutatás, szemléltetés, értékelés, dicséret		

A MŰHELY ÉVES TERVE

Dátum	A feldolgozás témája	A feldolgozás anyaga	Képességfejlesztés	Módszerek	Eszközök	Megvalósult
	Ritmushangszerek	újrahasznosítás, barkácsolás, díszítés	kreativitás, alkotókészség, fantázia fejl. Zenei hallás és a magyarságtudat fejlődése.	beszélgetés, magyarázat, bemutatás, szemléltetés, értékelés, dicséret	dobozkák, műanyag adagoló kanalak, sajtos dobozok, kupakok, fonal, rizs, kukorica, gyöngyök, spárga, olló, ragasztó	

	„Állatok farsangja”	állatos álarcok készítése, díszítés	Finommotorika, szem-kéz koordináció fejlesztése. Arányok felismerésének fejlesztése, jellemző jegyek.	szemléltetés, bemutatás, megfigyelés, beszélgetés, értékelés	kartonok, tojástartók, ragasztó, festék, színespapír, olló	
	Virágba borult világ	Tavaszi virágok megfigyelése alapján saját tavaszi virágoskert megalkotása-rajzolás zsírkrétával, majd kék festékkel a lapfelület festése	ismerkedés az új technikával, alkotókedv fejlesztése, megfigyelőkészség fejlesztése	szemléltetés, bemutatás, megfigyelés, beszélgetés, értékelés	zsírkréta, festék, papír	
	Óvodánk és környéke	Térbeli épités (dobozokból épités, házak kialakítása)	Forma gazdagítás, vágás, ragasztás technikájának fejlesztése. Fantázia fejlesztése.	beszélgetés, magyarázat, bemutatás, szemléltetés, értékelés, dicséret	dobozok, ragasztó, festék, színes papír, olló	
	Csákó, párta készítése.	Kézimunka, varrás technikája.	Sorminta kialakításának, képzelet, megfigyelés fejlesztése.	beszélgetés, magyarázat, bemutatás, szemléltetés, értékelés, dicséret	filc anyag, tű, fonal, olló	
	Kirándulással ,sétával kapcsolatos élmények alapján élményrajz, montázs	Filctollal rajzolás, majd vágás, ragasztás Montázs képalkotás.	Színek, formák változatos, kreatív használata fantázia, memória, kreativitás fejl.	beszélgetés, magyarázat, értékelés, dicséret	filctoll, papír, ragasztó, olló	

A MŰHELY ÉVES TERVE

Dátum	A feldolgozás témája	A feldolgozás anyaga	Képességfejlesztés	Módszerek	Eszközök	Megvalósult
	Gyümölcsös kert	Gyümölcsök, krumpli-nyomdázás, festés szivaccsal, gyümölcsös kert rajzolása	nyomdázás technikájának gyakorlása, újtechnika elsajátítása, képalkotás	szemléltetés, bemutatás, megfigyelés, beszélgetés, értékelés	krumpli, festék, kés, szivacs, papír	
	Vendégségbe megyünk.	Plasztikai munka – gipszöntéssel, díszítéssel	Forma felismerés, finommotorikus képzelet, fantázia, szépérzék	szemléltetés, bemutatás, megfigyelés, beszélgetés, értékelés	gipsz, kiöntő forma, festék, ecset	
	kosárka készítés hajtogatással, fűzéssel díszítés	hajtogatás, fűzés technikájának megfigyelése, elsajátítása	fűzés, hajtogatás technikájának fejlesztése, finommotorikus képesség fejlesztése	beszélgetés, magyarázat, bemutatás, szemléltetés, értékelés, dicséret	színes papír, fonal, tű, ragasztó, olló	
	„Nyuszi ül a fűben”. Húsvéttal kapcsolatos kép készítése, tojásfestés.	Kézimunka, barkácsolás. Íróka technikával való ismerkedés.	Új technikával való ismerkedés, szem – kéz koordináció fejlesztése, vágás technikájának gyakorlása.	beszélgetés, magyarázat, bemutatás, szemléltetés, értékelés, dicséret	tojás, viasz, íróka, természetes növényi festék	
	Milyen színes a világ!	Zsírkréta, tempera festék használatával	Emberi forma kialakításának fejlesztése. Mozgás megjelenítésének gyakorlása	beszélgetés, magyarázat, bemutatás, szemléltetés, értékelés, dicséret	zsírkréta, festék, ecset,papír	

	könyvjelző készítése	Kézimunka, barkácsolás, varrás. Vágás, ragasztás technikája.	Szókincsbővítés, színek – formák felismerése, rögzítése, szem – kéz koordináció, kis – nagy mozgás fejlesztése.	beszélgetés, magyarázat, bemutatás, szemléltetés, értékelés, dicséret	filc anyag, karton, olló, tű, fonal, ragasztó,papír	

A MŰHELY ÉVES TERVE

Dátum	A feldolgozás témája	A feldolgozás anyaga	Képességfejlesztés	Módszerek	Eszközök	Megvalósult
	„Madarak és fák„ közös munka	fák, madarak készítése gurigákból, összeillesztés ragasztással, festés, díszítés, elhelyezés	együttműködési készség fejlesztése, alkotókedv, kreativitás, szépérzék fejlesztése, erkölcsi érzelmek fejlesztése	beszélgetés, magyarázat, bemutatás, szemléltetés, értékelés, dicséret, segítségnyújtás	papírgurigák, ragasztó, ragasztópisztoly, festék, fonal, színes papír, olló	
	Az én ceruzatartóm	újrahasznosítás tápszeres dobozból. Festés szalvétatechnikával díszítés	díszítőérzék fejlesztése, új technika alkalmazása során figyelem, finommotoros készségek fejlesztése	beszélgetés, magyarázat, bemutatás, szemléltetés, értékelés, dicséret, segítségnyújtás	tápszeres dobozok, szalvéta, decoupage ragasztó, olló ecset, festék,	
	Az én koszorúm	koszorúfonás virágból	új technika alkalmazása során a figyelem, utánzási készség, finommotoros készség fejlesztése	beszélgetés, magyarázat, bemutatás, szemléltetés, értékelés, dicséret, segítségnyújtás	virágok, fonal	
	Az én karkötőm	Karkötő készítés hármasfonással, makramé fonással gyöngydíszítéssel	új technika elsajátítása során figyelem, ritmustartási készség fejlesztése	beszélgetés, magyarázat, bemutatás, szemléltetés, értékelés, dicséret, segítségnyújtás	fonalak, gyönygyök , olló	

	Virágszőnyegem	fűzés keretre feszített fonalak közé	fűzés technikája során a komponáló készség, fantázia, kreativitás, finommotoros készség fejlesztése	beszélgetés, magyarázat, bemutatás, szemléltetés, értékelés, dicséret, segítségnyújtás	vesszők, gallyak, virágok, levelek, fonalak, olló	
	Valami újat hozunk létre!	Bábok,díszek készítése újrahasznosított tárgyakból	kreativitás, fantázia, kitartás, szépérzék, díszítőérzék fejlesztése	beszélgetés, magyarázat, bemutatás, szemléltetés, értékelés, dicséret, segítségnyújtás	dobozok, gurigák, flakonok, kartonok, fonalak, ragasztó,olló	

A MŰHELY ÉVES TERVE

Dátum	A feldolgozás témája	A feldolgozás anyaga	Képességfejlesztés	Módszerek	Eszközök	Megvalósult
	Fabrika kiállítás	alkotásokból kiállítás megvalósítása	komponáló készség, esztétikai érzék, díszítő érzék, térérzékelés, összetartozás érzésének fejlesztése	beszélgetés, magyarázat, bemutatás, szemléltetés, értékelés, dicséret, segítségnyújtás	elkészült alkotások, drapériák, dobozok, asztalok	
	Textilfestés, nyomdázás, minta alakítása a textilanyagon (terítő, kép, tarisznya)	A díszítés, mintázás textilanyagra	színismeret, színek használata, keverése, esztétikai érzék, arányérzék fejlesztése, ritmusképzés gyakorlása	beszélgetés, magyarázat, bemutatás, szemléltetés, értékelés, dicséret, segítségnyújtás	Textilanyagok, textil festékek, glitter festékek, nyomódúcok krumpliból, dekor gumiból, ecsetek különböző méretben	
	Szövés	A szövés technika megismerése.	megfigyelőkészség, figyelem, türelem, kitartás, szem-kéz koordináció fejlesztése	beszélgetés, magyarázat, bemutatás, szemléltetés,	Vastag, színes gyapjúfonalak, több színben. Egyszerű szövőkeretek, rámák	

				értékelés, dicséret, segítségnyújtás		
	Levegőn száradó gyurmával Sodrás technikájának gyakorlása, hurkaedény készítése	Ismerkedés az anyaggal, eszközökkel, az eszközhasználat biztonságos elsajátítása	finommotoros készségek fejlesztése, díszítőérzék fejlesztése, figyelem fejlesztése	beszélgetés, magyarázat, bemutatás, szemléltetés, értékelés, dicséret, segítségnyújtás	Levegőn száradó gyurma, megmunkáló faeszközök, munkatábla	
	„Agyagozás„ Állatok készítése levegőn száradó gyurmából	Forma-belelátása egy tömbbe, kicsípéssel alakítás	finommotoros készségek fejlesztése, díszítőérzék fejlesztése, figyelem fejlesztése	beszélgetés, magyarázat, bemutatás, szemléltetés, értékelés, dicséret, segítségnyújtás	Levegőn száradó gyurma, magvak, termések	

6.sz. melléklet

Fürkészek környezeti és természetismereti tehetséggondozó műhely

Létszám: 6 fő
Korosztály: 5-6-7 évesek
Időpont: hetente 1 alkalom

A foglalkozások célja:

- A környezettudatos szemlélet, a természet iránti tisztelet és a felelős, környezetkímélő magatartás megalapozása.
- A gyermekek egyéni képességeinek, kreativitásának, önállóságának, valamint társas és együttműködési készségeinek sokoldalú fejlesztése.
- A gyermekek természetes kíváncsiságának, érdeklődésének és motivációjának fenntartása, meglévő ismereteik gazdagítása, új tapasztalatok szerzésének biztosítása.
- A közösségi kapcsolatok erősítése, egymás elfogadásának, az egymásra figyelésnek, az empátiának és a kooperációs készségnek a fejlesztése.
- A környezet szépségeinek és értékeinek felfedezésén keresztül a természethez való pozitív érzelmi viszony kialakítása.

Feladataink:

- A gyermekek életkorának megfelelő módon tudatosítani a környezetünk megóvásának fontosságát, valamint az egyéni felelősség szerepét a környezeti értékek védelmében.
- A közvetlen környezet, az óvoda udvara és a helyi természeti adottságok nyújtotta lehetőségek tudatos felhasználásával tapasztalatszerzés és ismeretbővítés biztosítása.
- A környezeti jelenségek komplex megközelítésének elősegítése, az élő és élettelen környezeti tényezők kapcsolatainak, valamint az egyszerű ok-okozati összefüggéseknek a felfedeztetése.
- A gyermekek érzékenyítése a környezet változásai és problémái iránt, megfigyelések, közvetlen tapasztalatszerzés és egyszerű vizsgálódások segítségével.
- Élményekben gazdag, játékos tevékenységek, közös felfedezések és érzékenyítő játékok szervezése, amelyek aktív részvételre ösztönzik a gyermekeket.
- A természetben fellelhető anyagok és lehetőségek felhasználása gyűjtögetésre, megfigyelésre, tapasztalatszerzésre és kreatív tevékenységekre.
- A népi hagyományok és a természethez kapcsolódó szokások megismertetése, valamint különböző kézműves technikák alkalmazása.
- A környezeti tapasztalatok összekapcsolása a mozgással, az anyanyelvi neveléssel, az ének-zenei, vizuális és matematikai tevékenységekkel, ezáltal biztosítva a komplex, egymásra épülő ismeretszerzést.

- Olyan tevékenységi helyzetek megteremtése, amelyekben a gyermekek saját élményeiken és felfedezéseiken keresztül tapasztalhatják meg a környezet és az ember egymásra gyakorolt hatását.

Feladatok	Felelős	Határidő
1. Gyermekek beválogatása óvónői javaslat alapján, szülők tájékoztatása, a foglalkozások előkészítése	Műhely vezetők	2026. 09.30
2. Az ősz témakör ütemtervének megvalósítása, a foglalkozások lebonyolítása a szabadban, szobában Résztvevő gyermekek elégedettség-vizsgálata		2026.11.30.
3. A tél témakör ütemtervének megvalósítása, a foglalkozások lebonyolítása a szabadban, szobában Résztvevő gyermekek elégedettség-vizsgálata		2027.02.28.
4. A tavasz témakör ütemtervének megvalósítása, a foglalkozások lebonyolítása a szabadban, szobában Résztvevő gyermekek elégedettség-vizsgálata		2027.04.30.
5. év végi konzultáció a gyermekekről, szülők tájékoztatása. A megvalósult ütemterv értékelése. Résztvevő gyermekek elégedettség-vizsgálata		2027.05.31.

A foglalkozások időtartama heti egyszer 45 perc, melyek az alábbi módon épülnek fel:

1. Motiválás, a téma bemutatása
2. A szükséges eszközök és azok használatának megismertetése
3. Balesetvédelmi szabályok megismertetése
4. Téma feldolgozása
5. Tapasztalatok összegzése
6. „Így éreztem magam ma” –elégedettség vizsgálat

Időpont	A foglalkozás témája	A foglalkozás anyaga	Képességfejlesztés	Módszer	Eszköz
Október 1.hét	***Csapatalakítás, ismerkedés*** Kapcsolatteremtő kommunikációs és mozgásos játékok	Ismerkedünk a Fürkésszel Mit jelent fürkészni? Bemeneti mérések elvégzése	kapcsolat-teremtő képesség, kommunikáció, szociabilitás	beszélgetés magyarázat játék	fürkész jelvények ceruza, papír
Október 2. hét	***Nyomozóképességek*** *Állati nyomozó I.* *(Állatok világnapja)*	Nagyítóval apró részletek keresése Állatok felismerése nyomok alapján Állathangok és hangutánzó játékok Ki hagyta itt a nyomot? – következtetési feladatok *Saját nyomozói jel készítése* Gondoltam egy állatra – kérdezz-felelek	megfigyelőképesség, vizuális észlelés és differenciálás, figyelem és koncentráció, emlékezet, következtetési képesség, logikus gondolkodás, problémamegoldó gondolkodás	megfigyelés, felfedeztetés, szemléltetés, tapasztalatszerzés, összehasonlítás, csoportosítás, következtetés, problémamegoldás, kérdezés, beszélgetés	nagyítók, állatnyomokat ábrázoló képek és kártyák, állatokról készült képek, állathang-felvételek, lábnyom-sablonok, homok vagy gyurma a nyomok készítéséhez, papír, karton, ceruza, filctoll, zsírkréta, olló, ragasztó
Október 3. hét	***Nyomozóképességek*** *Az erdő lakói*	Táplálékláncc egyszerű formában Ki hol lakik? *Erdei élőhely megtervezése* Állatok csoportosítása különböző szempontok szerint	figyelem, emlékezet, összehasonlító képesség, csoportosítás és rendszerezés, logikus gondolkodás, ok-okozati gondolkodás	megfigyelés, felfedeztetés, szemléltetés, tapasztalatszerzés, összehasonlítás, csoportosítás, következtetés, problémamegoldás, kérdezés, beszélgetés	könyvek, nagyméretű karton vagy csomagolópapír, természetes anyagok (ágak, levelek, fakéreg, tobozok, kövek, moha), ragasztó, olló, színes papír, gyurma, festék, filctollak, nagyító, állatnyomok és táplálékláncc-kártyák

Október 4. hét	***Nyomozóképességek*** *Rejtélyes minták*	Mintasorok folytatása színekkel, formákkal, tárgyakkal Mi következik? – logikai sorozatok Fák és kérgeik Terepmunka *Fakéreg mintagyűjtés, albumba rendezés*	megfigyelőképesség, figyelem, vizuális észlelés, összehasonlítás, rendszerezés, logikus gondolkodás, következtetési képesség, emlékezet, finommotorika, kreativitás	megfigyelés, felfedeztetés, terepmunka, tapasztalatszerzés, összehasonlítás, csoportosítás, sorozatalkotás, problémamegoldás, közös következtetés, alkotó tevékenység	különböző fák kérgéről készült képek, nagyítók, papírlapok, ceruzák és zsírkréták, fakéreg-lenyomat készítéséhez papír és rajzeszközök, gyűjtőtasakok, album vagy füzet
November 1. hét	***Nyomozóképességek*** *Őszi kincsvadászat*	Mi történik ősszel? Levelek, termések, ágak vizsgálata Miért változik a levelek színe? *Levéllenyomatok készítése* Levelek összehasonlítása *Őszi mandala természetes anyagokból*	megfigyelőképesség, érzékelés, figyelem, összehasonlítás, szem-kéz koordináció, kommunikációs képesség, szókincsbővítés	megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedeztetés, szemléltetés, összehasonlítás, csoportosítás, beszélgetés, kérdezés, közös következtetés, alkotó tevékenység	levelek, termések, ágak, nagyítók, fehér papír, zsírkréta vagy grafitceruza, festék, ecset, természetes anyagok az őszi mandalához, tálcák, gyűjtőkosarak, képek az őszi színváltozásról
November 2. hét	***Nyomozóképességek*** *Időjárás nyomozók*	Milyen az időjárás ma? – időjárási jelek megfigyelése Szél, eső, felhők, napsütés megfigyelése Egyszerű széljelző készítése és használata	megfigyelőképesség, figyelem, érzékelés, összehasonlítás, következtetési képesség, ok-okozati gondolkodás, időbeli tájékozódás,	megfigyelés, terepmunka, felfedeztetés, tapasztalatszerzés, összehasonlítás, jóslás, kérdezés, beszélgetés, mérés,	hőmérő, szélforgó vagy széljelző, időjárás-képkártyák, papír, ceruza, zsírkréta, nagyító, időjárásnapló

		Miből tudjuk, hogy esni fog? – időjárási jelek keresése Felhők megfigyelése és különböző formák keresése Saját időjárás-napló készítése Hőmérséklet megfigyelése hőmérő segítségével Jóslás: milyen idő lesz holnap?	kommunikáció, szókincsbővítés, matematikai tapasztalatok	közös következtetés	
November 3. hét	***Állatok téli készülődése*** *Állati nyomozó II.*	Melyik állat hogyan készül a télre? Téli álom, elvonulás, táplálékraktározás – egyszerű formában Melyik állat marad aktív télen? Ki gyűjt élelmet? – állatok és táplálékuk párosítása Milyen nyomokat hagynak az állatok? Ki lakhat ebben az odúban? – következtetés képek alapján Állatok csoportosítása: téli álmot alszik / aktív marad / elköltözik Hogyan segíthetünk télen az állatoknak?	megfigyelőképesség, emlékezet, figyelem, összehasonlítás, csoportosítás, rendszerezés, következtetés, ok-okozati gondolkodás, problémamegoldás, kommunikáció, szókincsbővítés	megfigyelés, szemléltetés, felfedeztetés, összehasonlítás, csoportosítás, párosítás, kérdezés, beszélgetés, következtetés, problémamegoldás	állatképek, állatnyom-kártyák, odút/fészket ábrázoló képek, termések, makkok, tobozok, nagyító, csoportosító kártyák

November 4. hét	***Hangok nyomában***	Hangvadászat az óvodában – milyen hangokat hallunk? Hangos vagy halk? Közelről vagy távolról halljuk? Milyen tárgy adhatta ezt a hangot? Hangok felismerése bekötött szemmel Természet hangjainak felismerése Hangok összehasonlítása Mi rezeg? – egyszerű hangkeltő kísérletek Saját egyszerű hangszerek készítése Hangos–halk, gyors–lassú hangok megkülönböztetése	hallási figyelem, auditív differenciálás, emlékezet, koncentráció, megfigyelőképesség, összehasonlítás, következtetés, kommunikáció, kreativitás, finommotorika	megfigyelés, hallás utáni felismerés, kísérletezés, tapasztalatszerzés, összehasonlítás, játékos gyakorlás, kérdezés, beszélgetés, felfedeztetés	különböző tárgyak, dobozok, poharak, kavicsok, rizs, bab, gumiszalagok, papírlapok, hangfelvételek, csengők, egyszerű hangszerek
December 1. hét	***Anyagok titkai***	Miből készül? – tárgyak anyagának felismerése Fa, papír, műanyag, fém, textil, üveg összehasonlítása Kemény vagy puha? Hajlítható vagy törékeny? Sima vagy érdes? Átengedi vagy elnyeli a vizet? Melyik anyag alkalmas valamire? –	érzékelés, megfigyelőképesség, figyelem, összehasonlítás, csoportosítás, rendszerezés, következtetés, problémamegoldó gondolkodás, tapasztalati úton történő	megfigyelés, tapintásos tapasztalatszerzés, kísérletezés, összehasonlítás, csoportosítás, jóslás, kérdezés, beszélgetés, problémamegoldás	fa, papír, műanyag, fém, textil, üveg, karton, szivacs, fólia, különböző tárgyak, víz, cseppentő, tálcák, nagyítók

		problémamegoldó feladatok Melyikből készítenél esernyőt? Miért? Melyikből készítenél takarót? Anyagok csoportosítása tulajdonságaik szerint	ismeretszerzés, kommunikáció		
December 2. hét	***Geometrikus karácsony*** 3D térbeli díszek készítése egyéni elképzelés alapján LEGO vagy újrahasznosított anyagok felhasználásával	3D térbeli díszek készítése egyéni elképzelés alapján LEGO vagy újrahasznosított anyagok felhasználásával A felhasznált anyag felismerése Forma felismerése, megnevezése tulajdonságainak összehasonlítása Sablon követése, egyéni bővítése, fejlesztése	érzékelés, megfigyelőképesség, figyelem, gondolkodás összehasonlítás, rendszerezés, következtetés, problémamegoldó képesség, tapasztalati úton történő ismeretszerzés, kommunikáció	megfigyelés, magyarázat tapintásos tapasztalatszerzés, kísérletezés, összehasonlítás, kérdezés, beszélgetés, problémamegoldás	színes műanyag Lego különböző méretű papírgurigák nyomtatott sablonok műanyag tálcák ragasztó, olló
Január 1. hét	***Vizes kalandok*** *Halmazállapotváltozások megfigyelése* *A víz halmazállapotváltozásai*	Jég olvadásának megfigyelése Mi történik a jéggel melegben? Víz fagyasztása – mi történik hidegben? Gőz megfigyelése biztonságos körülmények között	megfigyelőképesség, érzékelés, tapasztalati úton történő ismeretszerzés, ok-okozati gondolkodás, következtetési képesség,	szemléltetés, kísérletezés, megfigyelés, beszélgetés, kérdezés, előrejelzés, tapasztalatszerzés, közös következtetés	jégkockák, víz, átlátszó poharak, tálkák, fagyasztó, meleg víz, törölköző, képek

		Jégkockák különböző helyeken – hol olvad el hamarabb? „Mi történik, ha…?” kérdések	szókincsbővítés, problémamegoldó gondolkodás		
Január 2. hét	**Vizes kalandok** *Víztisztasági vizsgálatok*	Tiszta és szennyezett víz összehasonlítása (csapvíz, esővíz, patak vize, olvasztott hó, pocsolyavíz gyűjtése) Melyik víz tiszta? – megfigyelés különböző mintákon Víz szűrése egyszerű eszközökkel Mi marad fenn a szűrőn? Szűrés előtt és után – összehasonlítás Kísérlet: vajon megtisztítható-e a szennyezett víz? Beszélgetés a tiszta víz fontosságáról	megfigyelőképesség, összehasonlítás, érzékelés, finommotorika, problémamegoldás, következtetés, logikus gondolkodás, környezettudatos szemlélet	kísérletezés, megfigyelés, összehasonlítás, kérdezés, magyarázat, tapasztalati tanulás, közös megbeszélés	zárható vízgyűjtő edények, szűrők, víztisztító berendezés
Január 3. hét	***Vizes kalandok*** *Víz és zsír viszonya*	Víz és olaj összeöntése – mi történik? Megfigyelés: összekeveredik-e a két folyadék? Rázás után mi történik? Miért úszik az olaj a víz	megfigyelőképesség, összehasonlítás, ok-okozati gondolkodás, következtetési képesség, problémamegoldó	kísérletezés, megfigyelés, szemléltetés, beszélgetés, kérdezés, tapasztalatszerzés, következtetés	átlátszó poharak, víz, étolaj, ételfesték, kanalak, üvegcsék, tálca

		tetején? Színezett víz és olaj vizsgálata Jóslás: vajon össze lehet-e keverni? Megfigyelés, majd következtetés	gondolkodás, finommotorika, kommunikáció, szókincsbővítés		
Január 4.hét	***Vizes kalandok*** *Színek útja a vízben*	Vándorló víz– színezett víz átvezetése egyik pohárból a másikba szalvéta segítségével A színek keveredésének és a víz mozgásának megfigyelése Készítsünk szivárványt! – a színek sorrendjének megfigyelése, szivárvány létrehozása A változások folyamatos megfigyelése, tapasztalatok megfogalmazása Beszélgetés a kísérlet során tapasztaltakról	megfigyelőképesség, figyelem, jóslási és következtetési képesség, ok-okozati gondolkodás, színfelismerés, tapasztalati tanulás, kommunikáció, finommotorika	kísérletezés, megfigyelés, felfedeztetés, jóslás, kérdezés, tapasztalatszerzés, szemléltetés, közös következtetés, beszélgetés	átlátszó poharak, víz, ételfesték több színben, fehér papírszalvéta vagy konyhai papírtörlő, tálca, cseppentő, kanál
Február 1.hét	***Tudós Fürkészek*** *Fény és árnyék I.*	Mi ad árnyékot? Átlátszó–nem átlátszó megfigyelés Mi történik az árnyékkal, ha a lámpát közelebb visszük? Árnyéknyomozók – kié lehet ez az árnyék?	megfigyelőképesség, vizuális észlelés, figyelem, összehasonlítás és következtetési képesség, ok-okozati gondolkodás,	kísérletezés, megfigyelés, felfedeztetés, jóslás, tapasztalatszerzés, összehasonlítás, kérdezés,	zseblámpák, különböző anyagú és formájú tárgyak, átlátszó és nem átlátszó tárgyak, játékfigurák, állatfigurák, fehér fal vagy lepedő, fehér kartonlap, kréta a

		Vándorló árnyék – kinti kísérlet, ha süt a nap Tapasztalatok megbeszélése *Homokrajzos asztal készítése*	problémamegoldó gondolkodás, kommunikációs képesség, szókincsbővítés	beszélgetés, közös következtetés, problémamegoldás, játékos gyakorlás	kinti árnyékok megjelöléséhez, mérőszalag vagy fonal, természetes tárgyak (levelek, ágak, kövek)
Február 2.hét	**Tudós Fürkészek** *Fény és árnyék II.*	Készítsünk saját árnyékszínházat! – A figurák árnyékának megfigyelése különböző távolságokból Kísérletezés: hogyan változik az árnyék mérete? Árnyékfigurák mozgatása a fényforrás és a vászon között, mindenki által ismert mese eljátszása „Ki lehet ez?" – árnyék alapján szereplők felismerése A tapasztalatok megbeszélése: mitől lett nagyobb, kisebb, élesebb vagy halványabb az árnyék?	megfigyelőképesség, vizuális észlelés, figyelem, térbeli tájékozódás, ok-okozati gondolkodás, problémamegoldó képesség, kreativitás, képzelet, kommunikációs képesség, finommotorika, szem-kéz koordináció, együttműködés	megfigyelés, kísérletezés, felfedeztetés, tapasztalatszerzés, szemléltetés, jóslás, összehasonlítás, kérdezés, beszélgetés, közös következtetés, játékos gyakorlás, alkotó tevékenység, dramatikus játék, kooperatív tevékenység	fehér lepedő vagy áttetsző papír a színpadhoz, lámpa vagy erős zseblámpa, fekete karton, hurkapálca vagy fa pálcika, olló, ragasztó, ceruza, filctoll, csipeszek, árnyékfigurákhoz használható állat- és mesealakok sablonjai, asztal vagy paraván a színház kialakításához
Február 3.hét	**Tudós Fürkészek** *Mágnesség*	Különböző tárgyak vizsgálata és annak megjóslása, hogy vonzza-e őket a mágnes A tárgyak kipróbálása mágnessel, tapasztalatok	megfigyelőképesség, figyelem, jóslási képesség, összehasonlítás, csoportosítás, következtetési és	kísérletezés, megfigyelés, felfedeztetés, jóslás, tapasztalatszerzés, összehasonlítás,	különböző formájú mágnesek, mágnespálcák, mágneses és nem mágneses tárgyak (pl. gemkapocs, csavar, érme, fa pálcika, műanyag

		összehasonlítása Különböző anyagok (fém, fa, műanyag, papír) összehasonlítása Átjut-e rajta a mágnes? – mágneses vonzás vizsgálata különböző anyagokon keresztül Mágneses tárgyak keresése a környezetünkben Tapasztalatok megbeszélése: vajon minden fémre hat a mágnes?	problémamegoldó képesség, ok-okozati gondolkodás, tapasztalati úton történő ismeretszerzés, kommunikációs képesség	csoportosítás, kérdezés, beszélgetés, közös következtetés, problémamegoldás, játékos gyakorlás	kupak, papír, alufólia), különböző anyagú lapok, tálcák, válogatóedények, megfigyelőlapok,
Február 4.hét	**Tudós Fürkészek** *Levegő és légáramlás*	Létezik a levegő, ha nem látjuk? – a levegő jelenlétének felfedezése egyszerű kísérletekkel Merre mozdul? – különböző könnyű tárgyak mozgatása levegő segítségével Papírcsíkok, tollak, vattapamacsok és szalagok megfigyelése légáram hatására Erősebb vagy gyengébb? – légáramlás létrehozása fújással, legyezővel vagy ventilátorral	megfigyelőképesség, figyelem, jóslási és következtetési képesség, összehasonlítás, ok-okozati gondolkodás, problémamegoldás, tapasztalati úton történő ismeretszerzés, finommotorika, kommunikációs képesség	kísérletezés, megfigyelés, felfedeztetés, tapasztalatszerzés, összehasonlítás, kérdezés, beszélgetés, közös következtetés, problémamegoldás, játékos gyakorlás	lufik, papírcsíkok, szalagok, tollak, vattapamacsok, papírlapok, különböző méretű és formájú papírrepülők, szívószálak, legyezők, ventilátor, fonal, könnyű műanyag poharak, pingponglabdák, kartonlapok

		Lufirakéta – a kiáramló levegő mozgásának megfigyelése A tapasztalatok megbeszélése, következtetések megfogalmazása			
Március 1.hét	***Energiatakarékossági világnap március 6.*** *„Kapcsold le, ha nem használod!”*	Energiatakarékosság – hogyan bánjunk okosan az energiával? Mi használ energiát körülöttünk? – közös felfedező séta az óvodában Elektromos eszközök keresése és csoportosítása: mi működik árammal, és mi nem? Beszélgetés: mit tehetünk mi az energiával való takarékosságért?	megfigyelőképesség, figyelem, összehasonlítás, csoportosítás, problémamegoldó gondolkodás, ok-okozati gondolkodás, következtetési képesség, emlékezet, környezettudatos szemlélet, kommunikációs képesség, kreativitás	megfigyelés, felfedezés, beszélgetés, kérdezés, problémafelvetés, tapasztalatszerzés, összehasonlítás, csoportosítás, játékos helyzetgyakorlat, közös tervezés	elemlámpák, képek elektromos eszközökről, képkártyák, kapcsolható lámpa, rajzlap, ceruza, építőelemek, energiatakarékosságot jelző piktogramok
Március 2.hét	***Növények fejlődése***	Növények megfigyelése nagyítóval – milyen apró részleteket fedezünk fel? A növény részeinek megfigyelése és megnevezése: gyökér, szár, levél, virág, termés, mag. Élő növény vizsgálata –	megfigyelőképesség, vizuális differenciálás, összehasonlítás, csoportosítás, sorrendiség, emlékezet, ok-okozati	megfigyelés, felfedeztetés, szemléltetés, kísérletezés, jóslás, összehasonlítás, kérdezés, beszélgetés, tapasztalatszerzés,	élő növények, nagyítók, különböző növényrészek, magvak, bab vagy borsó, átlátszó poharak, vatta/föld, víz, képkártyák, növényfejlődést ábrázoló képek, rajzlap, ceruza Mese:

		melyik része hol található? *Kísérlet: virágmag és borsó, fű, ültetése*	gondolkodás, következtetési képesség, problémamegoldó gondolkodás, finommotorika, környezettudatos szemlélet	közös következtetés, rendszerezés, rajzolás	
Március 3.hét	***Víz világnapja Március 22.***	Víznyomozók – a víz felfedezése érzékszerveinkkel: milyen a víz színe, szaga, halmazállapota? Mi úszik a vízen és mi süllyed el? – tárgyak vizsgálata és következtetés Eltűnik vagy megmarad? – párolgás megfigyelése Vízcseppek megfigyelése nagyítóval Víz útja – honnan kerül a víz az otthonunkba, és hová kerül használat után? Beszélgetés: mire használjuk a vizet a mindennapokban? „Vízőrség” – hogyan tudunk takarékoskodni a vízzel? *Ültetés nyomon követése*	megfigyelőképesség, érzékelés, figyelem, összehasonlítás, csoportosítás, jóslási képesség, ok-okozati gondolkodás, következtetési képesség, problémamegoldó gondolkodás, tapasztalati úton történő ismeretszerzés, finommotorika, kommunikációs képesség, szókincsbővítés, környezettudatos szemlélet	kísérletezés, megfigyelés, felfedeztetés, összehasonlítás, kérdezés, beszélgetés, szemléltetés, tapasztalatszerzés, problémamegoldás, közös következtetés	víz, átlátszó poharak, tálak, különböző méretű és anyagú tárgyak, jégkocka, nagyító, cseppentő, szűrőpapír/papírtörlő, kavics, homok, vatta, tölcsér, képek, víztakarékosságot jelző piktogramok

Március 4.hét	***A talajban élő állatok munkájának szerepe***	„Mi rejtőzik a föld alatt?” – talaj, avar és komposzt megfigyelése nagyítóval Talajlakó állatok keresése képeken és természetes környezetben: giliszta, ászkarák, százlábú, hangya, lárvák. Nyomok keresése: járatok, apró lyukak, túrások, rágásnyomok. „Ki hol lakik?” – állatok párosítása élőhelyükkel Beszélgetés: mit csinálnak ezek az állatok a talajban? *Földigiliszta-vizsgálat:* a giliszta mozgásának és testének megfigyelése nagyítóval, kíméletes körülmények között	megfigyelőképesség, figyelem, érzékelés, összehasonlítás, csoportosítás, következtetési képesség, ok-okozati gondolkodás, finommotorika, kommunikációs képesség, környezettudatos szemlélet	megfigyelés, felfedeztetés, tapasztalatszerzés, szemléltetés, kérdezés, beszélgetés, összehasonlítás, párosítás, következtetés, közös gondolkodás	nagyítók, talajminták, avar, komposzt, talajlakó állatokat ábrázoló képek és kártyák, állatfigurák, gilisztavizsgáló edény, kiskanál, tálca
Április 1.hét	***Világ körülöttünk*** *Környezetünk védelme* *Szelektív hulladékgyűjtés*	A környezetünk védelme, hulladék és újrahasznosítás Mi történik a szeméttel? Anyagok felismerése és csoportosítása Mi lesz belőle? – az újrahasznosítás felfedezése *Ültetés nyomon követése*	megfigyelőképesség, figyelem, összehasonlítás, csoportosítás, rendszerezés, következtetési és problémamegoldó képesség, ok-okozati gondolkodás, környezettudatos	megfigyelés, szemléltetés, felfedeztetés, tapasztalatszerzés, összehasonlítás, csoportosítás, beszélgetés, kérdezés, közös gondolkodás és következtetés,	különböző típusú tiszta hulladékok (papír, műanyag, fém, üveg), szelektív gyűjtőedények vagy színes dobozok, hulladékgyűjtő kártyák, újrahasznosított tárgyak, képek az újrahasznosítás folyamatáról, karton, olló,

			szemlélet, kreativitás, finommotorika, kommunikációs képesség, szókincsbővítés	játékos gyakorlás, alkotó tevékenység	ragasztó, természetes és újrahasznosítható anyagok
Április 2.hét	***Világ körülöttünk*** *Bolygók*	Űrkutatók, a Naprendszer és a bolygók megismerése A bolygók megfigyelése – milyen színűek, mekkorák, miben különböznek egymástól? Nagyobb vagy kisebb? - bolygók méretének összehasonlítása különböző méretű gömbökkel *Bolygók elkészítése papírmasé technikával*	megfigyelőképesség, rendszerező képesség, következtetési képesség, problémamegoldó gondolkodás, ok-okozati gondolkodás, térbeli tájékozódás,	megfigyelés, kísérletezés, felfedeztetés, szemléltetés, beszélgetés, kérdezés, tapasztalatszerzés, összehasonlítás, csoportosítás, alkotó tevékenység	különböző méretű labdák, bolygókat ábrázoló képek, földgömb, gyermekeknek szóló csillagászati könyvek, festék, ecset, csiriz, lufi
Április 3.hét	***Világ körülöttünk*** *Föld napja* *Április 20.*	Mi árt a Földnek? – környezetkárosító és környezetbarát tevékenységek felismerése képek alapján Mit tehetünk mi? – víz- és energiatakarékosság, szelektív hulladékgyűjtés, növények és állatok védelme Föld napi fogadalmak megfogalmazása	megfigyelőképesség, figyelem, összehasonlítás, következtetés, problémamegoldás, kreativitás, finommotorika, kommunikáció, környezettudatos szemlélet	megfigyelés, szemléltetés, felfedeztetés, beszélgetés, kérdezés, tapasztalatszerzés, összehasonlítás, közös gondolkodás, problémamegoldás, alkotó tevékenység	Földgömb, Földet ábrázoló képek, újrahasznosítható anyagok, papír, karton, festék, ragasztó, olló, képek környezetbarát és környezetkárosító tevékenységekről

		Zöld kezek- figyelem-felhívó plakát készítése			
Április 4.hét	***Világ körülöttünk*** *Méhek szerepe a világban* *Méhek napja – április 30.*	Méhek nyomában – a méhek testfelépítésének, életmódjának és élőhelyének megfigyelése képek, makettek segítségével A méh részei – fej, tor, potroh, szárnyak, lábak megfigyeléseHogyan készül a méz? – a méhek és a virágok kapcsolatának megismerése Virágport gyűjtünk – játékos tevékenység a méhek virágról virágra történő mozgásának utánzásával A beporzás szerepének felfedezése – miért fontosak a méhek?	megfigyelőképesség, figyelem, összehasonlítás, következtetési képesség, ok-okozati gondolkodás, kommunikációs képesség, szókincsbővítés, kreativitás, finommotorika, környezettudatos szemlélet	megfigyelés, szemléltetés, felfedeztetés, tapasztalatszerzés, kérdezés, beszélgetés, összehasonlítás, közös következtetés, játékos utánzás, problémamegoldás, alkotó tevékenység	méhekről és virágokról készült képek, méhmakett vagy játék méhek, nagyító, virágok, virágképek, méhsejtet ábrázoló képek, mézes üveg, gyermekeknek szóló ismeretterjesztő könyve
Május 1.hét	Kimeneti mérések elvégzése				

7.sz. melléklet

„Tücsök” – zenei tehetségműhely / zeneovi

A műhely rövid bemutatása, célkitűzései

Korosztály: ……5-7…….. évesek

A foglalkozások célja:

A műhelymunka célja: Zene ismeretek fejlesztése

A műhely célja, az átlagosnál fejlettebb, jobb adottságokkal bíró gyerekek alapvető zenei tudására támaszkodva továbbfejlesztjük ritmusérzéküket, zenei hallásukat, énekhangjukat, memóriájukat és mozgásukat úgy, hogy közben megismerkedjenek az elődeik népszokásaival, s felkeltsük az igényt a komolyzene, népzene iránt.

Kisgyermekkorban fontos a mondókák, gyermekdalok ismerete, szeretete. A zenei tehetség (a speciális matematika mellett) az egyetlen igen korán megmutatkozó tehetségfajta. A zenei képességek öröklődnek. Korán megállapíthatók a gyermek adottságai, hallása, ritmusérzéke.

Zenei tevékenységekhez sokféle ütős-és ritmushangszer, dallamcsövek, csengettyűk várják a gyerekeket, de kipróbálhatják megszólaltatni a furulyát, gitárt, tubafont is és játékba integráltan a zenei társasjátékokat is.

A foglalkozások menete:

- ✓ A kiemelkedő képességű, kreatív gyermekek felfedezése, személyiségük optimális fejlesztése. /megelőzzük a tehetségígéretek elkallódását, felismerjük az alulteljesítő gyermekekben bujkáló kiváló képességeket/.
- ✓ A tehetségígéretes gyermekek további komplex fejlesztése. a „felfedezett” tehetséges gyermekekkel kapcsolatos teendők megbeszélése.
- ✓ A tehetséges gyerekek további fejlesztéséhez éves munkaterv készítése.
- ✓ Év végi beszámoló készítése a műhelymunkáról, a gyermekek fejlődésről.
- ✓ Pályázati lehetőségek figyelésével, írásával igyekezzünk anyagi forrásainkat bővíteni.
- ✓ A fenntartó önkormányzatok, partnereink felé céljaink menedzselése.
- ✓ Szakmai módszertani anyag összeállítása.
- ✓ Szülők érdeklődésének felkeltése.
- ✓ A szülők tájékoztatása, egyetértése, bevonása a tehetséggondozó programunkba.
- ✓ Hospitálások során más intézményből érkező kollegák, hallgatók kompetenciáinak erősítése
- ✓ Prezentációk a program során elkészült fotóanyagból.
- ✓ Szülők felajánlásainak, illetve a települések és a kistérség környezetében működő vállalati - vállalkozói szféra megszólításával források bővítése.
- ✓ A gyermekek érzelmi blokkjainak feloldása, az alkotói légkör megteremtése. (Gyermek érzelemfeloldó módszerek alkalmazása: zene, hang, szín, mozgásterápiás módszerek)
- ✓ Különböző munkaformák kipróbálása/ kidolgozása, melyek során a gyermekek képessé válnak az együttműködésre, az összedolgozásra; mely során tovább fejlődnek szociális képességeik, társas kapcsolataik.

- ✓ A művészeti hatások és tevékenységek komplex alkalmazása (zene, báb, drámajáték az alkotótevékenységek motiválásaként, vagy a produktumok felhasználásaként.)
- ✓ Az alkotó gondolkodás, alkotóképesség fejlesztése, az önkifejezés sokoldalú lehetőségeinek a fejlesztése Forrai Katalin és Kokas Klára módszerit ötvözve.
- ✓ Kokas Klára képzésen a tavalyi évben volt szerencsém részt venni.

Néhány szó a Kokas-pedagógiáról:

- ✓ A kodályi alapelvekre épülő, zenéből indított módszerében megjelenik a zene és éneklés mellett a mozgás, a játék, a dráma, az irodalom, valamint a vizuális ábrázolás. Ezek együttesen járulnak hozzá, hogy kiegyensúlyozott, harmonikus személyiséggé formáljuk gyermekeinket.

Pozitív hatásai

- ✓ A módszer alappillére a zenebefogadás, a zenei képességek mellett fejlődik a foglalkozásokon részt vevők mozgáskoordinációja, képzeletvilága és kreativitása. Észrevétlenül megtanulják hogyan figyelünk egymásra.
- ✓ Kokas Klára módszere egyszerre tanít és von be a zene világába, miközben a képzeletünket is segítségül hívjuk a közös játékhoz. Hogy egy mondóka, vagy éppen egy gyerekdal hányféleképpen mondható, csavarható, énekelhető, az csak rajtunk múlik. A foglalkozásokon hagyjuk, hogy a gyerekek átengedjék magukon a zenét, és belső képzeletük megnyilvánuljon improvizált szabad mozgásokban. A mozgás nyelvén „mesélnek el” történeteket képzeletük és a zene segítségével, melyet aztán szóban is megosztanak velünk. Majd mindezt általuk választott eszközzel ábrázolják is, a zenére reagálva. Festhet ecsettel, az ujjával, tenyerével, rajzolhat ceruzával, zsírkrétával, teljesen szabadon.
- ✓ Minden foglalkozás egy játékos zenei kaland, melynek hatására a résztvevők felfedezhetik önmaguk és társaik értékeit. Emellett játékos formában, sok énekkel és tánccal az igazi, értékes zene befogadására, szeretetére is nevel.
- ✓ Az iskolába készülő nagycsoportosok számára kedv szerint a furulya, mint hangszer ismerete, furulyázás gyakorlása színeskotta módszer szerint egyénileg vagy párban az újonnan induló Zengő Szellő Tehetségműhelyben lehetséges.

Időszak		Tartalom	Tevékenységek
Október	1. Játékos ismerkedés egymással és a hangszerekkel. (improvizációs játékok a Kokas-módszer szerint) 2. Állatok világnapja. Állatos dalokkal ismerkedünk. 3. Hangszerkészítés. 4. Zenehallgatás, ismétlés.	• Ritmusgyakorlatok a kezünkkel, nevünkkel. • Csak a füledre hallgass! Keresd meg az állat képét! • Hangszerkészítés újrahasznosított anyagokból. • Meglepetés zenemű hallgatása. Ismétlés a hónap dalaiból, mondókáiból.	✓ Játékos ismerkedés a zenével ✓ Hallott zene alapján keresgélünk. ✓ Keltsd életre a hangszered! ✓ Ismétlés.
November	1. Ritmusgyakorlatok. 2. Szt. Márton napja. 3. Zenei társasjátékok. 4. Zenehallgatás, ismétlés. 5. Mikulás-Karácsonyi repertoár összeállítása kedvenc dalokból	• Ritmusgyakorlatok: taps, koppintás, dobbantás. • Zene hallatára melyik állat jut eszedbe? • Játsszunk a zenével! • Ujjgyakorlatok • Őszi dalok gyakorlása • Meglepetés zenemű hallgatása. Ismétlés a hónap dalaiból, mondókáiból.	✓ Bemelegítés ritmushangszerekkel. ✓ Hallásfejlesztés zenével. ✓ Zenei társasjáték képekkel. ✓ Ismétlés.

December	1. Ritmusgyakorlatok. 2. Mikulás és Karácsonyvárás. 3. Hangszerkészítés. 4. Adventi forgatag, Mindenki Karácsonya (fellépés) 5. Zenehallgatás, ismétlés.	• Ritmusgyakorlatok: csengettyűvel. • A komolyzene képekben, DVD-n. • Játsszunk a zenével! • Ujjgyakorlatok • Téli dalok gyakorlása • Meglepetés zenemű hallgatása. Ismétlés a hónap dalaiból, mondókáiból.	✓ Ritmus fejlesztés képhívó módszerrel. ✓ Hallásfejlesztés zenével. ✓ Barkácsolunk. ✓ Meglepetés zenemű. ✓ Ismétlés.
Január	1. Ritmusgyakorlatok kavicsokkal. 2. Alakítsunk zenekart. 3. Zenei társasjátékok. 4. Zenehallgatás, ismétlés.	• Ritmusgyakorlatok: koppintás- • Csicsergő zenekar. • Játsszunk a zenével! • Ujjgyakorlatok • Meglepetés zenemű hallgatása. Ismétlés a hónap dalaiból, mondókáiból.	✓ Bemelegítés ritmushangszerekkel. ✓ Hallásfejlesztés zenével, hangszerekkel. ✓ Zenei társasjáték képekkel. ✓ Zenehallgatás: Klasszikusok egy csokorban. ✓ Ismétlés.

Február	1. Ritmusgyakorlatok babzsákkal. 2. Farsang, tánc. 3. Új hangszer: tubafon 4. Zenei társasjátékok. 5. Zenehallgatás, ismétlés.	• Ritmusgyakorlatok: babzsákkal. • Farsangi móka, tánc. • Játsszunk a zenével! • Ujjgyakorlatok • Meglepetés zenemű hallgatása. Ismétlés a hónap dalaiból, mondókáiból.	✓ Bemelegítés ritmushangszerekkel. ✓ Ritmusérzék fejlesztése tánccal. ✓ Zenei társasjáték képekkel. ✓ Zenehallgatás: Sean-Saen: „Az állatok farsangja”- meglepetés zenemű ✓ Ismétlés.
Március	1. Ritmusgyakorlatok természeti kincsekkel. 2. Március 15. 3. Más népek dalai (Kelet) 4. Ismétlés, Tánc.	• Ritmusgyakorlatok a hangszereinkkel. • Március 15. Zenehallgatás: Magyar dalok, nemzeti kincseink. • Földkörüli utazás gyerekeknek • Ujjgyakorlatok • Egy jellegzetes tánc más népek kultúrájából. (görög tánc)	✓ Készített hangszereinkkel zenélünk. (ritmus, egyenletes lüktetés) ✓ Zenehallgatás: Nemzeti dal, Himnusz, Szózat ✓ Jellegzetes népek zenei stílusának megismerése képekben, CD-n. ✓ Tánc párban ✓ Ismerkedés a keleti zenével, tánctanulás.

Április	1. Ritmusgyakorlatok a testünkkel, ismétlés. 2. Zenei társasjátékok (kedvencek) 3. Más népek dalai (Afrika, Indiánok) 4. Játék: Trópusi esőerdő játék, 5. Ismétlések	• Afrika élővilágával ismerkedünk képek segítségével. (népek, állatok, szokásaik) • Trópusi játék • Tavaszi fellépés (Majális) • Ujjgyakorlatok • *Kirándulás szervezése Hangszerbemutatóra*	✓ Ütős hangszerekkel zenélés: dobok, fa ütők, csettegők. Indián zene: Pánsípok, dobok megismerése képekben. ✓ Csoportjáték ✓ Zenehallgatás ✓ Fellépés (Majális), (Hangverseny/ zenés bábjáték) ✓ Év zárása

Kellékek:

Ritmushangszerek, Kották, Az óvónő hangszerei, CD-lejátszó, DVD-lejátszó, Internet, Ide Süss CD, Projektor

Forrás: Miért jó a zenetanulás?

http://www.hazipatika.com/eletmod/tudomanyos_erdekessegek/cikkek/9_ok_hogy_miert_jo_a_zenetanulas/20150324141022

Letöltés: 2025.08.12.

- ✓ *Kokas módszer pedagógiája*

https://www.kokas.hu/

Letöltés:2025.08.12.

8.sz. melléklet

Zengő Szellő furulyás zenei tehetségműhely

Korosztály: ……6-7…….. évesek

A foglalkozások célja, menete:
A furulya ideális hangszer bármely korosztálynak. A kezelése egyszerű, a lehető leghamarabb lehet sikerélményt elérni, és alkalmas kezdő hangszernek, illetve önállóan is megállja a helyét. Az együtt zenéléshez is alkalmas dallamhangszer, de akár énekhangot is lehet vele kísérni, így a közös zenélésből is kiveszi a részét.
4-5 éves kortól ajánlott

A gyermekeknél a cél, hogy megismerkedjenek a hangszerrel, annak alapvető kezelési módjaival, illetve a kottaolvasással, és az alapvető hangszeres-, és zeneelmélettel. Hogy a tanulás ne legyen olyan száraz, az évkör ünnepeinek népdalain, illetve egyszerűbb etüdökön, akár könnyűzenei dalokon keresztül sajátíthatják el az ismereteket.
Családi koncertek
Az ünnepek közeledtével ismert dalokból állítunk össze dalcsokrot, melyet családi körben, óvodában is elő tudnak adni.
Mire számíthatunk ha ovisunk furulyát vesz a kezébe?
Megtanulunk hangokat lefogni, ujjgyakorlatokat végezni
Ritmusjátékokat játszunk
Sokat éneklünk
Fejlesztjük a hallást
Erősítjük a tüdőt
Közösen mókázunk
Játékba integráltan zenei társasjátékokat játszunk és az otthoni gyakorlást online videókkal is segítem.
Mire van még szükség?
Kitartásra, önszorgalomra, gyakorlásra!!!
A foglalkozások menete:

- ✓ A kiemelkedő képességű, kreatív gyermekek felfedezése, személyiségük optimális fejlesztése. /megelőzzük a tehetségígéretek elkallódását, felismerjük az alulteljesítő gyermekekben bujkáló kiváló képességeket/.
- ✓ A tehetségígéretes gyermekek további komplex fejlesztése. a „felfedezett” tehetséges gyermekekkel kapcsolatos teendők megbeszélése.
- ✓ A tehetséges gyerekek további fejlesztéséhez éves munkaterv készítése.
- ✓ Év végi beszámoló készítése a műhelymunkáról, a gyermekek fejlődésről.
- ✓ Szülők érdeklődésének felkeltése.
- ✓ A szülők tájékoztatása, egyetértése, bevonása a tehetséggondozó programunkba.
- ✓ Hospitálások során más intézményből érkező kollegák, hallgatók kompetenciáinak erősítése
- ✓ Prezentációk a program során elkészült fotóanyagból.

- ✓ Különböző munkaformák kipróbálása/ kidolgozása, melyek során a gyermekek képessé válnak az együttműködésre, az összedolgozásra; mely során tovább fejlődnek szociális képességeik, társas kapcsolataik.

A foglalkozások időtartama: heti …1……. alkalom, …30……. perc

ÉVES TERV
Az ABC-s hangokat nevekkel helyettesítem

Időszak		Tartalom	Tevékenységek
Október	5. Játékos ismerkedés egymással és a hangszerekkel. 6. Állatok világnapja. Állatos dalokkal ismerkedünk. 7. Furulya részei -Ági, Hédi hang lefogása (A/H)	• Ritmusgyakorlatok a kezünkkel, nevünkkel.	✓ Furulya részei (elmélet) 1.dal: Süss fel nap Kottafüzetek kiosztása
November	6. Ritmusgyakorlatok. 7. Furulya: ism.:(Süss fel nap) új hangok: Géza, Feri (G/F) új dal: Télapó itt van 1.sora	• Ritmusgyakorlatok: taps, koppintás, dobbantás. • Ujjgyakorlatok • Őszi dalok gyakorlása	✓ Bemelegítés ritmushangszerekkel. ✓ Hallásfejlesztés zenével. ✓ Furulyakotta színezése beragasztása ✓ Ismétlés.
December	6. Ritmusgyakorlatok. 7. Mikulás és Karácsonyvárás. 8. Hangszerkészítés. 9. Furulya: ism: Süss fel nap, Télapó itt van új hangok: Coffi, Béci (C/ B) új dal: Karácsonynak éjszakáján 1. sora 10. Adventi forgatag, Mindenki Karácsonya (fellépés) sok gyakorlás esetén, ha készen állunk feladatra	• Játsszunk a zenével! • Ujjgyakorlatok • Téli dalok gyakorlása	✓ Ritmus fejlesztés képhívó módszerrel. ✓ Hallásfejlesztés zenével. ✓ Furulyakotta színezése, párban gyakorlás ✓ Ismétlés.
Január	5. Ritmusgyakorlatok kavicsokkal. 6. Zenei társasjátékok. 7. Zenehallgatás, ismétlés. 8. Furulya: ism.: Őszi, téli dalok új hangok: Éliás, Dóra (É, D,) új dal: Itt a farsang	• Ritmusgyakorlatok: koppintás- • Ujjgyakorlatok	✓ Bemelegítés ritmushangszerekkel. ✓ Furulyakotta alapján párban gyakorlás ✓ Ismétlés.

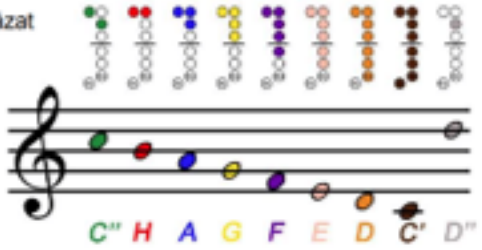
Február	6. Ritmusgyakorlatok babzsákkal. 7. Új hangszer: Tubafon 8. Zenehallgatás, ismétlés. 9. Furulya: ism.: Őszi, téli dalok új hangok: Cili, Dani (C, D) új dal: Én kis kertet kerteltem Differenciálás: Cirmos cica, haj	• Ritmusgyakorlatok: babzsákkal. • Farsangi móka, tánc. • Játsszunk a zenével! • Ujjgyakorlatok	✓ Bemelegítés ritmushangszerekkel. ✓ Furulyatechnikák gyakorlása párban ✓ Ismétlés.
Március	5. Ritmusgyakorlatok természeti kincsekkel. 6. Március 15. 7. Más népek dalai (Kelet) 8. Ismétlés, Tánc. 9. Furulya: ism.: Őszi, téli dalok új hangok: Fisz (#F) új dal: Egy boszorka van	• Ritmusgyakorlatok a hangszereinkkel. • Ujjgyakorlatok	✓ Furulyatechnikák gyakorlása párban.
Április	6. Ritmusgyakorlatok a testünkkel, ismétlés. 7. játék, 8. Furulya: ism.: kedvenc dalok új dal: Orgona ága 9. Ismétlések	• Ujjgyakorlatok	✓ Ütős hangszerekkel zenélés: dobok, fa ütők, csettegők. Zenehallgatás ✓ Év zárása

¶

¶

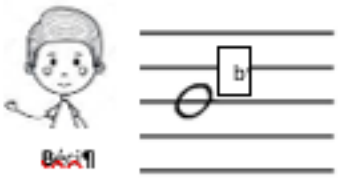
¶

Fogástáblázat

Párosítsd·össze·a·hangokat·a·színekkel·és·színezd·ki·a·hangjegyeket!¶

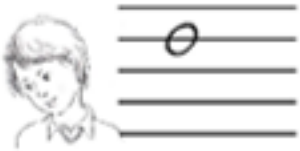

Hédi

Béci¶

Coffi

Ági

Dani

Géza

Feri

Éliás

Dóra

Cili

TEMATIKUS TERV – KEZDŐ FURULYATANÍTÁS

20 alkalom • gyermekdalok • fokozatos hangtanulás • fogástáblázat

A terv kezdő, elsősorban szopránfurulyán tanuló gyermekekhez készült. A hangok fokozatos bevezetését a kezdő furulyaanyagokban is gyakori B–A–G, majd E–D–F és további hangok felé haladó sorrendhez igazítottam. A dalok a kezdő gyermekdalos repertoárból kerülnek ki

Alkalom	Tananyag / új ismeret	Tevékenységek	Dal / zenei anyag	Fejlesztési cél
1	Ismerkedés a hangszerrel	A furulya részei; helyes tartás; kéztartás; légzés és puha befúvás; hangindítás „tü/dü” szótaggal.	–	Furulya helyes tartása, egyenletes levegő, halk és tiszta hang kialakítása.
2	B (H) hang	A bal hüvelykujj és bal mutatóujj használata; egyenletes hang megszólaltatása; rövid hangismétlések.	Zsipp, zsupp, Süss fel Nap	B/H hang biztos lefogása, egyszerű negyedes ritmusok.
3	A hang	A második lyuk lefogása; B/H–A váltás; lassú ujjmozgás.	Éliás, tóbiás	Két hang közötti tiszta váltás, ritmus megtartása.
4	G hang	A harmadik lyuk lefogása; B/H–A–G hangkészlet; hanglépések és ismétlések.	Ábécédé	Három hang biztonságos használata, dallamkövetés.
5	B/H–A–G ismétlés	Rövid motívumok visszajátszása; ritmus és dallam összekapcsolása; hibajavítás.	Láttál-e már valaha	Emlékezetből rövid dallamok megszólaltatása.
6	E hang	Jobb kéz bekapcsolása; a felső három és az alsó két lyuk használata; G–E és A–E mozgások.	Cicukám, kelj fel	Jobb kéz stabilizálása, pontos lyukfedés.
7	D hang	Az E hanghoz képest a hatodik lyuk lefogása; E–D váltás; lassú ujjgyakorlatok.	Árkot ugrott a szúnyog	E–D tiszta váltása, egyenletes lüktetés.
8	Fisz (F♯) hang	A jobb mutatóujj helyzetének változtatása; D–Fisz–E motívumok; figyelem a lyukfedésre.	Lipem, lopom a szőlőt	Új fogás koordinálása, hallás utáni hangellenőrzés.
9	E–D–Fisz gyakorlása	Rövid skálaszerű motívumok; ismétlő gyakorlatok; egyszerű ritmusképletek.	Hová mész, te kis nyulacska?	Hangváltások gyorsítása, biztos ritmustartás.
10	Összefoglalás I.	B/H–A–G–E–D–Fisz hangok ismétlése; egyéni hibajavítás; választott dallam.	Széles a Duna	Önálló dallamjáték segítséggel, helyes kezdés és befejezés.
11	F hang	A kezdők számára nehezebb F-fogás bemutatása; sok lyuk egyidejű lefedése; lassú váltások.	Koszorú, koszorú	Ujjak összehangolása, tiszta hang megszólaltatása.
12	C hang	Mind a hét lyuk lefogása; C–D–E mozgások; lassú, kontrollált játék.	Én kis kertet kerteltem	Teljes fogás biztonságossá tétele, hangmagasság ellenőrzése.
13	C–D–E–F gyakorlása	Lépcsőzetes hangmenetek; lefelé és felfelé haladó motívumok; ritmikai változatok.	Kinyílt a rózsa	Dallamív, ujjfüggetlenség és pontos hangindítás.
14	G–A–B/H és alsó hangok	A tanult hangkészlet összekapcsolása; ugrások és lépések; rövid zenei kérdés-felelet.	Cifra palota	Dallamfelismerés, memória és önálló játék.
15	Ritmus és artikuláció	Negyed, fél, nyolcad és szünetek gyakorlása; nyelvtechnika; „tü/dü” hangindítás.	Pál, Kata, Péter	Ritmus pontos megszólaltatása és tagolt játék.
16	Dallamjáték hallás után	Rövid motívumok visszajátszása; tanult hangokból saját 2–4 ütemes dallamalkotás.	Csiga-biga gyere ki	Auditív figyelem, zenei memória, kreatív dallamalkotás.

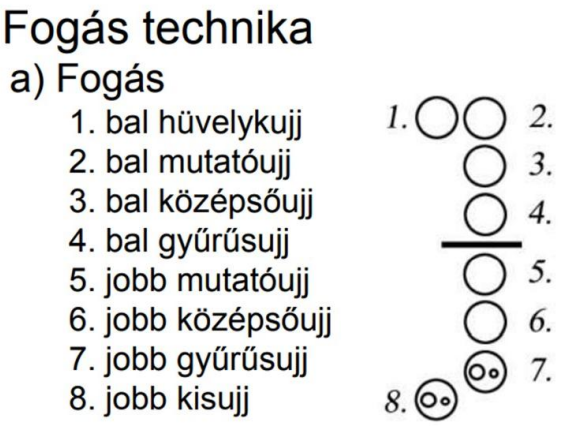
17	Repertoárépítés	2–3 korábban tanult dal összekapcsolása; tempóváltás; hibajavítás önállóan.	Választott 3 dal	Folyamatos előadás megszakítás nélkül.
18	Előadási gyakorlat	Kezdés előtti felkészülés; helyes testtartás; belépés; hangindítás; befejezés; meghajlás.	Választott 3–4 dal	Magabiztos szereplés, figyelem és önellenőrzés.
19	Főpróba	A bemutató teljes menetének eljátszása; egyéni és csoportos javítás; nehéz részek célzott ismétlése.	Mini műsor	Biztonságos, folytonos előadás; együttjáték.
20	Záró/bemutató alkalom	A tanult fogások és dalok összefoglalása; rövid egyéni vagy csoportos bemutató; értékelés.	3–5 választott dal	Az elsajátított alaptechnikák és dalok önálló alkalmazása.

FURULYA-FOGÁSTÁBLÁZAT

JAVASOLT ÓRASTRUKTÚRA (kb. 30–45 perc)

- 1. Ráhangolódás, légző- és befúvási gyakorlat – 3–5 perc.
- 2. Ujjtorna / fogásgyakorlat – 5 perc.
- 3. Új hang vagy új technikai elem – 5–8 perc.
- 4. Ritmus- és hangindítási gyakorlat – 5 perc.
- 5. Dal tanulása vagy ismétlése – 10–15 perc.
- 6. Levezetés, rövid egyéni játék, otthoni gyakorlási feladat – 2–5 perc.

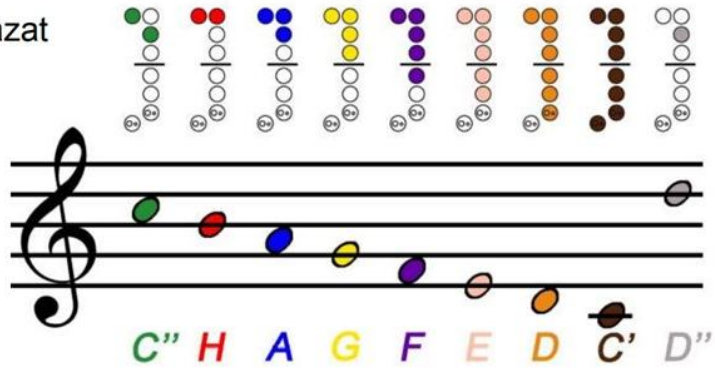

Szakmai megjegyzés: A tervet kezdő szintre készítettem. A hangnevek között a H/B eltérésre érdemes figyelni: a magyar hangneves rendszerben H, az angol jelölésben ugyanaz a hang B. A forrásokban a kezdő hangok B–A–G, majd E–D–F♯, F és C sorrendben jelennek meg; a magyar népi furulyás módszertani anyag pedig szintén fokozatos hangkészletekkel építkezik.

Helyes tartás (ujjbegy, hajlított ujjak, egyenes ujjak)

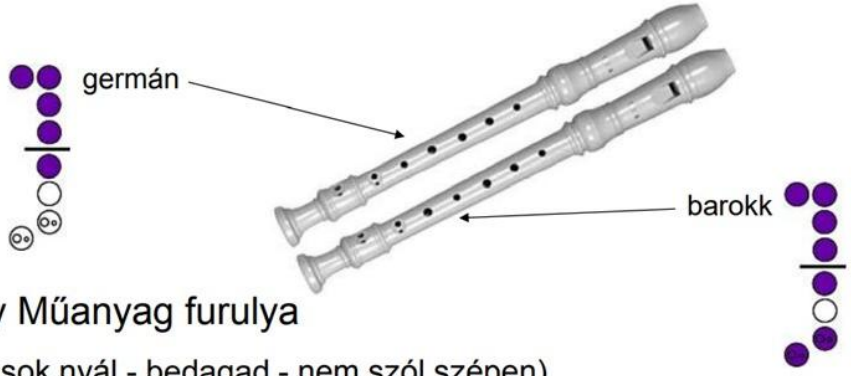
Fogástáblázat

Milyen hangszeren tanulunk?

Germán vagy Barokk fogású furulya

(ezen a szinten csak az F hang lefogásában különbözik)

Fa vagy Műanyag furulya

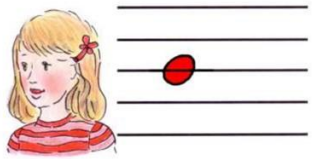
(fa = sok nyál - bedagad - nem szól szépen)

Jó pl. a Yamaha C szoprán germán furulya

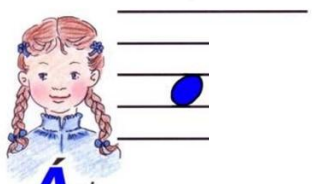
könnyen összehangolható, ha mindenkinek ugyanolyan hangszere van

e) Rossz tartások

merev – pattognak az ujjak
görcsös – lyuk helye ott marad a bőrön
kifordul valamelyik kéz

Hédi

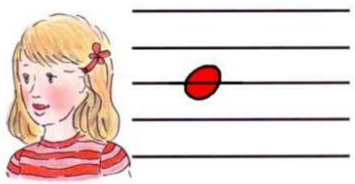
Ági

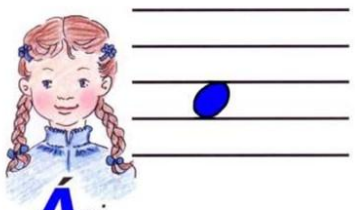
Feri

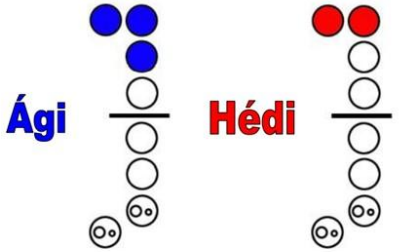
Géza

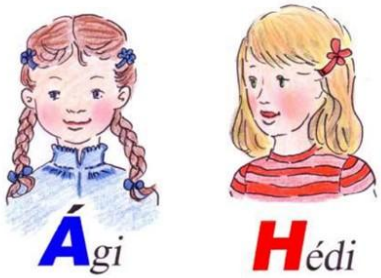

Hédi

Ági

Ági

Hédi

9.sz. melléklet

ZÖLD és ÖRÖKÖS ZÖLD ÓVODA PROGRAM

Út az Örökös Zöld Óvodához

A pedagógiai programunkban megfogalmazottak (alapelvek, küldetésnyilatkozat, óvodapedagógus feladatai, fejlődés várható jellemzői stb.) garanciát nyújtanak arra, hogy összhangban a helyi önkormányzat dokumentumaival kiemelt szerepet kapnak a környezeti és egészségnevelési prioritások.
Pedagógiai programunkat folyamatosan felülvizsgálva készült el a jelenlegi és a Zöld óvoda működését garantáló programunk. Pedagógiai programunk módosításai alkalmával beépítettük a kompetenciaalapú óvodai nevelést, és Zöld óvodaként nagyobb hangsúlyt kapott az egészségnevelés és a környezeti nevelés.

A 2013. évi módosításkor az alábbi területek kerültek kidolgozásra:

Az óvodapedagógus feladatai között szerepel:

- A szülőföldhöz való erős érzelmi kötődés kialakítása
- Mindazon viselkedési formák megalapozása, melyek támogatják az állampolgári kompetenciák alakulását, az együttélési, érdekérvényesítési képességek személyes és közösségi kommunikáció fejlődését

Az egészségnevelési és a környezeti nevelési elvekben

Ünnepélyek és hagyományőrzés formájában az egyetemes kultúra értékeinek, hagyományainak közvetítése. Megismertetni a környezetvédelem alapjait. A föld, a levegő, a víz, a növény- és állatvilág, valamint a természetvédelem meghatározó szerepét.

A környezetbarát szokások megalapozása, pl.: takarékoskodás a vízzel, az árammal, a papírral, illetve a hulladékkezelés, szelektálás.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermekek gondozása, testi szükségleteik, mozgásigényük kielégítése
- A gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása
- A gyermekek fejlődéséhez, szükséges egészséges környezet megteremtése
- Egészségmegőrzés és védelem megalapozása

Pedagógiai programunkban a 2013. évi módosítást követően még hangsúlyosabbá vált az egészséges életmódra nevelés és a környezet megszerettetése. Tárgyi feltételeink ennek megfelelően folyamatosan bővítésre kerültek. Csoportszobáinkban „élősarok" található, amely természet kincseinek tárolására, évszak albumoknak, könyveknek, terráriumoknak, flóráriumoknak ad helyet. A homok-víz asztal is itt található, kiváló lehetőséget adva a „terepasztalok" készítésének, a kísérletezéseknek. Minden csoportnak van egy „Mi fánk"-ja az óvoda környékén, ahol évszakonként kísérjük figyelemmel annak változásait. Udvarunkon télen etetjük, nyáron pedig itatjuk a madarakat. Állandó látogatói vagyunk városunk Helytörténi múzeumának és kiállításainak.

Kirándulásaink helyszínei:

Időtartam	A kirándulások helyszínei
2011-2014. Minden évben április, május	Budakeszi Vadaspark, Jászberényi állatkert, Fővárosi állatkert, Martonvásári kastélypark, Gödöllői arborétum, Lázár lovaspark
2014-2017. Minden évben április, május	Jászberényi állatkert, Medvepark, Katalin puszta, Skanzen, Gödöllői kastély, Természettudományi Múzeum, Néprajzi Múzeum, Lázár lovaspark
2017-2020. Minden évben április, május	Jászberény állatkert, Katalin puszta, Ócsa, Gödöllői kastély, Kincsem lovaspark,

A közvetlen környezetünkben megtalálható tanyákat, gyümölcsöskerteket folyamatosan látogatjuk. 2010-ben költöztünk az új óvodai épületbe az akkor egy árnyékot adó fával rendelkező udvar mára már árnyékos, gyümölcsöt adó óvoda kertté változott. Udvarunk fásítása szülői és alapítványi segítséggel valósulhatott meg 2010- 2014. között. Gyümölcseinkből kompótok, befőttek is készülnek. Virágokból napórát készítettünk, minden csoportnak lehetősége van növénygondozásra. Óvoda udvarunk lehetőséget ad madarak megfigyelésére, gondozására.
2010-2015 között beszerzésre kerültek erdei sétákhoz, kirándulásokhoz nagyítók, növény- és állathatározók, látcsövek. A sétákról, élményekről videó felvételeket, képeket tudunk készíteni. Videó szoba áll a gyermekek rendelkezésére, természetről, állatok életéről szóló filmek körét folyamatosan bővítjük.

2010 óta különös fegyelmet fordítunk arra, hogy az ételallergiás, légzőszervi megbetegedésben szenvedő gyermekek számára a rendelkezésünkre álló tárgyi feltételek igénybevételének biztosítása megoldott legyen (sószoba rendje, ételallergiás gyermekek étkeztetése).
Gyümölcs és egészségnapokat tartunk, születésnapokra, rendezvényeinkre kérjük, hogy a szülők elsősorban egészséges ételekkel támogassák nevelési elveinket.

Az éves munkatervekben a környezeti neveléssel kapcsolatos alábbi célok, feladatok jelentek meg
A 2013/14. nevelési évben kiemelt feladata:
A mozgás, mozgásos játék tevékenységi terület
2014/215. nevelési év kiemelt feladata:
„Zöld óvoda" cím újbóli elnyerése
2015/2016. nevelési évben kiemelt feladat:
A NATURA 2000 fogalmának megismerése
Kirándulásaink helyszíne Natura 2000-es terület legyen.
2016/2017. nevelési év kiemelt céljai és pedagógiai feladatai
ONOAP üzeneteire kiemelt figyelmet fordítva:

- Egészséges életmód igénye: Az egészség védelme, karbantartása tanítható. Egészségnevelési program kivitelezése
- Környezettudatosság: a fenntartható fejlődés érdekében hangsúlyt fektetünk a környezettudatos magatartás formálás alapozására, kialakítására
- Mozgás megújulása: Egészségfejlesztő testmozgás

Új tehetségműhely alakul: „Fürkészek" tehetségműhelyünk
2017/2018. nevelési év kiemelt céljai és pedagógiai feladatai
„Zöld óvoda" cím újbóli elnyerése
2018/2019. nevelési év kiemelt céljai és pedagógiai feladatai
1. Az értelem fejlesztése;

- tanulási motívumok, értelmi képességek fejlesztése
- a segítő életmódra nevelés, az erkölcsi nevelés és szociális fejlesztés; szociális képességek fejlesztése

2. Az egészséges és kulturált életmódra nevelés, személyes fejlesztés
- az egészséges és kulturált személyiség fejlesztése érdekében személyes motívumok kialakítása
- személyes képességek fejlesztése

3. A speciális kompetenciák fejlesztése
- alkotóképesség, tehetség

4. A hátrányokkal küzdő gyermekek és családjaik segítése különös tekintettel a veszélyeztetett, valamint a sajátos bánásmódot igénylő gyermekekre.

2019/2020. nevelési év kiemelt céljai és pedagógiai feladatai
„Örökös Zöld óvoda" cím újbóli elnyerése

2011-2020. közötti időszakban folyamatosan megvalósult eredményeink, erősségeink:
Minden csoportban a gyerekek fejlettségi szintjének megfelelően megtartásra kerültek a hagyományőrzés és a környezetvédelem jeles napjai. Környezeti neveléshez szükséges eszköztárunkat folyamatosan bővítettük.
Az óvodapedagógus az adott nevelési évben két alkalommal méri és rögzíti a gyermekek fejlettségi szintjét, az egészséges életmód alakítása és a környezet megszerettetése területén is. A rajzos megfigyeléseken alapuló mérések eredményeit felhasználva készítettük a következő féléves nevelési évre vonatkozó terveinket.
Élményszerző sétákat heti 3 alkalommal szervezünk mikrocsoportos formában, egyszerre 6-8 gyermek bevonásával.
Környezeti témákkal kapcsolatos rendszeres, mikrocsoportos, tudatos, tervszerű séták során óvodásainkat megismertetjük a helyi flórával és faunával, valamint a helyi kismesterségekkel (pékség, autószerelő műhely látogatása, stb.), kiskertekkel, munkahelyekkel, helyi nevezetességekkel és a tájházzal.
A projektek választásakor a lokálpatrióta szemlélet érvényesül elsősorban.
Környezettudatosságunk az egész óvodai életünket átszőtte.
Napkollektorok is segítik a meleg víz előállítását. Kétféle hasznunk is van ebből:
- egyrészt a gyerekek környezetvédelmi és fenntarthatóságra nevelése,
- másrészt az önkormányzatok költségeinek csökkentése.
- A növényi eredetű hulladékokat kerti komposztálónkba helyezzük.

Három tehetségműhelyt hoztunk létre 2016-ig: Zeneovi, Népi kismesterségek műhelye, Néptánc. Mindhárom esetében természetes anyagok, környezetbarát eszközök felhasználására törekszünk.
2016-ban óvodapedagógusi kezdeményezésre negyedik tehetségműhelyünk is megalakult. A Fürkészek környezeti és természetismereti tehetséggondozó műhely célja:
- környezettudatos magatartás és életvitel kialakítása
- a gyermekek képességeinek, szociális-együttműködési és társas készségének, kreativitásának, motiválhatóságának fejlesztése
- a gyermekek kíváncsisága kielégülnek, ismereteik mélyülni, bővülni tudnak
- a gyermekek közötti kapcsolat erősítése, az odafigyelés, az empátia és együttműködési készség erősítése

Három olyan jó gyakorlattal rendelkezünk, amely szervesen illeszkedik A „Zöld Óvoda" címhez.
„LEGYÉL VELÜNK KOMPETENS!"
A „Jó gyakorlat" céljának bemutatása:

A Kompetencia Alapú Oktatási Programcsomag alkalmazását felvállaló óvodák és pedagógusok munkájának segítése és a kompetencia alapú programcsomag széles körben való elterjesztése. Cél, a gyakorlatban alkalmazható tudás átadása, az élethosszig tartó tanulás megalapozása és az óvoda-iskola átmenet megkönnyítése.

NÉPI KISMESTERSÉGEK KREATÍV MŰHELYE – TEHETSÉGGONDOZÁS AZ ÓVODÁBAN
A „Jó gyakorlat" céljának bemutatása:
A tehetségígéretes gyermekek felismerése és az adott területen való továbbfejlesztése. A népi hagyományokkal kapcsolatos alapismeretek bemutatása, fejlesztése, ősi technikák, kismesterségi munkamódszerek és a régi gyermekhagyomány megismertetése.

EGÉSZ ÉVBEN NÉPHAGYOMÁNYŐRZÉS
A „Jó gyakorlat" céljának bemutatása:
A néphagyományok bemutatása a gyermekek számára. Ezek megszerettetése és ápolása, valamint közösségépítés.

2012 óta működik intézményünkben a gyógytestnevelő által vezetett tartásjavító torna gyermekeink számára. 2010-től az orvosi szakvéleménnyel rendelkező gyermekeknek és tartós betegségből visszatérőknek heti 2 alkalommal, a többieknek pedig heti 1 alkalommal biztosítjuk a sószobai fejlesztést.
2010-től folyamatosan készültünk arra, hogy a környezet védelmére elkötelezett nevelőtestület alakuljon ki az óvodánkban. Olyan módszereket alkalmazva a mindennapi óvodai nevelésben, amelyek segítik az adekvát tanulási környezet megteremtését, a kooperatív tanulást, szenzitív módszereket, a terepi tapasztalatszerzést, a felfedezéses-, cselekvéses tanulást, kísérletezést, az élménypedagógiát, a projektpedagógiát.
Továbbképzési programunkban prioritásként szerepel a környezeti nevelés. Az elmúlt 9 évben az alábbi a „Zöld óvoda „ kritériumaihoz kapcsolódó képzéseken vettünk részt:

2011-2014 között

Továbbképzés megnevezése, ideje	**Környezeti nevelés területén alkalmazott pedagógus továbbképzések**			
	Téma	Részt vevők %	óraszám	Eredmények jellemző jegyei
Rajtunk is múlik 2012	A pedagógusokat segítése abban, hogy környezeti nevelésük tudatosabbá, módszereik változatosabbá, játékosabbá váljék. Megismerjék és egymással összehangolják a	15	30	Az itt tapasztalt innovatív módszerek által képesek lettek a környezeti nevelés során olyan kulcskompetenciák kialakítására, amelyek a gyermekek pozitív környezetvédelmi tevékenységét segítik.

	programok szervezését, a családok bevonását.			
Hálózati együttműködések és kapcsolatok a referencia intézményi szolgáltatások érdekében 2012	A referencia-intézményi szolgáltatások ellátásához kínál segítséget az intézmények a hálózati együttműködések és partnerkapcsolatok kialakításában	15	15	Elősegítette a referencia-intézmény kínálatának szakszerű és eredményes megjelenítését segíti ...
Referencia intézményi mentor-pedagógus felkészítése az adaptáció támogatására 2012	Felkészítés hogy referencia-intézményi mentori munkára	15	60	Referencia-intézményi mentor-pedagógusok felkészítése az adaptáció támogatására
Játék és tánc a gyermekeknek 2013	Tánc technikák közvetítése gyerekeknek	7	30	A mozgás,tánc az óvodás gyermekek központi eleme, mint játék megvalósításának segítése óvodáskorban
Népi játszóházi foglalkozásvezető 2011	A tanfolyam elméleti foglalkozásain a hallgatók megismerkednek a hagyományos magyar népi kultúra területeivel, a gazdálkodás, népi táplálkozás, népi építészet és lakáskultúra, viselet jellegzetességeivel, megismerik a népszokásokat, az évkör és a családi élet ünnepeit, a néphit, a gyermekélet, a játékszokások, a gyermekfolklór, a népköltészet jellegzetességeit.	7	120	Jártasságot szereznek a következő technikák alkalmazásában: nemezelés, szövés-fonás, bőrmunkák, egyszerű fazekasság, gyöngymunkák, növényi festés. Tehetségműhelyünk alapját adja.
Kicsi napraforgók gyermekjóga és a családi jóga oktatóképzés 2012	A jóga alapjainak megismertetése óvodásokkal	15	120	Egészséges életvitel
Kézműves technikák tanítása természetes anyagok felhasználásával 2011	Az óvodapedagógusok segítése abban,hogy minél több természetes anyagot használjon a gyermekek fejlesztésében	30	60	Módszertani tudás bővülése

2014-2017 között

	Környezeti nevelés területén alkalmazott pedagógus továbbképzések			
Továbbképzés megnevezése, ideje	Téma	Részt vevők %	óraszám	Erdmények jellemző jegyei
Felkészítő képzés zöld óvodai koordinátorok részére 2015	Segítséget adni a leendő koordinátoroknak munka terv készítéséhez, nevelőtestület bevonásához	15	30	A koordinátor képessé vált a munkatervből következő innovatív projektek hatékony megvalósítására és értékelésére, a fenntarthatóság pedagógiájának szemléletét hatékonyan kommunikálni a pedagógus közösségben
A környezeti nevelés megvalósítása 2015	A környezeti nevelés megvalósítását elősegítő pedagógiai-módszertani kultúra kialakulásának segítése	15	30	Pedagógiai-módszertani tudás bővül
Mit? Miért? Hogyan? 2015	**Az** egészségtudatosságra **való felkészítés, a** fejlődés központú **nevelés, a** kompetencia alapú fejlesztés**, az új óvodai szokások,** az óvodai és az iskolai mindennapos testnevelés**, újragondolása**	93	30	A **személyiségfejlesztés** mozgásos feladatok által Módszertani ajánlások az **inkluzív** neveléshez, a korszerű **differenciálás módszereihez**
Drámapedagógia és élménypedagógiai gyakorlatok 2015	Megismertetés a **drámapedagógiai** mód - szerekkel, **élménypedagógiai gyakorlatokkal**	100	60	Hasznos **gyakorlatorien-tált** tudással, ötletekkel való gazdagodás, amiket közösségfejlesztés, **drámapedagógia**, és **élménypedagógia terén alkalmazunk.**
Drámapedagógiai mentorpedagógus 2015	Ismeretbővítés a dramatikus tevékenységtípusok területén	7	120	Gyakorlatban alkalmazható szakmai kultúra bővül
Tehetséggondozó mentorpedagógus 2015	**A tehetséggondozás hoz szükséges kompetenciák, tudáselemek, ismeretek elsajátítása**	7		Tehetséggondozó műhely vezetésének alapját adja

„Így teddrá!" Népi játék, néptánc módszertan az óvodában 2016	A képzés a népi játékok és táncos mozgás megalapozásának új szemléletű, korszerű pedagógiai alapokra épülő, hagyományos értékeket továbbadó élményét nyújtja	15	30	A kreatív élménypedagógia, mely új utat ad mind a pedagógusoknak, mind a gyermekeknek nem csupán a hagyományápolás terén, hanem a mindennapi pedagógiai folyamatokban is
Képességfejlesztő zenei játékok, élményszerű zenehallgatás 2015	Ismeretek bővülése a **képességfejlesztő zenei játékok**, **zenei** társasjátékok, **zenei** ... **játékok** részletes megismertetése, az **élményszerű zenehallgatás** gyakorlatában	15	60	Tehetséggondozó műhely vezetésének alapját adja

2017-2020 között

Továbbképzés megnevezése, ideje	**A környezeti nevelés területén alkalmazott pedagógus továbbképzések**			
	Téma	Résztvevők %	Óraszám	Eredmények jellemző jegyei
Népi játék, néptánc módszertan 2018	A pedagógusok támogatása magyar néptáncok és népi játékok megtanításában.	15	60	A népi játék repertoár bővítésében módszertani sokszínűség
Külső világ tevékeny megismerése , matematikai tapasztalatszerzés az óvodában 2020	A résztvevő megismeri a külső világ tevékeny megismerése terület legfontosabb témáit, elsajátítson játékos módszereket a környezeti nevelés és a matematikai tapasztalatszerzés terén	7	30	Módszertani kultúra bővül, gyakorlati alkalmazás sokszínűvé válik.
Játékos képességfejlesztés tervezése és megvalósítása az óvodában 2020	A személyiség fejlődés komplex módon történő támogatása,	7	30	A fejlesztőmunka fejlesztése, módszertani fejlődés
Ünnepek a néphagyományban,	Ismerjék meg a pedagógusok az intézményekben	15	30	Tehetséggondozó műhely vezetésének alapját adja

ünnepek az óvodában 2017	felhasználható, alkalmazható néphagyomá nyból megismert ünnepi alkalmakat, szokásokat, v azok korosztályok szerinti adaptálhatóságát a korszerű módszertani elvek mentén			
„Így tedd rá!" Népi játék, néptánc módszertan az óvodában 2017 30 óra	A képzés a népi játékok és táncos mozgás megalapozásának új szemléletű, korszerű pedagógiai alapokra épülő, hagyományos értékeket továbbadó élményét nyújtja	15	30	Tehetséggondozó műhely vezetésének alapját adja

A továbbképzéseken látottakról, halottakról a képzés lezárását követően belső tudásmegosztásként beszámol a képzésen résztvevő. A felsorolt képzések szervesen illeszkednek a környezeti neveléshez, jól látható, hogy folyamatosan törekszünk minél több tevékenységi területen tudásunk bővítésére. A tanultak felhasználási aránya minden esetben 100%-os.
A fenntartó, illetve a szűkebb társadalmi környezet bevonásában elért eredmények
Intézményünk reagál a helyi és globális környezetében történő főbb eseményekre, igyekszünk aktív részt vevői lenni a város közéletében. Évente rendszeresem ismétlődő kapcsolódási pontjaink a fenntartóval:

Időpont	**Esemény**
Szeptember	Szüreti felvonulás
Október 23.	Megemlékezés
December	Mindenki karácsonya
Február	Kárpát-medencei találkozó
Március 15.	Megemlékezés
Május 1.	Városnap
Június	Óvodai városi sportnap
Augusztus 20.	Városnap

Ezeken az eseményeken mélyül a gyermekek hazaszeretete, hovatartozása, közösségi érzése, hagyományok tisztelete. A fenntartóval való kapcsolatunk természetesen a gazdasági területen is környezettudatos, támogatnak bennünket abban, hogy a beszerzéseknél a környezetkímélő szereket használjuk (vegyszerek, irodaszerek, képességfejlesztő eszközök stb.) A fenntartó esélyegyenlőségi és környezeti fenntarthatósági tervének kidolgozásakor számít szakmaiságunkra, véleményünkre.
Intézményünk tagja az Egészségesebb Óvodák Nemzeti Hálózatának, az „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel" Pest megyei munkaközösségének és a Monor Térsége Tehetségsegítő Tanácsnak.

Nyitott óvodaként működünk, intézményünk adott már helyet továbbképzésnek, megyei művészeti óvodák munkaközösségi találkozójának. Játszóházat is működtetünk, ahol az ünnepek (karácsony, húsvét) környékén barkácsdélutánt, beiratkozás idején pedig ismerkedésre lehetőséget adó foglalkozásokat szervezünk. A szülői házzal rendkívül szoros kapcsolatot ápolunk.
Szoros kapcsolatot ápolunk városunk kulturális, egészségügyi, szociális, oktatási intézményeivel és a civil szervezetekkel. 2018-tól segítünk a MASZAT egyesület rendezvényeinek, kirándulásainak hirdetésében valamint dolgozónk közül néhányan résztvevői is ezeknek. Szoros kapcsolatban állunk hulladékgazdálkodó szervekkel, múzeumokkal, arborétumokkal, állatkertekkel. és a Bozsik programnak köszönhetően a Magyar Labdarúgó Szövetséggel. Zöld óvodai tevékenységünket a Humusz Szövetséggel ápolt kapcsolatunk is segíti. Minden évben felülvizsgáljuk, esetleg bővítjük kapcsolatrendszerünket. Törekszünk a természet- és környezetvédelemmel kapcsolatos szervezetekkel minél sokoldalúbb együttműködésre.

Az óvodán belüli és kívüli partnerek, szervezetek megnevezése	**Együttműködési területek felsorolása**	**Együttműködési tevékenységek rövid bemutatása**
Állatkertek	Kirándulások	Segítség nyújtás a kirándulás szervezésében, lebonyolításában
Tájház	Séták	Séták alkalmával helyi néphagyományok és kismesterségek eszközeinek megismerése néprajz kutató segítségével.
Természettudományi Múzeum	Múzeum látogatás	Segítség nyújtás a kirándulás szervezésében, lebonyolításában
Magház	Kiállítások látogatása	A kiállítások alkalmával a gyermekek a művészetek eszközein keresztül ismerhetik a természet értékeit (festmények)
Helyi munkahelyek (Posta, pékség, vasútállomás, üzletek, szolgáltatók)	Munkahelyek megismerése	Tapasztalatszerzés
SCH-OzonKft	Szelektív hulladékgyűjtés	Az összegyűjtött PET palackok, papírok elszállítása
Magyar Labdarúgó Szövetség	Bozsik programban való aktív részvétel	Óvodásainkkal részt veszünk a körzeti alaptornákon/fesztiválokon.
Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság	Képzések, kirándulás	Részt veszünk az igazgatóság képzésein, segítséget kapunk a kirándulás helyszíneinek kiválasztásánál
Blum program	Segédletek, egészségmegőrzést szolgáló eszközök	Az egészségnap alkalmával formáljuk egészségtudatos magatartásukat.

Megvalósított programok eredményei

Program megnevezése megnevezése, ideje	A gyermekek fejlesztésében elért pozitív változások

Évszak-koncertek, ovi-galéria, barkácsdélutánok	A természet és társadalom valódi értékeinek megszerettetése, ápolása, megőrzése Néphagyományok, népi kismesterségek megismerése Újrahasznosítás elmélyítése, természetes anyagok ismerete, felhasználásuk módjai
Természet jeles napjai	A környezettudatos magatartásformák kialakítása, szelektív hulladékgyűjtés, takarékosság elveinek elmélyítése, a környezeti problémák iránti fogékonyság kialakítása A környezethez fűződő pozitív érzelmi viszony kialakítása
Hagyományos óvodai ünnepek	Néphagyományok ünnepek megismerése, tisztelete, közösségi érzés erősítése, egymás tisztelete, elfogadása
Nemzeti ünnepek	A nemzeti hovatartozás erősítése, a múlt ismerete, tisztelete, gyökereink megismerése
Séták, kirándulások	Közlekedési szabályok betartása, balesetmentes közlekedés elősegítése (prevenció), alapvető viselkedési normák betartása, szabálytudatuk kialakítása. A természetismerettel, környezetvédelemmel kapcsolatos ismeretek bővítése, elmélyítése. Viselkedési normák megismerése. A gyermekek közvetlen és tágabb környezetében élő világ megismertetése, megszerettetése, az élő és élettelen környezeti tényezők közötti összefüggések megláttatása.

Természetesen valamennyi programunkat átszövi a takarékosság, a környezettudatos szemléletmód formálása, hiszen az ökológiai szemlélet elsajátítását nem lehet elég korán elkezdeni.

A fenntarthatóság népszerűsítésében elért eredmények

A fenntarthatóság népszerűsítésben a legnagyobb eredményt a gyermekek és rajtuk keresztül a szülők szemlélet formálásában, váltásában értük el. Elvégzett elégedettségi vizsgálatunk eredményei megerősítenek bennünket abban, hogy ez a cselekvési folyamat elindult, befogadásra talált.

Elért eredményeink

- A fák védelme, ápolása, faültetés
- Madárvédelem, madáretetés
- Egészséges táplálkozás népszerűsítése: gyümölcsnapok szervezése.
- Városi óvodai sportnap állandó részt vevői vagyunk
- Környezetbarát tisztítószerek használata
- Energiatakarékos izzók, fénycsövek használata az épületben.
- Víztakarékosság, víztakarékossá alakítottuk a csapokat, wc tartályokat
- Komposztáló beszerzése és használata.
- A zöld jeles napok megünneplése: kirándulások, barkácsolás szervezése.
- Lokálpatrióta szellemben neveljük óvodásainkat. Ismerik városunk tárgyi és természeti értékeit, hagyományait.
- A pozitív minta adása, környezettudatos magatartás minden óvodai dolgozó részéről.
- „Nem-minden hulladék-szemét” elvének érvényesülése, játékok készítése, barkácsolás hulladékból.

- Felnőtt kirándulásaink szervezésénél is prioritásként kezeljük a Natura 2000 területeit.
- Udvarunkon korszerű szabványnak megfelelő játékeszközök vannak.
- Rendelkezünk futó-kocogó pályával.
- Ivókút van az udvaron.
- Óvodánk kertje az allergiát, mérgezést okozó növényektől mentes.
- Nyáron a felfújható medence segíti a lehűlést a gyerekeknek kánikulában.
- DM pályázatnak köszönhetően több éve biztosítjuk gyermekeinknek a naptejet.
- Részt veszünk a Bozsik és Blum programban.
- Az udvar árnyékolt területének növelésére napvitorlát telepítettünk.
- A csoportok minden tavasszal növényeket ültetnek, majd gondozzák azokat.
- A gyermekek segítenek ősszel az udvar rendben tartásában.
- Az óvodapedagógusok a környezeti kultúrával kapcsolatos továbbképzéseken vesznek részt
- Fejlesztőjátékokkal bővítettük a szakmai szertárunkat ebben a témakörben.
- A csoportszobáknak egyéni arculata van, a természetsarkokban sok-sok kinccsel.
- „Zöld faliújság" létrehozása, tájékoztatás az aktuális zöld hírekről.
- Környezeti és természetismereti tehetséggondozó műhely hoztunk létre .
- A hozzánk járó gyermekek tudják, hogy a környezetet védeni, szeretni kell, értékeivel, kincseivel úgy kell gazdálkodni, hogy a következő nemzedéknek is megőrizzük ezeket. Ismerik környezetük flóráját, faunáját, a természet és a társadalom valódi értékeit.
- Három alkalommal nyertük el a „Zöld Óvoda" címet.

Keltezés: Maglód, 2020. szeptember 3.

10.sz. melléklet

ÁLLATBARÁT ÓVODA PROGRAM

Az Állatbarát Óvoda Program célja, hogy óvodásaink megismerjék, megszeressék és tiszteljék az őket körülvevő állatvilágot, valamint megtanulják, hogy minden élőlény értéket képvisel. A gyermekek életkoruknak megfelelő, játékos és élményalapú tapasztalatokon keresztül ismerkednek az állatok életével, szokásaival, élőhelyével és gondozásával.

Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekekben már óvodáskorban kialakuljon az állatok iránti felelősségteljes, gondoskodó magatartás. A közvetlen megfigyelések, az állatokkal kapcsolatos élmények, mesék, versek, énekes játékok, kézműves tevékenységek és beszélgetések mind hozzájárulnak ahhoz, hogy a gyermekekben erősödjön az empátia, a szeretet, a felelősségérzet és a természet iránti tisztelet.

A program keretében kiemelt figyelmet fordítunk az óvoda udvarán és közvetlen környezetében élő állatok megfigyelésére. A gyermekek megismerkedhetnek a madarakkal, rovarokkal, lepkékkel és más apró élőlényekkel, megtapasztalhatják az évszakok változásával járó állati életjelenségeket, valamint bekapcsolódhatnak a téli madáretetésbe és az állatokról való gondoskodásba.

Az állatbarát szemlélet szorosan kapcsolódik intézményünk környezeti neveléséhez és a Fürkészek tehetségműhely tevékenységéhez is. A megfigyelésre, felfedezésre, kérdezésre és tapasztalatszerzésre épülő tevékenységek során a gyermekek játékos formában ismerkedhetnek meg a természet sokszínűségével, miközben fejlődik gondolkodásuk, megfigyelőképességük és problémamegoldó képességük.

A program kiemelt céljai:

- az állatok iránti szeretet, tisztelet és felelősségérzet kialakítása;
- az élővilág sokszínűségének megismertetése;
- az állatok szükségleteinek és életmódjának megismerése;
- az empatikus, gondoskodó magatartás erősítése;
- a felelős állattartás alapjainak megismertetése;
- a természet iránti pozitív érzelmi kötődés kialakítása;
- a környezettudatos magatartás megalapozása;
- a gyermekek megfigyelőképességének, kíváncsiságának és felfedezőkedvének fejlesztése;
- közvetlen tapasztalatokon alapuló, élményszerű tanulási lehetőségek biztosítása.

A program megvalósításának lehetőségei

Az állatbarát szemléletet a mindennapi óvodai életbe beépítve valósítjuk meg. A gyermekek számára lehetőséget biztosítunk az állatok megfigyelésére, az állatokkal kapcsolatos élmények feldolgozására, valamint az állatok védelméhez kapcsolódó tevékenységekben való részvételre.

Folyamatos vállalásaink:

- A gyerekek évente legalább öt állatfajjal megismerkednek
- Az óvodásoknak évente bővülnek meglévő ismereteik a haszonállatokról, vadállatokról, társállatokról, nem szeretem állatokról
- A csoportok ellátogatnak vadasparkba, állatkertbe, állatfarmra
- Tanösvényeket hozunk létre ismeretterjesztés céljából
- Állatasszisztált terápiás foglalkozások zajlanak a nevelési év folyamán az intézményben
- Az óvoda elé tervezzük, hogy elhelyezett itatótálban folyamatosan rendelkezésre áll tiszta víz a kóbor állatok részére
- Az udvaron rovarhotel és sünodú fogadja az állatokat
- Hős eskü letétele
- Állatokkal kapcsolatos alakzat megformálása az óvodában lévő felnőttekből és gyermekekből (drónnal is lehetséges)
- Állatmenhely számára szülők bevonásával adománygyűjtést szervez az óvoda (Te Adományozd!)
- A szülőkkel közösen gyűjtjük a kutyasétáltatás alkalmainak kilométereit (Te sétáltasd!)
- Az intézmény kapcsolatban áll civil szervezettel
- Az állatokkal kapcsolatos mesék, versek, dalosjátékok, kézműves foglalkozások minden óvodás korosztály életét átszövik a mindennapokban
- Az óvoda részt vesz Az „Állatvédelem gyerekeknek” szerkesztőbizottsága az Állatorvostudományi Egyetem Állatvédelmi, Jogi, Elemző- és Módszertani Központja által évente megrendezett állatbarát témahét projekten

A témát mesékkel, versekkel, dalokkal, énekes játékokkal, dramatikus játékokkal, vizuális és kézműves tevékenységekkel, valamint játékos ismeretszerző és kísérletező tevékenységekkel tesszük élményszerűvé. Lehetőség szerint külső helyszíneken, bemutatók vagy szakemberek bevonásával is gazdagítjuk a gyermekek tapasztalatait.

Kiemelt figyelmet fordítunk arra is, hogy a gyermekek megtanulják: az állatokkal való kapcsolat öröm és élmény, ugyanakkor felelősséggel is jár. Megismertetjük velük az állatokkal való biztonságos és tiszteletteljes bánásmód alapvető szabályait.

Az Állatbarát Óvoda Program hozzájárul ahhoz, hogy óvodásaink már kisgyermekkorban megtapasztalják az élővilág iránti felelősséget, és olyan pozitív érzelmi kapcsolatot alakítsanak ki a természettel, amely későbbi életük során is meghatározza környezetükhöz és az élőlényekhez való viszonyukat.

Az állatok szeretetén keresztül a természet szeretetére, a természet szeretetén keresztül pedig felelős, környezettudatos magatartásra nevelünk.